

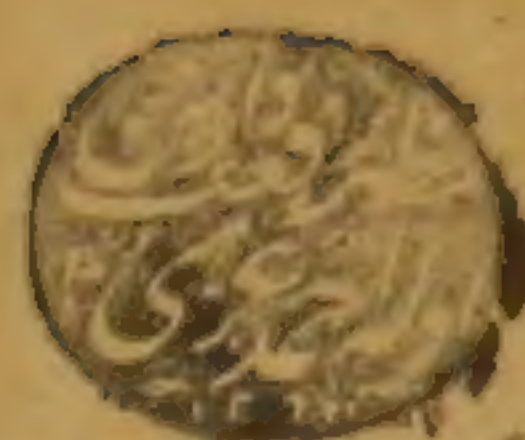

五

五

١٤٩

(رشته جواهر)

*** بسم الله الرحمن الرحيم ***

هر جوهر فروش بازار بلاغت و بیان خلال عرض
 رأس المال کوهر تابدار و می و ارید چنانده عقود لائی
 حد و ثنای حضرت رب رحمانه زیور افزای دکانچه
 شروع مقصود و مرام اولسه صفت د دوستدین ربح
 و سودی تا تمام اولق مسلم اهالی کرامدر (نظم)
 ☆ فاتحه فکرت و ختم سخن ☆
 ☆ نام خداست برو ختم کن ☆
 ☆ پرده کشای فلک پرده دار ☆
 ☆ پرده کی پرده شناسان کار ☆
 ☆ مهره کش رشته باریک عقل ☆
 ☆ روشنی دیده تاریک عقل ☆

وهر غواص بحار زخار عرفان احابین غوطه ابانه و افاده ده
 دهان انبان کلامی سر بسته ابریشم تار صلا و سلام
 بی ختمیت اتسام و درود آل و اصحاب عظام ایلر سده
 تعب انقاس فرو خورده دن زیاده تا مل نفع تام اولدیغی
 محزوم کار کهان بنامدر (نظم)

☆ مه که نکین و آن زبر جد شدست ☆
 ☆ خاتم او مهر محمد شدست ☆
 ☆ بحر زمین کان شد و او کوهش ☆
 ☆ پرد صدف از پی تاج سرش ☆
 ☆ چشمه خورشید که محتاج اوست ☆
 ☆ نیم هلال از شب معراج اوست ☆
 اما بعد بو عید فقیر دلکسیر احقر درویشان روشن ضمیر (بیت)
 * پایمال رهگذار هر ادیب *
 * خاک پای مولوی یوسف نسب *
 بو گونه عرض احوال ایلر که زمانلردر که آستان قدسی
 آشیان حضرت مولا نامن کل الوجوه اولانا قدسنا الله
 بقدر سائنه العلیاده کر بسته اخوان جان پرمیان اولغله
 هر زمان اهم اشتغال آثار اولیا به صرف انتظار و اقضای
 آمالم ریاض و اردات اسلاف یکاردن اجتنای از هار
 اسرار اولمش ایدی و دائما طفل رضیع جانم شیر شکر میر
 کلمات اکابر ایلر اغتدا و مدی الدهر بو ظلمت کده عالم

کون وفساده نجوم نکات مؤلفات اولیای کاملین ایله
صراط مستقیمه اهداده اولوب بومشغله مابه الافتخارم
وشرف روز کارم ایدی بنابرین رغبت شکن یلغای
عجم و عرب رونق فزای مجالس انس و ادب سباح
قلزم حکم غواص بحر اسرار (ن والقلم) باب مدینه علوم
وعرفان استاد دبستان کشف وایقان جهیزه الجهابذه
استاذ الاساتذه محرم رسول الکوین ابن عجم نبی الثقلین
والد الحسنین الاحسنین خلعت طراز من کنت مولاه
فعلی مولاه مظهر اعزاز ما انتجیته ولكن الله انتجاه
خورشید سپهر امامت جشید مریز کرامت (شعر)
* لافتی الاعلی در سینه خود نقش کرد *

* ورنه از بهر چه می بینم فنا در آفتاب *

* در قیامت چون رساند شربت کوثر بخلق *

* جام گردد در کار حوض کوثر آفتاب *

کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرت تهرینک
نثر الالائی نامیه مشهور اولان اثر لری که درج فراید
مواعظ و نصایح و مهر پرتو پاش جهان اعمال صوالحدر
حروف هجاء اوزره هر حرفده زیب صحایف واقع اولان
لطایف کلماتی کویا که بیست و هشت طبله سوق منای
معارفدر هر بار انیس و دمبدم ضمیمه ورد سلیم اولغین
بر مضمون (بیت)

فقره فقره از کلام شیر مردان کوش کن
زانکه بر بوجهل جهل آن ذوالفقار حیدرست
برای تعمیم قائده زبان عربی ایله آشنا اولمیان یارانه غاواسن
تفهیم ایچون مع قله البضاعه وعدم الاستطاعه حسب
المقدور شرح و بیانی تصمیم اولاند قدده بعد الاستخاره
کستاخانه اول کاره تجاسر اولندی آنک کبی درر لجه
بلاغتک میانه سنه کلام بی انسجام آمیخته اولمق همان
فراید شاهواری رشته تارینه به تنظیمه مشابه اولدیغی
ملاحظه سیله بورساله (رشته جواهر ۱۱۲۰) نامیه
مسمی قلندی قبض روحانیت صاحب کلام بلند مقامدن
ناشی تاریخ سال شروع اسم مر قومک عددی موافق
بولندی (بیت)

نیست جز بوی نبی سوی خدا رهبر ترا
از علی جو بو که بوی بو علی مستفد راست
فی الحقیقه بوجعیندن مراد دل پریشان جناب سیادت
نشان قره عیون الفقراء السالکین ملجاء الصالحاء المتورعین
الحسب النسب والتجیب الادیب نخبة اولاد جلال
الملة والدين جالس سجادة سلطان العارفين الشيخ محمد
صدر الدین نجفی افندی انبیه الله نباتا حسنا وعمره بعمر
الطویل معززا ومکرما وبلغه الى اقصى مدارج المعالی
واناله مراتب جده العالی حضرت تهرینک نیم لحاظه

عنایتلری و امرار نظر کیمیا خاصیتلریدر (بیت)

☆ بلغ السیادة فی ابتداء شبابه ☆

☆ ان الشیاب مظنة للسودد ☆

و سائر نظاره انداز التفات اولان اخوان معایب پوشاندن
دخی بوفقیری پردعای خیرایله شاذان پیورملری نیاز
اولنور (مصرع) در حضرت کریم تمنایچه حاجتست ☆
و علی الله التکلان ☆ فی حرف الالف ☆

(ایمان المرء یعرف بإيمانه)

ایمان اقرار باللسان و تصدیق بالجنانیدن عبارتدر شق
اول محسوساتدن و شق ثانی معقولاتدن اولمغله وجودنه
آثاری ایله استدلال و کالنه مقتضیاتیلله حکم اولنور
معنای لطیفی کشینک کمال ایمانی یمینلرندن یلنور پس
ایمدی مؤمن کامل عظمت خالق ادراک ایتیکله یمین
باللهدن زیاده حذر ایدوب هتیک حرمت اسم اللهدن
غایت احتراز ایدر و یونک خلاقی سخیف العقل و ضعیف
الایمان اولان کسسه محض کلمات مزخرفه سنی ترویج
وزعم فاسد نیجه رغبات ناسی تهییج ایچون اثنای مکالمه ده
اقوال واهییه سنی تأید و بلکه اکاذیبی تسدید ایدوب ایمان
معاظله ایله مجلسی نادئ نفاق پیشکانه ممائل ایدر
اعاذنا الله بؤکونه عادت قبیحه ضعف ایمانه علامت و عدم
تصدیق بالجنانه امارتدر

(اخوان هذا الزمان جواسیس العیوب)

جواسیس جاسوسک جمعیدر (جس الاخبار و نجسس
تفحص عنها ومنه الجاسوس) معنای لطیفی بوزمانه ده
صورت اخوانده کورینلر (طوبی لمن شغله عیبه
عن عیوب الناس) حدیث شریفندن غافل اولمغله
بالجمله عیجوردر هم جلیسلرینک عیوبنی تفحص ایدرلر
اکثر ناس بربرلریله برادرانه الفت و محبانه انسبت ایدرلر
اما حقیقت محبتدن بیخبر اولوب اصل موأخاندن بهره ور
اولمدقلری اجلدن هر عیب که برادرنده کورر آنی خاطر
نشان ایدوب مجلس دیگره ارمغان ایدر (شعر)

ابناء دهرک فالقهم مثل العدى بسلاحک

لا تغرر بتبسم فالسيف يقتل ضاحکا
ایمدی عاقل دانایه لازم ولاذب و متحتم و وایجدر که (بیت)
هر که زبانش دکر و دل دکر * تیغ بیایدزدنش بر جگر
ما صدقی اولان حرف کیران و عیب بینان مقوله سی ذواتک
صحبترلرینه مبتلا اولدقده آگاه و متبصر اولوب مهمما ممکن
احوالنی ساتراوله (بیت)

☆ اکل امرئ تحسین امر ☆ و نارتوقد بالبل نار ☆

دینلر قیارب کثیره دن صکره دیمشدر

(اخوانك من واساك في النشب لامن ساواك في النسب)

مصادرده المواساة کسی را بر چیزی همچو خویش داشتن

و مختارده نشب مال و عقار اولق اوزره مسطوردر معنای
لطیفی ای مؤمن و موحد سنک برادرک فی الحقیقه اول
کیمسه در که سنی امور معاشده کنیدی ایله برابر طوتوب
معاونت و مظاهرت ایلیه و تحصیل کفاف و نفقه عیال
خصوصنده یار و یاور اوله زانکه قرابت نسبه ده سنکله
دعوی مساوات ایدوب رطوبت احوالکه حاسد و غنا
و ثروتک کوردیکه معادات اظهار یلیه (یت)

فتاده چه غم ایتدی یوسف ولی آه

فلک بنگله برادر میدر ندر بیلم
کلامی انشایدن برادرندن ستم کشیده اولتدندر (شعر)

☆ برادر که اومر ترا دوست نیست ☆

☆ چنان دانکه نا آشنا ترکبست ☆

☆ چو ییکانه باشد ترا دوستدار ☆

☆ تو اورا چو جان و خرد دوستدار ☆

والحاصل بو کارخانه ابداع و اختراعه ید قدرت خالقیه
اساس انداز ایجاد اوله لیدن بین الاخوان محاسده و میانه
قرب و عشایره منافسه و معانده اکسک اولماشدر (ع
محبت صادقیکدر کشینک اقر باسندن ☆ خواستجه محضا
اخوت دینه حسبه محبت صادق و یار غار صدیق مرافق
اولان وجود شریفلر قدرتی پیلوب رعایت خاطرنده
مجد و ساعی و حب المقدور جقوق ظاهره و باطنه سنه

مراعی اولق الزم و واجبدر اگر چه کیم (یت)
☆ صاد الصدیق و کاف الکیمیا معاً ☆
☆ لا توجدان فدع عن نفسك الطمعا ☆
مضمونجه بو کونه صدیق حیمک وجودی مانند کیمیا
و عنقا عدیمدر

(اخوک من واساک فی الشدة)

کلام سابقدن بونک معنای ظاهر و باهر اولور حقیقته
یار وفادار اکا دیرلر که زمان شدت و عسرتده غمکسار
اولوب یاران صفادن اولیه (حکایت ایدرلر که فرمان
فرمای قلم و عقول و فنون حضرت ذوالنون قدس سره
جنابلری بروقتده سرمستی صهبای حقیقت غلبه سندن
ناشی چند روز کنجیده حواصل ناس اولماز اوضاع
مستانه اظهار اتمکله کیفیت حالات عشاق الهیدن
بیخبر اولان بی بصیرتله اول استاد دبستان عشق رفتار
لاابالایانه سنی حاشا جنونه جل ایدوب مانند شیر زیان
زنجیره چکوب بیمارخانه به قودیلر احبابندن برقاج کسته
کلبستان خاطر شادیلرین نسیم تسلیت ایله کشاده اتمک
قصیده زیارتلرینه وارد قده سوال یوردیلر که سز کیملرسز
ونه مصلحت ایچون کلدیکز انلردخی جواب و یروب بزل
کرامتلی سلطانم حضرتلرینک محبان صداقت پرورلری
و غمکساران معاونت کسترلرند نوز دیدکلرند هم اندم

بوتله سنك اندازلق ايدوب اطرافنده بولسان ايجار
 واشجاری باشلرینه یاغدردی انلردخی بو وضع مجنونانه بی
 کوروب عزیز مشارالیه حضرتلرینک یا نندن مانند
 شیطان کریزان اولدقلرنده بیوردیلرکه ای گروه دروغ
 پیشکان وی شرمه ریا اندیشکان مقدا سنك محبان
 صداقت نهادك و صدیقان مودت معتاد کز دیدیکز
 چونکه بولامکز صادق قدر نیچون فعلکز قولکزه غیر
 مطابقدر دوست دوستك سمندن روگردان اولماز
 و یار صادق قرینندن جفا کورمکله فی الحال تغیر بولماز
 دیولوم و تعییر ایلدی (بیت)

❖ واذا صفالك من زمانك واحد ❖

❖ فهو المراد فان ذاك الواحد ❖

(ادب المرء خیر من ذهبه)

ادب نفسنی قول ناپسندیده دن و افعال ناسمجیده دن
 صیانت ایدوب کشی کندینک و ناسک حرمتی حفظ ایلماکه
 دیرلر معنای لطیف کشینک ادبی التوندن خیرلودر
 فی الحقیقه ادب اولدرکه جمیع احوالده دبستان (علمنی
 ربی فاحسن تأدیبی) آدایله مؤدب اولان سلطان اریکه
 نشین نبوت چاره رسان ضعیفای امت علیه اکل التحیات
 و ازکی الصلوات حضرتلرینه متابعت ایلایه (شعر)
 ❖ ادب آموزازان ادیب که اولم ❖

❖ ادب از حضرت خدا آموخت ❖

❖ بر کسی خوان سبق که در همه حال ❖

❖ سبق از لوح کبریا آموخت ❖

آدمه ادب فضه و ذهبدن خیر لو اولدیغی ینسه به محتاج
 دکلدرزیراحلیه آداب ایله زینت یاب اولان ذات فضیلتآب
 محبوب القلوب و هر قلنده اولورسه مطلوب و مرغوب
 اولسی محسوس و مشاهددر حضرت مولانا قدسناالله
 بقدرسانیتیه العلیا بیوررلر که (مثنوی)

از خدا جویم توفیق ادب ❖

بی ادب محروم کشت از لطف رب ❖

❖ از ادب پر نور کشته نه فلك ❖

❖ و زادب معصوم پاک آمد ملك ❖

اعزه اکابر بیوره شلرکه مؤمن موحده سیما مشایخ و ملوک
 و علما و صلحایه پیرایه بهترین و سرمایه خوشترین ادبدر
 ریاض اخبار سالفه دن بولکفته حکایت غریبه چیده
 دست یراعه در که و قدامن الاوقات سلطان مصر و پادشاه
 روم میانه لرنده تحابب و تواد وقوعندن ناشی هر بری شاخ
 سرسبز نخل نجیب یعنی شهزاده لبینه آخرک در ناسفته
 عصمت دخترینک اختر خورشید طلعتنی تنظیم سلاک نکاح
 ایدوب هر بار جانیندن رسل و رسائل دائم و متواصل ایدی
 بناء علی هذا یوایکی مملکتده اولان مزارع و مشاجرک

ورعایات و عساکر عمارت و رفه حالری قیاسدن افزون
و تحدید و تخمیندن بیرون اولوب اول ایکی شهر یارک هربری
انحلال مشاکل امور کلیه و جزیه ده یکدیگر ایله استشاره
و شمع و تدابیرین بر برینک پرتو مهر رأی انورندن انازه
پیشه همیشه لری ایدی برکون ملک قلم و قاهره قیصر
روم جنابنه ارسال پیغام و نامه ایلدی بو مضمونده که
هر کسک فرزند دلپسندی زبده حیاتی و عمده زندگانی سیدر
کندی متواری پرده فنا اولدقده نامی پسرینک حیاتی
ایله باقی قالور (بیت)

✽ زندست کسی که در دیارش ماند خلقی پیاد کارش ✽
پس ایمدی فرزندک انتظام حال و فراغ بالی ایجاب
اید. جک مال و منال و سهولت معاشنه مؤدی اوله جق
ارزاق و اموال تدارکی لازمدر حالا بن پسر جان برابر
ایچون شو مقیدار ضیاع و ستور و عبید و اما احضار
و مهیا ایلدم ایا جناب شریفلری شهرزاده عالی منزلت لری
ایچون تلیند و طارف عروض و نقود دن نه مقوله اشیا
اعداد و افراز یور مشلدر قیصرک بو کلام خولیا
انجام محاط علم عالم آراسی اولدقده نسیم تعجب پیرامنکرد
کلسه تان خاطری اولوب غنچه ای کشایش نمای نیم
تبسم اوله رقی پیوردیکه اصناف مال بر یار بی وفادار
و بر محبوب ناپایدار هزار آشنادر عاقل کامل اکا استظهار

ایتمز و امتعه فانیه دنیویه به اعتماد ایله صوب عقبایه کتمز
بن فرزند ارجمندیمک زیور آدابله مزین و اشکوفه مکارم
اخلاقله ریاض احوالی رشک کلشن اولدوغین مراد
ایدوب کنجور خزان سنجایای سنجیده و مالک دفاین افعال
پسندیده اولسنه صرف همت ایدوب بذل نقدینه مجهود
و مکننت ایلدم مال معروض زوالده و آداب تغیردن
سالمدر هر حالده چونکه بو فریده تابدار خیر سعادت
اثر سلطان مصرک زیب سامعه سی اولدی (الادب
خیر من الذهب) دیوب تسلیم ایلدی (شعر)

ادب بهتر از کنج قارون بود ✽
فرز و نترز ملک فریدون بود ✽

✽ بزرگان نکردند پروای مال

✽ که اموال را هست رودر زوال

عنان سوی علم و عمل یافتند ✽

که نام نکو از ادب یافتند ✽

(اظهار الغنی من الشکر)

معنای لطیفی کشی غنا اظهاری ایلک نوع شکر دندر عبد مؤمن
من کل الوجوه حضرت خالقه جل و علا متوکل اولدوغنه
علامت کبری و ظاهر و باطنده رزاقیت باریه به اعتماد
ایدوب کرم حقه متوسل اولسنه امارت عظمی اولدر که
مالک اولدوغی مکننت مالیه دن مستحقینی بهره مند

ایلیوب بلکه هر حالده جهت فقر و احتیاجی است
و آثار غنا و ثروتی اظهار ایله کریمانه جنبش ایلیه تا که
دفترخانه ملکوتیه نام نامینی زمره عباد شا کریندن
مقید اولوب طرف اشرف ملک الملوك جهان آفریندن
طغرای رحمتله موقع برات آزادی احسان اولمغله
مسئد اوله حضرت امام شعرانی مشارق الانوار
الحمدیه نام کتابنده اراثت ایلدیکی شععه ید بیضای
قلم انجم رقلرنددر که مشایخ عباد خواصدن ابراهیم
خواص قدس سره حضرتلری بر سر تراشه خلال
حلقده طرف خالقدن هر نه فتح اولور سه اجرت تراش
اولق اوزره نیت ایدوب تراش اولدی هنوز دخی انجمامه
رسیده اولمدین عزیز مشارالیه حضرتلرینه خزانه غیبدن
هزار دینار فتح اولوب انلردخی بریره اهدا و مقابله دست
مزدینه احصا یوردیلر شخص سر تراش عزیزک پاینده
روی سا اولوب دیدیکه ای شیخ کامل وی عارف آگاه
دل بوفقیه جناب شریفکزی رضاء الله تراش ایندم حالا
اکسیر رضا طالیم حاشا که رضاء الله مقابله سنده درهم
ودینار قبول ایلیم و بنم التونه احتیاجم یوقدر قیاس
یورلسونکه ریا ایدوب قبولدن نکول ایلیم زیرا بن
کفاف روز مره می صنعتله اکنساب و ادخار و اقتنادن
غایت اجتناب ایلرم دیوب عذر خواه اولدی (بیت)

بردر میکند رندان قلندر باشد
که ستانند و دهند افسر شاهنشاهی
زهی همت مردانه که سر تراشی کبی صنعت قلبله ایله تحصیل
معاشه قانع اولوب بی زحمت و تعب بلا امینیه و طلب کندویه
اعطا اولان هزار دیناره طالع اولمیه (بیت)
حقیر مبین کد ابا عشق را کین قوم
شهران بی کر و خسروان بی کلهند
حضرت جناب کبریا جلت ذاته عن التحدید و الانتهاء قرآن
کریمنده بواوصاف جلیله ایله متصف اولان وجودش بر فطر
حقنه بیورر (للفقراء الذین احصروا فی سبیل الله
لا یستطیعون ضربا فی الارض یحسبهم الجاهل اغنیاء
من التعفف تعرفهم بسماهم لا یسئلون الناس الخافا
وما تنفقوا من خیر فان الله به علیم) ینه کتب مر قومده
شیخ مرحوم شعرانی علیه الرحمة حضرتلری بیورمشلر که
حضرت داود صلوات الله علی نبینا وعلیه زمان سعادت
نشانلرنده ملوکدن بریسی کشرزار عالم مثالده یعنی
رؤیای اعاجیب اشمالده هر دانه سی بیض نعام مقداری
پرتوده کسندم مشاهده ایدوب اطراف نواحی ربع مسکونه
قاصد چالا کلر و انجای مساکن آفاقه جاسوس دراکلر
ارسال و البتده وجود خارجیهسی بولنسون دیورلیغ
بلوغ جهان مطاعلر ایصال ایلدی زیرا خاصه ذاتی

ولازمه متخيله باثباتی بویله ایدیکه عالم شهادتده حقیقتی
اولیان شیء رؤیاده چشم دل آگاهنه چهره نما اولمازدی
سرحد ارذل عمر محافظ لرندن بر پیر پیست و صد رسیده
درگاه معلاسنه عرضحال ایدوب دیدیکه ای شهریار
سکندر اقتدار وی تاجدار معدلت نثار خرمنکده
خوابده مشهودیکز اولان کندم اعجوبه نمون فلان شهر
خرابك فلان محلنده مدفوندر فی الحقیقه خبر و یردیک
موضعه آدمکر کوندر وب تعیین ایتدیک موقعی برایی
قامت انسانی مقداری حفر ایتدکلرند خسر وانی
برخم هردانه سی بیضه مرغ آتخنوار قدر کندم ایله
مالامال بولنوب حضور سلطانی به کتور وب عرض
ایلدکلرند حضرت داود علیه السلام جنابلرندن
بونک سرو حکمتی استخبار ایلدی و انلره دخی و ساطت
ناموس اکبر ایله حضرت ذی الجلال جل عن الشبیه
والمثال طرف اشرفندن بو کونه وحی آسمانی نازل
اولدیکه بوندن اقدم زمان سابقده بر فقیر الحال کسسه
بر شخصدن بر قطعه زمین استیجار ایدوب آنی حراثت
ایدرکن بر قدره کبیره لبریز خالص العیار ابریز بولوب
صاحب ارضه کتور وب بوسنک حق صریحک و مال
صحیحکدر دیوب تسلیم ایلدی اول دخی قبولدن اعراض
ایتدکده مکر حارث مرقوم هنوز دخی کلفت اولاد

وعیالدن ساده بر مرد آزاده ایمش اول مبلغه ینه کندی
قرایب وعشایرندن بر یسنک دختر فرخنده اخترنی
نکاح و بالجمله لوازمی کوروب مرانی الحاح ایتدکدن
صکره بقیه فلان مال ایله صنعت زراعت و حراشته
اشتغال ایلدی بوکندم انک زراعتیه حاصل اولمشر
دیوخل اشکال ایلدی

(احسن الی المسیئ تسده)

معنای لطیفی ای مؤمن آگاه دل اسائه مقابل احسان ایله
ومسیء اولان کیمسه بی لطف و کرم فیلغله خوشحال و شادمان
ایله که حقیقتده سن سید و خداوندی و مالک ارجندی
اولورسن (یت)

✽ یقنلر خاطر نا شادی یارب شاد اولسون ✽

✽ بنمچون نامر ادا اولسون دینلر بر مر ادا اولسون ✽

مضمون دستور العمل ایدوب هر محل و نا محله معامله
هموار ایتک کار اولیای کار و شبیه مردان تقوا شعاردر
(تخلقوا باخلاق الله) امرینه امثال ایدن سرمایه داران
مجاهده و غواصان قلزم مشاهده هر ظهوری حقندن
وهرکاری فیاض مطلقدن یلوب (یت)

هب ظهورات پس پرده ده اسناد کدر ✽

✽ اختیاریمی صنور سن حرکاتن صورتک

مألنی دائماً معاینه و شهود ایدرلر (یت)

در حیرتم که بانسحق حکمت ازل *

* مشتی فضول را طمع اختیار چیست
اصناف لطف و کرم و اقسام جور ستمی بالجمله حقک تجلی
جبال و جلالنک آثاری ملاحظه ایدوب فقط مخلوقک
بوظهوراته محل و آلت اولدیغی جهنله حقوقنه رعایت
و محافظه ایدر لر جناب شیخ اکبره کبریت اجر قدس
سره العزیز حضرتلری پیور مشرکه (وعن بعض العارفين
من توجه اليه مكره من الخلق ونظر اليه بعين القلب
اندفع غضبه فانه ان كان غضبه على الخلق فهو شرك
ينافي التوحيد وان كان غضبه على الخالق عز وجل فهو
جراة على الله تعالى ينافي العبودية والعبادة بالله من الخالين)
معناسی بعض عارفیندن نقل اولنور که بر کیمسه په خلقدن
بر مکروه توجه ایلدکده چشم قلبله نظر ایلسه غضبی
مندفع اولور زیرا اکر غضبی اول مکروهک مظهری
اولان مخلوقه ایسه مرتبه عرفانده شرک اولوب
توحیدی منافی اولور و اکر غضبی خالق اولور سه
عزوجل بومعامله الله تعالی اوزرینه حرامدر عبودیتی
منافی اولور بویکی حالدن دخی الله صغنی کرکدر
(والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس والله يحب
المحسنين) نظم کریمنده دخی بومعنايه اشارت واردر
ایمدی عقلا دخی مجازاته بالاحسان کهنکاره زیاده مؤثر

اولدیغی مقرردر زیرا بر کیمسه اسائن ایتدیکی کیمسه دن
البته فعلا یا قولاً مجازاته مترقب اولور نفسک بر مکروهه
ترقب و انتظار ی وقتنده فی الجملة انقباضی وجدانله
هر کسک معلومیدر پس ایمدی اصابت مکروه توقع
ایتدیکی ذاتدن اول مقابله ده لطف واحسان کوردکده
وانقباض معهود مندفع اولوب عداوت محبت تبدیل
واندیشه مسائت فکر اخوته تحویل اولور لامحال محب
محبوبنی اعظام ایتک لا کلامدر
(اداء الدين من الدين)

معنای لطیف دینک اداسی کمال دیانتدن و حقوقی ایضا
وقور معرفتدندر هر کیمکه روز حسابیه ایمان کتوره
یقینا ییلور که عرصه کاه محشرده وزمان ظهور خیر
وشرده هر کسک حتی قضا اولنه جقدر و هرمدیونک
دینی اعمال حسنه سندن داینه ادا اولنه جقدر بناء علیه
کمال تدین ایله متصف اولان کیمسه بوعالمده تدارکده
(الدين شين الدين) مفهومندن خوف ایدوب ذمتی
دیوندن تخلیصه سعی و کوشش و روز رستاخیزده
دیوان قاضی الحاجاته حقوقدن سالم و بری اولدیغی
حالده وارمغه اقدام و ورزش ایدر اوائل ظهور اسلامده
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مدیونا وفات
ایدنلرک نمازینی قلمقدن ممنوع ایدیلر

(اخفاء الشدائد من المروءة)

معنای لطیفی شدتتری صافلقی مرؤتندر مرؤت دیو
بذل مالاید وزیاده احسانی دائم وایصال نفع غیری
ذمت همتنه مهم ولایم ایتمکه دیرل فی الحقیقه مؤمن
وموحد وعارف متعبد مبتلا اولدیغی شداید وعسرتی
وامراض واولجاع ومحنی اظهار واعلان ایتدکده یار
وصدیقی اولنلر مغوم ومحزون ودشمنلری دلشاد وممنون
اولورلر اخفا صورتنده دوستلرین غموم وهمومدن صیانت
واعداستی شنیعت شمتندن حایت ایتش اولور بومعامله
عین مرؤت اولسی هویدا وظاهر در صورت کتم
واخفاده کنیدیسی دخی شمتندن فارغ الخاطر اولور
فخر کائنات علیه افضل الصلوات حضرتلری (نعوذ
بالله من شماتة الاعداء) بیوروب شماتت اعدادن
تحريك لزومنی تفهیم وبومضمونده نیجه اخبارضمننده
محاسن اخفای شدایدی امت مرحومه یه تعلیم بیوردیلر
خصوصا فرقة اهل سلوک وکروه پرشکوه صعلوک
بای وجه کان مبتلا اولدقلری بلیاتی هدیه الله ملاحظه
ایدوب افراد آفریده یه ابانه وافاده دن زیاده محافظه
ایتملری الزم وواجبدر زیراعادت حسنه باری تعالی بویله
جاریه اولمشدرکه برعاشق صادق راه معرفت حضرت
خالقده هر نه مرتبه بلیات جسمانیه یه ملاقی اولور سه

صفوت دن آکاهی اولقدردمزداد اولوب مراتب
معنویه دن برپایه رفیعه یه مترقی اولور (بیت)
* لله در النایبات لانها *

* صدء اللثام وصیقل الاحرار *

طالبان اکسیر معرفت الهی مس وجودین آنش کوره
بلاده کاهی کدازان ایدوب جسمدینی روح ایتزسه
ابریر فیض وفتوحه واصل اولماز (البلاء للولاء کالذهب
للذهب) اریکه نشینان کشور ارشاد اولان مشایخ
کزین وچهره کشایان صورغیبه بولنسان کاملین مکملین
مسترشدان فرمان برانه وحق جویان صداقت نشانه
ریاضت ومجاهده ایله تنبیه اکید ومخالفت نفس آیه ایله
توصیه ده تشدید بیورملری بومعنایه شاهد حال وبرهان
سداد اشمالدر (بیت)

* بلاکش تا جبال دوست پینی *

* که مرد بی بلا مرد لقانیست *

حکایت بودردمند بیچاره اثنای سیاحتده محبیه مصر
قاهرده زمره مجاذیبیدن برکیمسه کوردمکه صورتا شکلی
دیوانه اما فی نفس الامر عاقل وفرزانه ایدی قرق بش
سنه اولمشکه اول دیار جلیل الاعتبارده کوچمه کرد
وخاموش اولوب بومدنده فرد واحد اول ذات شریفدن
برکله اصفا وکوش ایتک واقع اولمامش صنعت ملامتده

و نیجه تیز دست و چاپک و چالاک اولدیغی اصلی عربمیدر
یوخسه انجمنی التسمیدر بر ذاتک معلومی اولدیغندن
ادراک اولنور البسه دن برجبه پشمینه سیمو کیوب
پاوسر پره نه دائمی برتهی چوب تنباکوا کسک دکل مانند
مرغ وحشی طبیعت نه کیمسه ایله انسیبت نه بر مکانه
آرام واستراحت ایلردی لکن بو فقیهک لله الحمد اول
قیام کرامه حسن اعتقاد اولغله صورت کمال و دادم
عکس انداز تا بناکی اولوب (بیت)

☆ چشمک دله ایدر شو قدر آشنا نگاه ☆

☆ کویا که بر بر یله ازل صحبت ایلش ☆
وز نیجه هر نه وقت که مصادف اولور دم بنی آماج خدنگ
نضاره ایدوب سمت دیگره صرف دیده کرامت نشاره
جواز کوسترمزدی بو کیمسه دخی البته اول ذات شریفه
دوچار اولدیقه دکا کین ناسدن برنده قرار ایدوب بحسب
القدره پیرامن کرد خاطر آکاهی اولوب نزل مختصر
نان و پیز و قهوه و دخان ایله کاهی عرض عبودیت ایتک
معتادم و صفای سینه و فوادم ایدی بناء علی هذا ینه
بر کون بر محله اشارت و ایمالله تکلیف جلسه خفیفه
ایدوب عادت مألوفه مزاوزره تناول جبن و رغیفه
رخصت نما اولدیلر لازمه اکل و شرب انجامه رسیده
اولدقده وضعی ایله اظهار وجع و الم ایلوب بر آه سرد

کشیده قیلدی و یوزیمه باقوب زبان حال ایله صورت
اشنکا کوستردی فقیردخی سلطانم جوهر وجود کرده
نه کونه عرض حادث اولدی مبادا که بر عارضه و مرض
سببیه خاطر آزرده اولیه سزدید یکمده طوطی مشان
زبان رومیانه ایله کفتاره آغاز و بو وجهله کشف راز
ایدوب حالا زانورم معذوره بودرده ابتلا من زمان بعید
و دور در دیو احوالی آشکار و اسرارینی اظهار ایلدی
بعض احبایه بو خصوصی نقل و بیان فی الجملة اهلینک
معلوماری اولدیکه بو ذات شریف عربی الاصل دکل
ار و آمدن ایمش وصمت و سکوتی ابکیتدن اولوب محضا
مخالفت نفس بد فرجامدن ایمش (بیت)

(۱) درین ره نیست خود بینی نجسته (۱)

(۲) تنی لا غرد لی باید شکسته (۲)

(افضل الزهد اخفاؤه)

زهد لغتده ترک ایتکه دیرل قومک اصطلاحده بالجمله
اشیادن رغبتی اسقاطه دیرل دنیا و ما فیها دن روکردان
و ماسوی اللهدن معرض و کریزان اولان کیمسه به زاهد
اطلاق اولنور معنای لطیفی زهدک افضلی آنی کزلمکدر
قال النبی علیه الصلاة والسلام (لو کانت الدنیا ترن
عند الله جناح بعوضه ماسقی منها کافرا شربة ماء)
بو طائفه جلیله خداوند جهان آفرین جلیل جلاله

قتند . پرپشه مقداری اعتباری اولین متاع فنا شعاری
بالکلیه ترك ایلویوب رضاء اللهه طالب وجعیت خاطره
راغب اولور لر لکن پهلوان میدان عرفان اول عارف
دقیقه داندركه (یت)

* درونی آشنا اول طشره دن بیکانه صانسونلر *

* عجب زیبا روشدر عاقل اول دیوانه صانسونلر *
فخواستجه بو حالی خلقدن اخفایه کمال مرتبه مجد وساعی
و آفت شهرتدن خلاص ایچون کتم واستاره غایت
مراعی اوله حضرت مولوی قدس سره العزیز (مثنوی
(چپست دنیا از خدا غافل بدن)

(نی قشاش ونقره وفرزند وزن)

بیور لر ظاهرده بونلرک وجودی وارایسه ده کوکلده
علاقه سی اولدجه معدوم کبیر بلکه بو صورتده ریادن
خوفناک اولیوب بی غم ویم سلوکی اولان طریقده
چاپک وچالاک اولور وقال علیه السلام (ان الله يحب
العبد الغنی التقی الخفی) خفادن مراد ریادن اجتنابدر
ایمندی مطلب اعلی کوکل محبت اللهه مر بوط اولمق
ایمش یوخسه صورت ترکله خلقه مغبوط اولمق دکل
ایمش احباب ملامیه بو اخفایه رعایتده بذل مجهود ایدر لر
(استراحة النفس فی البأس) یأس نا امید اولمقدرد
معنای لطیفی نفسک استراحتی نا امید و بی نیاز اولمقدرد

امور دنیویه ده زبرا امور اخرویه خصوصصنده لطف
الهییدن و کرم نامتاهیدن نا امید اولمق کفر در دیمش لر
قرآن کریمده (لا تقنطوا من رحمة الله) بیوزوب
عباد مؤمنین و گروه موحدین بو مقوله یأس اخرویدن
نهی اولمشدر (مصرع) نامراد اولکه بر مراد اوله سن *
وزنجبه عارف آکاهلر و کامل صاحب انتباهلر مر دات
دنیویه خصوصصنده یأس اختیار ایدوب مستریخ اولمش لر
وامور لرین بالکلیه اراده علیه به تفویض ایدوب
بی قید نیک و قبیح اولمش لر (الیأس احدی الراحتهین)
صورت خواهشده تعب کثیر اولوب بر امر عسیر اولدیغنه
برهان عقلی اقامت ایدوب دیمش لر که حصوله خواهشکر
اولدیغک وجود پذیر اولمسنه ارادت رب ذی الجلال
قدیر تعلق ایتدیکی تقدیرجه ظهور یاب اولوب آنکله
کامیاب اولور سن اما عقیده بر خصوصی دخی کندوبه
مطلب ایدوب آنک دخی حصولی ایچون اقدام واهتمامه
شروع ایدرسن اول دخی صورت اولی کی تقدیر حقه
موافق اولوب حاصل اولور سه بر مراد جدیدی دخی
متفکر و آمل اولمغه باشلرسن فهلم جرا منسلسل اولور
اگر حصولی تقدیر ربانی به مطابق اولیوب تخلف
ایلرسنه فواتی ایچون سکا تحسر و تأسف امر مقرر در
بو مقدمه معلومک اولدیسه مراد دنیویه دن یأس

موقوف موجب راحت اولدینگی مفهوم اولور و حدیث
قدسیده وارد اولمشکه قال الله تعالى (عبدی یرید
وانا ازید ولا یكون الا ما ارید) (شعر)

(*) اگر محول حال جهانیان نه قضاست (*)

(*) چرا بجاری احوال برخلاف رضاست (*)

(*) هزار نقش بر اورد زمانه نبود (*)

(*) یکی چنانچه در آینه تصور ماست (*)

جناب شیخ صدرالدین قنوی قدس سره العزیز تفسیر
فاتحه ده پیور که سفر و حضرده هم صحبت اولدینم
اعزّه کرامدن اکل بر مرد عالمقام و سامی محل ایل
دوچار اولوب رتبه عالیّه سن شهود ایلدم مراتب کاندن
اوج علایه صعود ایدوب ظهورات کونیه دن برشی
واقع اولماز که اول وجود شریفک خلاف مرادی
و منافق فوادی اوله بو وجود مکرمدن اجیل و اتم بر مرد
مفخرم کورمدم ابدی کنیدی اراده سن اراده حقه
افنا ایلین وجود محترمک حال و شانلرین اصفا ایلوب
اثرلینه اقتفا ایتک کر کدر نته کیم حضرت سهروردی
عوارف المعارفده پیورلر (بیت)

(*) ان لم تکنوا مثلهم فتشبهوا (*)

(*) ان التشبه للکرام فلاح (*)

(ادب عیالک بنفعهم)

عیال عینک کسر یله عیالک جمعیدر جیاء جیئک جمعی
اولدینگی کبی (وعیال الرجل من یعوله ای یقتقره)
معنای لطیفی عیالکی تأدیب ایله که انلره تأدیب فائده
ایدر بو کلامده واقع اولان عیالدن مقصود ازواج
و خدام و مولوددر علم تدبیر منزل و تربیه اولاد و عیال
حکمت عملیه اقسامندن بر قسم فوائدها لدر البته هر
آدمکه عیالنی بر مقتضای شرع و حکمت تأدیب و تربیت
ایلیه انلره دنیوی و اخروی فوائده کثیره عائد و راجع
اولمق مقرر در سیما اولادک اخلاق حسنه ایله اتصافندن
سودمند اولنلر هم کندولره و هم پدرلرینه دعای خیر
ایدرلر اگر تعلیم علوم نافع ایلوب زیور اعمال صالحه
ایلّه ذاتی محلی و سمت ریاضت و مجاهده یه سابق اولوب
آینه دل بی غلن روشن و محلی ایلر سه نعم المطلوب
اول فرزند سعادت مند دن اقتباس انوار علمیه و عملیه ایلین
ارچندلر دخی دعوات صالحه ایله ایکبسی معایاد و تذکار
ایتملری بی شک و مرادر زهی پدر نیکبخت که بویله بر پیر
عالی کهره صرف همت ایلیه قال النبی علیه السلام
(اذا مات ابن آدم انقطع عمله الا من ثلث صدقه
جاریه او علم ینفع به او ولد صالح یدعوله) تأدیب
و تربیه اولاده وقتنده اهتمام و زماننده قیام ایتک لازمدر که
تربیه سودمند اوله شرح عضدیه ده مسطور در که

انسانك مرا تب استانی درت مرتبه در سنك فصول
 اربعه سی منزله سنده مرتبه اولی سن طفولیت در که
 فصل بهار منابه سنده بومشبه و مشبه بهک هر برنده حکم
 وسلطنت اخلاطدن خلط دیمکدر مرتبه ثانیه سن
 شباید فصل صیف منزله سنده بو ایکس سنده حکم
 صفرا نکدر مرتبه ثالثه سن کهولت در اوقات خریفه
 مشابه بونلرده حکم سودا نکدر مرتبه رابعه سن شیخوختدر
 وقت شتایه مماثل بونلرده حکم بلغم نکدر پس ابدی
 طرفی تشبهک هر برنده وقت علاج اخلاطدن حکم
 بر خلط لطیف منقادک اولدیغی وقتده در خلط لطیفدن
 مراد دم و صفرا در وقتلری بهار و صیفدر انلره مشابه
 اولان سن طفولیت و سن شباید اما شول دملرده که
 حکم و غلبه خلط کثیف و عاصیلک اوله ایام خریف
 و دم شتا کی انلرده علاج و مداواتک فائده سی اولیوب
 اولدیغی صورته دخی نادر اولدیغی کی كذلك مشبهلری
 اولان وقتلرده دخی تعلیم و تربیه مفید اولماز بونک
 ایچوندر که عقلا تربیه اولاده سن طفولیت و شباید
 اقدام و اهتمام ایدرلر (انتهی کلامه) تفصیل حقوق
 و شأمت عقوقه متعلق بو محله حقوق کلام اقتضا ایدر
 لکن بو مختصرده اکارخصت املا اظنا بهادی اولغله
 بو مقدار دن ازدیادی ترك اولندی بولا فی حرف الباء

(برالوالدین سلف)

اب و امه والدین اطلاق تغلیب قیلنددر عمرین و قرین
 کی معنای لطیفی والدینه لطف و کرم ایلک اعمال
 صالحه نک جمله سندن مقدمدر روی الشیخان مرفوعا
 عن عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه قال یارسول الله
 (ای العمل احب الی الله تعالی قال الصلوة علی وقتها قال
 ثم ای قال برالوالدین قال ثم ای قال الجهاد فی سبیل الله)
 صدق رسول الله برالوالدین و اکرام ابوین حقنده
 اخبار صحیحیه و آثار صریحه چوقدر خصوصاً انظم
 کریمده و فرقان حکیمده انلره عقوقدن (فلا تقل لهما
 اف ولا تنهرهما) آیت شریفه سبله بو امت مرحومه
 نهی اولمشلردر خصوصاً مادر مهربان و والدۀ شفقت
 نشانه کمال برواحسانه (الجنة تحت اقدام الامهات)
 حدیث صحیحی جمله به شامل برهان قطعی کاملدر
 والدینی خیاتده اولمیا نلردخی کاه کاه صدقات و دعواتله
 ضیافت ایتک بلکه اعقاب مکتوبه ده روحلرین خیرایله
 یاد ایتک لازمه ذمت اولاد در

(برکة العمر فی حسن العمل)

البركة النماء والزيادة) معنای لطیفی عمرک برکتی حسن
 عملده در قال رسول الله صلی الله علیه وسلم (يقول
 ربکم یا ابن آدم تفرغ لعبادتی املاء قلبک غنا و املاء

بدنك رزقاو يا ابن آدم لا تباعد مني املاء قلبك فقرا واملاء
بدنك شغلا). رواه الحاكم مرفوعا سعادت دنیا و آخرت
عبادتى حضرت خالقه مر بوط و فوز و نجات نشأتين
بندكى موجد كونيته منوط اولديغى دلائل عقلية و نقلية
ايله ثابت و كثر از اعمال حسنه ده سيرة رحمت رحمانية
نابتدر (بيت)

(*) سرمایه سعادت دنیا عبادت تست (*)

(*) سرمایه کرامت عقبا عبادت تست (*)
علت غائبة خلقت ثقلين عبوديت حضرت خدای
متعال جلست ذاته عن النقايس والشين اولمسی (وما خلقت
الجن والانس الا ليعبدون) کریمه سیله متحقق و امثال
امر الهییدن اعراض ایدن سرکشان هر دو جهانده
رستکار اولدیغنه عقل و نقل متفقد و لکن (بيت)

(*) عبادت باخلاص نیت نکوست. (*)

(*) و کر نه چه آید ز بی مغز پوست. (*)
وز نجه عبودیت بی اخلاص قشر بی لب مثالی مر دود
و فر وزینه آتشگاه مقوله سندن معدود در جناب
حضرت مولانا قدسنا الله باسرارها العلیا پور ر که (مثنوی
(*) از برای چاره این خوفها. (*)

(*) آمد اندر هر نمازی اهدنا (*)

(*) کین نمازم را میامیز ای خدا (*)

(*) با نماز ضالین و اهل ریا (*)
ایمندی هر مؤمن و موحد هه نکام عبادت ریده غایت
الزم و اوجبدر که نفوذ اعمالی پوته خلوصده کداخته
ایلیوب پیغش ریا و سمعه صیرفیان ملایه اعلایه خالص
العیار تسلیم ایلیه (بيت)
(*) نیت خالصه بر سکه حقانیدر (*)

(*) دکه بر سینه یه اور مر مضراب ازل (*)
اگر نفی خلوصدن بهره مند و نیت خالصه ايله سودمند
دکسه بر استاد کامل و بر عارف آکا مدلك دامن
تربیه سته آویزان و امر بی قبول و خدمتده دخول ایدوب
خاک راغنده غلطان اوله تا که تحصیل خلوص نیت
و تکمیل صفای طویت ایلینه زیرا مجرد بدرقه عقل ايله
راه هدایه سالک و صفای منزل مقصوده مالک اولق
محالدر بومدعا یه بعثت انبیا علیهم السلام شاهد و بعض
خصوصده حضرت فخر المرسلین صلی الله علیه و سلم
جنابلرینه تعلیم جبریل امین بومعنا بی مؤیددر
(بکرة السبت والخمیس برکة)

میانده ایامده بوا یکی روز فیروز یوم جمعه یه مجاورت
سببیه سار دن ممتاز اولغله شانلرنده (بارک الله السبت
والخمیس) حدیث شریفی وارد اولمشدر بکرة ضم
با وسکون کافله (اول اليوم) معنا سته در معای لطیفی

سبت و خجسك اوللر نده زياده ونما واردر لفظ بكره نك
نسبته اضافتي بمعنى في در حديث شريفه ثابتدر كه
حضرت رزاق ذوالجلال جل جلاله ناسك ارزاقني
طلوع فجر ايله طلوع شمسك مابينده تقسيم ايدر
حديث شريفك جمله ايامه شمولى طلوع فجر و خورشيدك
مجموع روزانده دخولى مقرر در سبت و خجسك مجاوزت
جمعه حسبيله ايام سائر اوزرينه مزيتنى بياندر مطابقا
اسخارده متيقظ و اول اوقات مباركه پي غفلة پكور محبوب
محافظه اولمقلغك فوايدى ان شاء الله تعالى قريبا
افاده اولنور

(بشر نفسك بالظفر بعد الصبر)

صبر طرف هوايه ميل ايتيوب اسباب هوايى مدافعت
ايتكه قادر اولمقدر صبرايكى نوعدر بريسى صبر
عن المعاصى والا نامدر يعنى نفس اماره و شياطين مكاره
معاصى و آثام طرفنه دعوت ايتدكده قوت مصابرت
و تقوى ايله دفع ايليوب راه راستدن چقميه نوع ثانى
مصائب و بلايه صبردر يعنى نفسه مكر وهى اولان
نسنه كه بلا و محنت و فراق و مصيبتدر متوجه اولدقده
جزع قبح ايتيوب تحمل ايدمه ميانه عوام ناسده صبر
بومعنايه استعمال اولنور و ايكى نوعى دني مقبول و ممدوح
بل واجب و مفروضدر معناي لطيفى نفسكه تبشير ايله

ظفر ايله صبردن صكره يعنى بر مرادك طريق حصولنده
صبره دسترس اولورسن اول مرادك حصولنه ظفرياب
اولغه مبشرسن عالم دنيا ده عون الهى صابر ايله بيله
اولدبغسه (ان الله مع الصابرين) برهان قويدر و عالم
آخريده اجور جزيله به نيلانى (انما يوفى الصابرون
اجرهم بغير حساب) بشارتيله دفع شك صورى و دعوىيدر
اخبارده كمشدر كه جناب حضرت حى و دود حضرت
داود عليه السلام جناينه ارسال بيورمش بومضمون
شريف نمونده كه ياد اود سعى و كوشش ايله تاكيم بنم
اخلاقى پرايه روزكار و حليه ذات سعادت شعار
ايدهن بنم جمله صفات حسنه مدن بريسى اولدر كه
بن صبورم (بيت)

صبر بهتر مرد را از هر چه هست *

* تايبا بد بر مراد خویش دست *

هر كيكه سپر صبرى كشيده روى عزيمت ايدوب تير بران
حوادثدن رو كردان اوليه قى زمان يسيرده خداتك
اميدنى هدف ظفرده دوخته ميانه نشانه ايدر زيرا
(الصبر مفتاح الفرج) دست كنجوران طلبه طرف
خداوند شهادت و غيبدن تسليم اولمشدر كه باب كنجينه
مراداب يونككه كشاده اولور (شعر)
كلبد در كنج مقصود صبر است *

❖ در بسته انکس که بکشد صبر است ❖

❖ چو خاری کوه وجودیای گردون ❖

❖ لباسی که هرگز نفرسود صبر است ❖

حکایت زمان سابقه بر جوان ملک خوی بردختر
عالی کهری گرفته کند زوج ایدوب زن و شوهر اولدرینه
متعاقب اول مرد صداقتکاره داعیه تحصیل علوم
باعث ترک مرز و بوم اولوب عزم غربته راغب اولدی
دیار بعید ده هرده سال جد بلیغ و سعی بیدریغ ایله
ملکه قبل و قاله مالک و بعد التکمیل ینه درون وطن
اصلی به سالک اولدی خلال منازل راهده برکون برکامل
آسگاهک سعادتخانه سنه نزول ایلوب اول ذات ملک
صفات لوازم مهمانی به مراعاتدن صکره تجسس فروع
و اصوله آغاز ایدوب و کیفیت ایاب و ذهابندن استکشاف
راز ایتدکده اکساب علوم کلیه و جزیه آرزوسایله
اغتراب ایدوب بحمدالله تعالی فنون متداوله بی جمع
و تحصیل ایلدم الحاله هذه صوب وطن اصلی به وصول
امیدیه عازم سبیل اولدم دیدی اول میربان صاحب
عرفان بو جوابی کوش ایدوب محضا ایفاظ و ارشاد ایتک
قصیده آبا جهانده اسانده کزدن بریسی تعلیم علوم
غریبه اثناسنده سزه اسم اعظمی تفهیم ایلدیمی دیوب
جوابنده خیر بو مقوله خبری استادلر مدن ایشتم دیدی

اول مرد هشیار دیدیکه اگر اوچ سنه بنم دخی خدمتمده
مجد و ساعی اولوب قیام مصالحده اولورسک سکا اسم
اعظم رب کریمی مدت معهوده انقضاسنده تعلیم
ایده یم اول دخی بسرچشم دیوب اول ساعت دست
کرامت پیوستنی تقبیل ایلدی علی السحر ایکی رأس
کاو کوه پیکرک زماننی یدینه تسلیم و تفویض ایدوب
خدمت حراشته تعیین و تحریض ایلدی اول کون
خرمنکده افلاکده دانه انجم غربال هاله ایله پیوده
و پیمانه سیمین ماه دست دهقانی زال کردونده نموده
اولجینه دک ادای خدمت لازمه ده صرف مقدور ایدوب
ابررسی کون ینه عادت قدیمه مقرره سی اوزره کار
اکارینه مأمور اولوب حاصلی اوچ کون بر منوال سابق
عزیز منار الیهک فرمانده مطیع و موافق اولوب روز
چارمده ینه مقدمات کاره شروع و تک و تنها چفت
سورمک ایچون ارض معینه به رجوعه قیام ایتدکده (ع
❖ در خانه اگر کسست یک حرف بسست ❖

وزنجیه اول مرد کامل اول مهمان صافی دله کوشنده
چشم لطفله ایمانی یکنی ایدوب دیدیکه سنی سه روز
استخدامدن مرادیمز امتحان وامره امثالکی اختیار ایدی
تمام مرد صادق طویت و برذات صداقت شعار و وفادار
اولدیفک معلوم فقیر اولدی ایمدی سکا او یله مضبوط

خزانه حافظه اولسویکه اسم اعظم خداوند قدیر
مقتدر الیمز اولان مشایخ کرام واعزه ذوی الاحترام
حضراتندن بالمشافهه اخذ وتلقی ایتدی کمز اوزره
اسم پاك صبور در و بوسه واجب الاکتامك صدقنه
اشارت خاتمه اسماء حسنی اولدیغی بین الظهور در
دیو ختم مقال ایدوب اون مرد رهروی اجلال ايله
تشبیع ودعای (عون الله معك) ايله تودیع ایلدی رهنمایی
بدرقه توفیقه قطع منازل وطی مراحل ایدرک پر روز
میمت توأمده مسقط رأسی اولان بلده یه وضع قدم
ایدوب عیارانه تغیر صورت وتبدیل اثواب ايله کندی
خانه سنه کلوب مسافرانه دق باب ایتدی درون خانه دن
کیمدر نعره سی کلدکده زبان نیازی کشاد ایدوب پر مرد
غریب مهمان اولغه کلدنم الله تعالی بنی رانده دور باش
رد ایدوب الم زده و کشتب ایلکزدیدی نه کوردیکه
برجوان مهباره (شعر)

خط شجرک برویش ند میدست هنوز
یوی سنبل بمشامش نوزیدست هنوز

نشیدست اذانی ز بلال خط سبز

یا کلام گویش ز صدست هنوز

طشره چیغوب اهلا وسهلا مرحبا دیه رک تمام اکرام
و قهر و قوی مایه حق اعظم و سلطان الله و مالک خانه

بزم دکل سزکدر دیوب بالجمله لوازم مهمانداری یه رعایت
وطعام و شرابده زیاده علی ماهو العاده تکلف ايله ضیافت
ایلدی چونکه سیاح فلك نور د خورشید عالمساب
مسافر خانه مغربده زیر خرقة ظلمتده در خواب اولدی
جوان میربان شب خیر باد ایدوب خلوتسرای حرم
جانبده خرامان اولدی خریف معهود بو وضعی کوروب
رفیق و موسسه یه هم جلبس وندمای افکار فاسده یه
انیس اولوب عقل قاصر نجسه بویه تحقیق ایلدیکه
بونقش باز کوندن فهم اولسان معنا بودر که مدت مدیده
بنم غیبتیم صاحبه البیت اولان مکاره یه مستقل اولغله
شاهد زور ايله بنم موتمنی اثبات ایدوب بو جوان نازینه
علاقه نکاهله قرینه اولمشدر صورت اخری محتمل دکل
و بونلرک ایکبسنی دخی طعمه شمشیر ایتامک لایق و محل
دکلدر دیو متقلد تیغ آتشتاب نیم شب صوب حرمه
راه پنهاندن شتاب ایلدی سر بالینلرینه واروب کوردیکه
ایکی جامه خواب بر برینه ملاصق برنده عورت و برنده
اول پسرناز پرور مانند شارق نور پاش اولوب شکر خوایده
مقدمات اعتقادی بونلرک بر برینه مقارنتدن دخی زیاده
موکد و اشتعال ناره غضبی مشتد اولغله تیغنی غلافندن
مانند افغی عریان ایدوب آیا قنقبسنی اول دارالانتباه
عدمه پویان ایتسم دیورد اشناسنده نام پاك صبور

اول ساعت خاطرینه خطور واستغفرالله کویان
خارجیه ده اولان میبته مرور ایلدی شب دوم و شب
سیوم یواسلوب اوزره اراده هلاک ایلوب اسم صبور
تذکیر ایلدیکه سوء قصدندن تنفر ایتدی خلاصه سخن
نصاب ایام مسافرت دردنجی کون غایت بولوب صاحب
خانه چلبی بونک اغترابنک سبی نه اولدیغندن وابتدای
نهضت و انتهای منازل و حرکتدن فتح کلام و سؤال
مرام ایلدکده تحصیل علوم ایتدیکنی و تکمیل و اتمامندن
صکره وطن اصلی جانبته رو براه اولدیغنی افاده ایلرکن
اول جوان کلجه ره بر آه سرد چکوب ترکس جهان پینلرین
فیاضه کلسنه رخسار ایدوب بنم دخی پدر والا کهرم
طلبه علوم زمره سندن بر وجود شریف ایمش والده
مکرمه بی تروج ایتدیکی سال فرخنده فالدده سودای
تحصیل ایله توجه غربت ایلش هنوز هژده سالدرکه
نه حیات و مماتندن خبرونه بردیارد ملاقی اولمش بر کیمسه دن
اثر وار حتی پدر مهربان کتدیکی سالدده بنده کز قدم
نهاده ساحت و جود اولمش الان اسنانندن اون یدنجی
پایه به رسیده اولدیغم زبان مادر مشفق ده معدود در
دینجه اول مرد حسرت پرور مثال شیرز بر کره برندن
صخرایوب های نور دیده کر به معتادم با کوره شجره
فؤادم محصول عرس تابانم روح روانم اوغلم جانم دیوب

دراغوش ایلدی بوهنگامه کرما کرمله نهانخانه حرم
طرفنه کتدیله الله اوج مشتاق کریمه شادیده اتفاق ایدوب
بر مجلس آتشین اولمشدرکه ع نه کورلش نه ایشیدلشدر
بو حکایتک فحوا سندن صبرک فوائدی نه پایه ده اولدیغنی
معلوم سامعین دور بین اولق مقرر در ای نور دیده
صبر حقنده آیات قرآنیه ده واحادیث نبویه ده قتی
چوق منافع و محاسن بیان اولمشدر بو مختصرده بو مرتبه
ایله اکتفا اولندی

(بطن المرء عدوه)

معنای لطیفی کتبیک شکمی دشمنیدر (اعدا عدو
نفسک التي بین جنبیک) حدیث شریفک مال شرف
ازومیدر مشارب حیوانیه بی پیشنهاد ایدوب خوش علف
اولنر تمیز حلال و حرام ایتوب رزمکا جهاد اکبرده
تلف اولق مقرر در الجوع طعام الله یحیی ابدان الصدیقین
فحوا سنجه خوان نفیس انسانیتدن بهره مند اولق همت
عالیه اصحابنه مختص واصحاب شکم بهایمله اشتراکدن
خلاص اولوب مرتبه اباحتده طبله خواراغه مرخصدر
حضرت مولوی قدس سره العزیزک بو آیات سعادت
اساسندن صاحب بصیرت اولان وجودل مال شناس
اولورلر (مثنوی)

تن چو با بر کست ازان

شاخ جان در پرک ریزست و خزان
 پرک تن بی پرکی خاست زود
 این بیساید کاستن آنرا فزود
 اقروض الله قرض ده زین پرک تن
 تا پروید در عوض در دل چمن
 قرض ده کم کن ازین لقمه ننت
 تا نماید وجه لاعین رأت
 تن ز سر کین خویش چون خالی کند
 پرز مشک و در ا جلالی کند
 عداوت شکم بوندن اوز که اولماز که پر خوارلق سالکی
 قسوت قلبه مبتلا ایدوب شاهدان عالم غیب ایله آشنا لقند
 منع ایدر و چشم و گوش دلی کر و کور ایتدر مک ایچون
 حق کوروب ایشتمکدن دور ایدر
 (با کرسعد)

معنای لطیفی اول نهاده متیقظ و آگاه اولکه سعید
 اوله سن و خورشید سپهر نبوت چاره ساز در ماندگان
 امت صلی الله علیه وسلم حضرت تری پیور منسلر که (اللهم
 بارک لامتی فی بکورها) رواه ابوداود الترمذی اول شهر یار
 اقلیم جهاد اکبر بر محله سریه و عسکر کوندر سه ل اول
 نهاده ارسال پیور لر ایدی جناب امام علی کرم الله
 وجهه و ابن مسعود رضی الله عنده بو حدیث شریفی

دخی روایت پیور لر قال النبی صلی الله علیه وسلم
 (با کروا طلب الرزق فان الغدو برکة ونجاح) عالم
 ربانی حضرت شیخ شاعرانی رحمة الله علیه شیخ علی
 خواض حضرت تلرندن نقل پیور لر که حضرت حق جل
 جلاله ارزاق محسوسه بی صلاة صبح عقینده و ارزاق
 معنویه بی صلاة عصر دن صکره بخش و تقسیم ایدر
 انکچونیدر که بوا یکی وقت مبارکده بز خوابدن نهی اولندق
 ز برا بو وقت لرده خواب عدم فاقه یه و کرم قسام ارزاقه
 قلت اعتنای مشعردر وینه ناقل کلام شیخ عالمقام
 حضرت تری پیور لر که اعقاب صلاة صبحده خواب
 بو مضرات معنویه دن غیری علت اخری دخی ایجاب
 ایدر که وجع جنیدر بر مدت وقت معهودده خوابی معتاد
 ایتش ایدم اول اثناده مرض مر قومه مبتلا اولوب
 سببی دخی بیلمکده عاجز اولدم شیخ امین الدین
 حضرت تری نه احوالی افاده ایتدیکمده اولمیه که بعد
 صلاة الصبح خوابه اعتیاد ایده سن دیوب انس بن مالک
 حضرت تلرندن بو حدیث شریفی روایت پیور دی قال
 علیه السلام (من واطب علی النوم بعد صلاة الصبح
 ابتلاه الله بالبعج) شیخ حضرت تری نه بعج ندر دیو سؤال
 ایتدم وجع جنیدر دیو پیور دیلر صلاة صبحدن صکره
 طلوع آفتابه دک خوابی ترک ایلدم بحمد الله تعالی مرض

معهوددن خلاص اولدم لمنشه

دولت فیض خدایی دل آگاه بولور

غافل اولمه که یوانلر آتی ناکاه بولور

کلشن جانیه اولان بلبل دستانسر

نفخه بوی کل وصلی سحرکاه بولور

(بشاشه الوجه عطیه ثانیه)

معنای لطیفی زمام عطا و مکرده بشاشت و روی دل

ارائی عطیه ثانیه در (بیت)

شرم کرم اگر نکدازد کریم را

کردن بحالت از رخ سائل که میرد

کر مکاران صاحب عرفان فقرايه بذل نوال و نثار اموال

ایندکری وقتده اظهار بشر و عواطف ابدوب بر کونه

معامله بالجماله ایدر که کویا که کندیلر فقیر و محتاج

و فقرای باب الله اغنیای ذوی الایتهاجدر صدقه

نهائینک مقبولتی که اخبار صحیحیه ایله مثبتدر معامله

مذکوره نک عند الشارع اوضاع مستحسنه دن اولد بغه

حتدر اصحاب البابه خفی دکلدر که هر کسک جود و سخنايه

ورزشی کنجینه مواهب الهیه نک بیدر بغ متوال اولد یغن

ادراک و شهودی مقدار بیدر شول وجود مسعودلر که

(الاغنیاء و کلاء الرحمن) مضبوطی تصدیق ایدوب

وکالت پادشاه کونین الله مباحی و مفاخرلر در عبال الله

اولان فقرایه خدمتده چاک و چالاک و شنیعت بخل

وامسا کردن متفرلر در جناب علی ابو الحسنین رضی الله

عنهم خضر تلی پیشگاه باب سعادت بلرینه توجه ایلین

سائلری تمام عزت و اکرام ایله استقبال ایدوب اهلا و سهلا

و مر حبا ای بنم بار و بنگاه اجور جز یله می ساحه درگاه

کبریا پناهه بی مزد و اجرت نقل ایلین یار غار صاف البالم

دیو هزار توقیر واجلان ایله دستار احتیاجنی پرز یور

غنیه احسان ایدردی

(ربع الدنیا بالآخره ترجیح)

معنای لطیفی دنیایی آخرته صانکه ربع کثیر ایدرسن

عروض و نقود نشائه دنیویه نک سرعت فناسن فهم

ایلین کرده انبوه اصحاب زکا و فطنت امتعه متنوعه

فانیه به توجیه نظاره اعتبار ایتزلر باقیات صالحات که

صوالح اعمال و محاسن افعالدر عند الله باقی و جاوید

اولوب عمالی نشائه اخرویه ده قریر العین و سعید اوله جفته

تصدیق و ایمان بلکه تحقیق و عیان ایتمکله طریق

شک و امتزایه کتمزلر بو معامله جیه ایله سودا کر بازار

اطاعت و انقیاد اوانلره دنیایی آخرته بیع ایتمش سود

بمحاسب ایله تجارت رابحه به مستحق صلحا و عباد اطلاق

اولنور و روی انه قال علیه السلام (بان جبریل اتانی

وقال ان الله تعالى قال وعزتی و جلالی انه لیس من الکبار

کبیره هی اعظم عندی من حب الدنیا (مثنوی)
هر که آجز بین ترا و مسعود تر
هر که آخر بین ترا و مطرود تر

ای آنرا کزین ملک بچست
که اجل این ملک را ویرانگرست
حقارت دنیای دنیسه بی چشم بصیرت ایله ادراک ایدن
نقادان تیز فهمان زمره سندن بر مرد پاک پیورر
(جان در حمایت یکدمست و دنیا وجودی میانه دو عدم
دین بدنیافروشان چه خزند یوسف فروشنده تاجه
خرند) (بیت)

بقول دشمن پیمان دوست بشکستی

به بین که از که بریدی و با که پیوستی
فقهای عظام علیهم رحمة الملك العلام پیورمشلر که
بر کیمسه عالم اعقل بنی آدمه وقف اولسون دیسه شردمه
زهاده صرف اولنور که زاهد تارک دنیا و راغب درجات
عقبایه دیرلر بعض مشایخ کرام پیورمشلر که معانی
آیات قرآنیسه تتبع اولنسه که اوتوز جزئدر تخمینا انجیق
بر جزئی معاش دنیویه به متعلق تقریباً یکر می طقوز
جزئنده کاه صراحة کاه اشاره بیان و ترغیب امور
اخرویه متحققدر حضرت امام شافعی رحمه الله
پیورمشلر که علایق دنیویه قلمدن بر کونه مطرود و زخارف

امتعده فانیسه پیش نگاه اعتبارمدن بر پایه ده مردود در که
اگر بالجملة نعم دنیا و ما فیهای بر رغیفه مزاد اینسه ل
اشترادن ر و گردان اولوب قید ابتلائی محببیه پابسته
و مستهان اولمام خلاصه سخن دنیا و اهل البسنت هوانه
(و ما هذه الحیوة الدنیا الا لهو و لعب و ان الدار الاخرة
لهی الحیوان لوکانوا یعلمون) برهان قاطع کفایت ایدر
و مستسقیان مرض حرص و آرزو خذلانه (لوکانت
الدنیا ترن عند الله قدر جناح بعوضه ماسقی منه کافرا
شربة ماء) حدیثی دلیل و حجت اقامت ایدر
(بلاء الانسان من اللسان)

لساندن مراد کلامدر مجاز مرسلدر ذکر محل اراده
حال قبیلندندر قال علیه السلام (البلاء مؤکل بالمنطق)
معنای لطیفی کشتنک بلاسی لساندندر فی الحقیقه اکثر یا
بنی نوع انسان افتاده و حبل بلا اولق عصای عاقبت
بینی به اتکا ایتیموب بی اندیشه کویا اولمسندن ناشیدر (بیت
اول اندیشه و آنکهی گفتار

پاز بست آمدست و پس دیوار
عاقل دانا سخنده ایداع اولسان تأثیراتی مشاهده ایدوب
نامحل گفتاره لب کشا اولمقدن احتراز ایدر (بیت)
کبک اسکر خنده بیجا نکند

من ضامن که گرفتار بشم باز نکردد

هرگز خصوصاً اول سخن که دل غیره ناخن زن اوله
زیرا مجروح شمشیر خون آشام ایچون امید بهمودی
منقطع اولماز لکن زخمدار تیر کاری سخن مرهم سلیمانی
اعذار ایله تسلیمیدن منتفع اولوب البته اثر باقی قالور (مثنوی
نکته کان جست نا که از زبان
همچو تیری دان که جست اواز کان

وانکر دد از ره آن تیرای پسر
بند باید کرد سیلی راز سر
چون گذشت از سرجهانی را گرفت
کرجهان ویران کند نبوذ شکفت

ای زبان هم کنج بی پایان تویی
ای زبان هم ریج بی درمان تویی
حکایت سربازان معرکه جهاد اکبردن مشایخ سالفه
نامور زمره سندن حضرت حسین منصور علیه رجه
الرب الغفور حائر قصب السبق کمال اولان صف نشینان
درگاه لایزال عدادندن برو جود مکرم ایکن اوائل ساو کده
خرقه پوشان صعلو کدن همقدمی بر جماعتیله برکون
خلال صحبتده عارج اعلا معارج نبوت واصل اقصی
منازل قربت مفخر کائنات علیه ازکی الصلوات
حضرت تیرینک معامله معراجیه سندن مکالمه اثناسنده
الکلام میجر الکلام) خواستجه سلسله صحبت اول ملغه بالغ

اولدیکه سلطان کشور ازل وابد اول شب حضرت
احد دن هر رجا که معرض انهایه رسیده اولوردی همان
اول آن قرین شرف قبول ایدوب سچل اجابته کشیده
قیلوردی دینلیدی حضرت منصوره کمال اندساط ال
ویروب دیدیکه اگر اول نازنین بزمگاه قرب القرب طبقات
بحیم بالکلیه عدیم و فرق کفار خا کسارک داخل
دارنعم اولمرینی مراد ایدوب جمیع افراد تقلین رحمت
رب کریم ایله قریر العین اواسه لر خزینه جود ربانیدن
نه نقصان اولوردی اگر بوفقیروزمان سعادت لرنده گلش
اولیدم جناب مکارم نصا بلرندن بو خصوصی پرسان
اولوردم دیدی (یت)

ازان پیچیده ام همچو صدف در طرف خاموشی
که نتواند نهاد انکشت کس بر حرف خاموشی
اول کیچه مردم چشمی نجله نشین خواب و سیاح متخیله سی
تماشای دیار عالم مشان ایچون تهی ساز زین و رکاب اولد قده
سلطان قلم و اقالم بلاغ مربع نشین پیشگاه قصر
مازاغ صلی الله علیه وسلم حضرت تیری اریکه آرای
ظهور اولوب خطاب خطاب امیر وجواب تو بیخ انکیزی
متضمن یوردیلر که ای حسین منصور نیچون سرکوی
ادبدن دور و مهجور اولوب هرزه کردی بادیه خلیع
العداری و برون نازی دایره حکمت ناشناسی و خامکاری به

اجترأ ايتدك معاشر انبیا و مرسلین خلاف مشیت
دادار جهان جهان آفرین اولان مستحیلی طلب و نیاز
ایتمزل و کنجینه اسرار قدر مؤید لرینه تسلیم اولنور
اما کشف راز طریقنه کتمزل (مثنوی)

هر که را اسرار کار آموختند

مهر کردند و دهانش دوختند
ایمدی فرمان پادشاه کائنات سنک قضا و قدره اعتراضک
ایچون بویله جاری اولدیکه نهایت سنین عمر کرده وجودک
زیور سردار و جان سپاران نبردگاه عشق و محبت کر وهنه
سردار اوله سنن (بیت)

جانان دیله بن جهاننه باقر

یوق یوق نه جهانکه جاننه باقر
انجام کار سرمستی سلافة صهبای عشق الهیدن ناشی
عقبات طریق معنادن بر عقبه معضله بر زخمتی ایله حال
تباهی معلوم صغار و بکار و کلروی سپد اشتهارد (رباعی)
در کوی تورسم سرفرازی اینست
عشاق ترا کینه بازی اینست

باکی نبود اکسر سرم رفت ز تن
باشد که ترا بنده نوازی اینست
خلاصه سخن عاقل کامل اکثار کلامه مائل اولمیوب
اغلب احوالی سکونله گذار ایتدک کر کدر زیر (من کز

کلامه کبر ملامه) مضموننت بیوتی ظهر و آسکاردر
و محل گفتارده خاموش اولق دخی جاده حقدن کریوه کبر
خلاف اولمقیدر (الساکت عن الحق شیطان اخرس)
فخواسنک تحقیق ما نند مهر نصف نهارد (بیت)
دوجبر طیره عقلست دم فرو بستن

بوقت گفتن و گفتن بوقت خاموشی
(بکاء المرء من خشية الله قره عین)

حشیت خوفه دیرل قره عین سرور دن کایه در شرح
حریریده بوکونه تصحیح ایلمشکرکه ان دمه الحزن حارة
و دمه السرور بارده ولهذا (قیل للمدعوه اقر الله
عینک مأخوذة من القر وهو البرد و قیل للمدعو علیه
اسخن الله عینک مأخوذة من السخنه وهی الحرارة)
معنای لطیفی کشینک خوف اللهدن بکاسی قره عیندر
یعنی سروردر باعتبار مایؤل الیه جامع الصغیرده سیوطی
مرحوم انس بن مالک رضی الله عنه روایتی ایله بوحدیث
شریفی روایت یوردر (من ذکر الله ففاضت عیناه
من خشية الله حتی یصبب الارض من دموعه لم یعذبه الله
یوم القیمه) و حدیث آخرد یوردر که (لا یدخل النار
من بکی من خشية الله ما لم یلج اللبن فی الضرع) نقل
اولنور که روز جزاده چنکه فرقه عصاة مسلمینک
اوزر لرینه اصل بخمدن مانند جبال عالیات بر قطعه

آتش سرزده اولوب هجوم ايتدکده شفيع عاصيان
امت آب افشان ييهوشان معصبت صلى الله عليه وسلم
حضرتلری دفع ورفعه سعی وکوشش ايدوب نشانده
سیلاب مدافعه اولمق ممکن اولمقده لب جنبان استمداد
اولوب يا جبرائیل يتش که آتش نائرة طاقت سوز سقر
امت درد مندی سوزان و خاکسترايتک ايچون زبانه کش
اولدی ديوندا ايتدکده في الحال حضرت روح الامين
يد مؤيد سلطان دينه بر قدح سمين لبريز آب ناب و بروب
يارسول الله بو آبی علو بر تاب دوزخه افشانده ايله ديو
اشارت ايله وقتا که مثال کوه پرشکوه اولان نار پر شرار
اوزرينه اول آبی صاچدقده في الحال اطفاء ايله جناب
ناموس اکبردن سؤال ايدوب يا جبرائیل بو آب نه کونه آبدر که
ادنا شراره سنی هفت در يايله دفع ممکن اولمین آتش
غضب فروز کانون بحیمی تسکين ایلدی دیدکده
يارسول الله بو آب دکدر الاسنک امتکدن بعضیلر پیغوله
خاواتده خوف الهی ايله کریه ايتدکلری وقتده دیده
غمیده لرندن ریزان اولان قطرات اشک چشمدر که
فرمان حضرت رب رحمان ايله جمع وچیده ايدوب حفظ
ايتش ایدم اشته هنکام اظهاری رسیده اولدی دیو
جواب ویره حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه
جنابلرینک فرط سیلان دموعدن رخسار پرا نور زنده

ایکی خط بیبدا اولوب کاه کاه آه جاگاه ایدوب نولیدی
مادر مهر بانم بنی طوغرمییدی دیو خشية اللهدن فریاد
وو او یلا ایدردی یوما من الايام اسواق مدینه منوره ده
براسب صبا رفتار سوار اولوب کیدرکن بر محله بر کیمسه
تلاوت قرآن کریم ایدردی (ان عذاب ريك لواقع)
آتی کوش مبارکنه ابرشدکده بیهوش اولوب سر بام
خانه زیندن افتاده سطح زمین اولدی بخود و لایعقل
خدمه پاکدل سعادتخانه لینه کتوردیلر غنچه مزاجلری
تمام بر آی نسیم عافیت ايله کشاده و پرا بتهاج اولوب
طشره چیقمدیلر و حضرت سفیان ثورینک قدس سره
العزیز موتنده قاروره سنی بر طیب حاذقه ارائت ایلدیلر
علام قطعیه طیه ايله استدلال ایدوب دیدیکه بونک
صاحبنک جگر ی خوفدن منقطع اولمش بعد الیوم
امید یهودی محالدر ایمدی هر کسک حضرت حقک
غضبندن خوف و بیمی مراتب الهیه ده عرفانی مقدار یدر
انلر که رقد غفله خفته اوله (اولئک کالانعام
بل هم اضل) ماصدقلر یدر خوفدن بری و عاریلر در
(انما یخشى الله من عباده العلماء) عالم بالله اولان وجود
شریفلر زیاده خوفناکلر در (ان المخلصین علی خطر
عظیم) زیر اظا هرده دخی ندمای پادشاه ذله قلبه
ایچون معاتب اولورل (من خاف نجا) فحوا سنجه روز

رستاخیزده انجق اول طائفه جلیله پی با کلدرد (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون)
(برکة المال فی اداء الزکوة)

معنای لطیفی نما و برکت مال ادای زکوتده در مفهوم مخالی حضرت مولوینک بویت شریفلرندن منفهم اولور (یت)

ابر برناید پی منع زکات وززنا افتدوبالندرجهات بویتک مضمونی حدیث شریفده دخی وارد اولمشدر (خذ من اموالهم صدقة تطهرهم) آیت کریمه سنده اولان امر امر وجوبدر بوتقدیرجه زکاتی اخراج اولنان مال اصناف اموالک غایت اطیب واحسنیدر ماله مال تسمیه اولندیغی قلوبک اکامیلی زیاده اولدیغیچوندر دیمشدر ادای زکاة ارکان قصر اسلامک بررکن رکینی ورزاقیت حضرت باری یه ایمانک دلیل مبینیدر مال شق روح روان و محبوب طبعی بنی نوع انساندر محضا امثال فرمان ذی الجلال ایچون کشی محبوبندن مفارقت ایتک تمام شرط تدین و مردی و محبت خالق وهابده ابراز کرمیت و خطام دنیویه علاقه سنده اظهار سردیدر قال الله تعالی (والذین یکنزون الذهب والفضة ولا ینفقونها فی سبیل الله فبشرهم بعذاب الیم) وعیدند مفسر وندن بعضیلر (کل مال

لا تؤدی زکوته فهو کنز وان کان علی وجه الارض) دیو بیور مشلر مرتبه فرضبنده صلاوة وصوم وحج وشهادت ایله زکاة مساویدر اقسام اربعة شروط اسلامک عمدا تارکی نیجه مستحق عذاب شدید ایسه تارک زکاة دخی بر مقتضای وعید مؤاخذ اولمق ظاهر و بدید در (نعم المال الصالح للرجل الصالح) حدیث شریفنده مال صالحدن مراد زکاتی و یریلان مال ورجل صالحدن غرض مؤدی زکاة اولان مرد خوشحالدر عشره مبشره دن عبد الرحمن بن عوف حضرتلری رضی الله عنه میانه اصحاب سعادتآبدہ ثروت وغنا ایله مشارالیه بالبنان اولنلردندر برکون مدینه منوره یه صلوات الله علی افضل ساکنیها بر قافله عظیمه کلدیکه جملة اجمالی مآکل و ذخایر مقوله سی وبالجملة مشارالیه حضرتلرینک مال حلالی و خدمه کاربان دز بوره جیعا عبید واجیری اولوب اصلا غیرک شی یسیری بوغیدی برکروه انبوه اولمغله سراپا محبة طیبه نک دروب واسواقی صیاح دواب و جمال ایله مالا مال اولدی حضرت عایشه صدیقہ رضی الله عنها وعن ابیها بوندردیو سؤال یوردقلرنده عبد الرحمن رضی الله عنه حضرتلرینک قافله سی کلدی بوکثرت اول صاحب مکتکدر دیدیلر حضرت صدیقہ یوردیلرکه صدق رسول الله (لانه کان

يقول عليه السلام اني رأيت الجنة فرأيت فقراء المهاجرين
والمسلمين يدخلون الجنة سعيا ولم ارم من الاغنياء يدخلها
معهم الا عبد الرحمن بن عوف رأيت يدخلها معهم
جنودا على اربع (بو حديث شريفي حضرت عبدالرحمن
كوش ايتد كده بحر زخار سخاسي جوش و خروش ايدوب
يا عايشه بو قافله بي جمله بار و بنكاه واشتراني ايله في سبيل الله
اتفاق وجميع خدمه سي اولان ارقا بي طلبا لمرضات الله
اعتاق ايتدم اوله كه حضرت باري بي دخي لطف
واحسان ايدوب سائر داخلين كي ساعيا داخل دار جنان
ايليه ديدى ودخي بوكلام درر بارك معنى باطنيسي
اراده اولند قدده ممكندر كه مال ايله مراد جسم انساننده
ايداع اولسان قواده طلبا لرضاء الله تصرف اولنه
نته كيم بو خبر صحت ائرده بيورلشددر وفي الجامع الصغير
روي ابو موسى عن النبي عليه الصلاة والسلام (على كل
مسلم صدقة فان لم يجد فيعمل بيديه فينفع نفسه ويتصدق
فان لم يستطع فيعين ذا الحاجة الملهوف فان لم يفعل
فيأمر بالخير فان لم يفعل فيمسك عن الشرفاته صدقة)
معناي حديث هر مسلم اوزرينه صدقه واردر اكر مال
بولماز سه ايله عمل ايدوب هم كندى نفسى متفع اوله
وهم تصدق ايليه اكر عمل ايتكه قادر اولماز سه
كندودن استعانت ايلين ارباب حاجات مظلومينه

اعانت ايليه اكر بوكا دخي قادر اولماز سه سراسم كدن
امساك ايليه تحقيقا انكچون بو حالت صدقه در
(برك لا تبطله بالمنة)

معناي لطيفي احسانكي اظهار منت ايله ابطال ايليه
منت احسانتي محسن اليه اوزرينه تعداد ايتكه ديرلر
حضرت بيضاوي بيض الله وجهه بو آيت كريمه نك
تفسيرنده بيورلر قوله ته لي (يا ايها الذين آمنوا لا تبطلوا
صدقاتكم باليمن والاذى) اي لا تخبطوا اجرها بكل
واحد منها تمام آيتده كه (والله لا يهدي القوم الكافرين
كريمه سيدر بيورلر كه وفيه تعريض بان الرياء والمن
والاذى على الاتفاق من صفة الكفار ولا بد للمؤمن من
ان يجتنب عنها) عاقل كامل اول كيمسه به ديرلر كه
في الحقيقة محسن حضرت خدای رحمان اولوب عبد
اول صفتك ظهورينه آلت اولديفن اذعان ايدر ومحسن
اليه تحمیل منت ايدوب اجر و ثوابدن حرمانه رضاداده
اولماز بو معامله جميله ايله آخرتده درجاتي نقصان بولماز
(بيت لائقه) غرايب انده كه نو دولتان سغله نه اداك
تعظمي كرم ناقص العيارينه دكر

(بقية العمر لا قيمة لها)

معناي لطيفي بقیة عمر اچون قيمت يوقدر ازمنه ثلثه كه
حال ومستقبل وماضيدر زمان ماضيتك تداركي متفع

و مستقبل موهوم غیر مجزومدر فقط زمان حالده تدارك
آخرت ممكن اولديغن درك ايدوب عاقل اولان عمرندن
منتفع اولور (مثنوی)

روزها رفت کور و باک نیست

تو بمان ای آنکه چون تو باک نیست
مشایخ کرام فقام اهل سلوکی تقویت موافقتدن تحذیر
ایدوب الوقت سیف قاطع کلام شریفی ایله تعریض
وتنبیهی تکریر ایدرلر (بیت)

دلاکدایی ورنندی ز پادشاهی به

دمی فراغت خاطر زهرچه خواهی به
نته کیم هوای نفسانیه به مخالف و معارض اولان کار
اولیاء و اصلیندن شیخ عمر بن فارض قدس سره
حضرتلری پیوررلر (بیت)

وکن صارما کالوقت فالوقت فی عسی

وایاک علی فیهی اخطر علة
بو قول ذوالهوله دخی اشارت پیوررلر که (من اهل
وطیقة الوقت طوقته مقت) راه خداداده سعی و کوشش
جزء طبعی اولان طالب رغبتلری هر بیان درستان
هر وقت نصیحت اوقاتدن منع ایدرلر معنای بیت حقیقت
سایس دیگنر که ای سادک هر وقت که نصیحت اوزرده
اجرای احکام الهی و اضای امر سبحانی ایلده ده

لامک تشدیدیه مصرع زانیده
اولان علی بایه متکلم ایله توبی
معنای اولان اعلی است خدایدار
المنع

وقت کبی سیف صارم و شمشیر جازم اول زبرا عسی دیعه ده
بغض عظیم واردر او مارم نیجه ایامدن صکره جناب
حقه توبه و انابت ایدم هله الان عبش و عشرت ایده لم
باب توبه مفتوح در دیمکده معصیت شدید واردر (مثنوی)
صوفی ابن الوقت باشد ای رفیق
نیست فردا گفتن از شرط طریق

تو مکر خود مرد صوفی نیستی
هست را از نسبه خیرد نیستی
ودخی خذر ایله زجا ایدر مکده بعد زمان متوجه اولورم
و اعمال صالحه ایشلم دیمکدن زبرا بواعل اخطر علتدر
انکچونکه هر وقتده برخاضه واردر پس اول وقت که
فوت اوله وقت آخرده آنک ادراکی قابل اولماز واکر
وقت اولده ضایع اولان خواصک تدارکنه سعی ایتسه
حاضر اولدیغی وقتک خاصه سی فوت اولور نته کیم
حضرت جنیدی مریدلرندن بریسی محزون کوز نیجه سببندن
استخبارده ابرام نمون اولدی (قال فاتی ورد من اورادی
فقال له صاحبه اقضه فقال ککیف اقضیه والوقت
مضروف بامر آخر اهم منه) مضرع
ایره مز منزل مقصودنه ایهال اهلی (*) فی حرف التاء
(تدارک فی آخر العمر مافات فی اوله)
معنای لطیفی عمرک آخرنده تدارک ایله عمرک اولنده فوت

اولان نسته بی آخر عمر دن مراد آنفا مذکور اولان
زمان حالدر هر مؤمن و موحد و واجبد که همان بولندی
حالده بالجمله جرایمه توبه واستغفار ایدوب رحمت حق
طالب اوله خصوصاً که سلم پایه سن اربعینه پانهاده
اولدقده وحل دشوار گذار هوا وهوسدن دامن چیده
اولوب محضاً عبادت خدا ایچون نفسی تفریح و تحصیل
قرب معنوی جناب خدایه جد بلیغ ایلیمه طبرانی اسناد
حسن ایلیمه مرفوعاً بوحديث شریفی روایت یورر قال
النبي عليه الصلاة والسلام (من احسن فيما بقي غفر له
ما مضى ومن اساء فيما بقي اخذ بما مضى وما بقي) جناب
مولانا من كل الوجوه اولانا حضرت تیرینک مشوی شریفده
ترغیب توبه خصوصنده ایراد یوردقلری معنای منیف
بوحديث شریفک مضمونیدر (مشوی)

کر سیه کردی تو نامه عمر خویش

توبه کن زانها که کردستی تو پیش

عمر اگر بگذشت بیخوش این دمست

آب توبه شده اگر اوبی نمست

پنج عمرت را بده آب حیات

تا درخت عمر گردد با ثبات

جمله ماضیه ازین نیکو شود

زهر بادینه ترا گردد چوقند

سپادت را مبدل کرد حق

تا همه طاعت شود آن ماسبق

صحیح الاسناد اولق اوزره روایت حاکم رحمه الله ایلیمه

بر حدیث آخرده دخی یورر لر که قال النبي عليه السلام

(من سعادة المرء ان يطول عمره ويرزق الله الانابة)

وقال الله تعالى (يا ايها الذين آمنوا توبوا الى الله توبة

نصوحاً) اجمالاً معنای شریفی ای مؤمنلر عن صمیم البال

رجوع ایلک جمیع معاصی و مناهیدن الله رضا سنه

خالصة وصادقة شوائب ذنوبیدن صفوته مبالغه اولان

توبه ایلیمه دیمکدر (یت)

هر کر توبه از معاصی نیست از عذاب ابد خلاصی نیست

معلوم عزت اولسونکه آفتاب روح روان افق مغرب

جسد دن طالعه و تابان اولدقده باب توبه معلق و عذر

معاصی پیشکان درگاه عاجز پناه کبر یاده مردود مطلق

اولماز حکایت زهری رضی الله عنه نقل ایدر که بر کون

حضرت عمر رضی الله عنه مجلس خیر البشر شفیع روز

محشر صلی الله علیه وسلم حضرت تیرینه کریمه کان کلوب

یا عمر سبب کریمه ندر دیو استخبار یوردقلرنده دیدیکه

یا رسول الله پیشگاه باب سعادت آبد به بر جوان نور سیده

کر یان طورر آنک سر شک چشمی قلبی سوزان واشک

دیدیم می چکید ایلدی حضور شریفه کلسون دیو

فرمان بیوردیلر اول جوان ناتوان نادی شرف مبادیلرینه
کله دکه ده موجب کریه دلسوز ندر دیو سوال بیوردیلر
دیدیکه بنم برکاه عظیم وقهر دادر کرد کاردن خوف
و بیم وار انکچون اغلرم جناب فخر کائنات علیه السلام
بیوردیلرکه سندن حضرت احدیت دستگاهه شرک
صادر اولدیمی خیر اولمدی دیدی یا خود قتل نفس
انسانی ايله نفس اماره سکاغادر اولدیمی اولمدی دیدی ایمدی
حضرت غفار الذنوب سنک کاهک سموات وارضین
مقداری دخی اولورسه مغفرت و روز عاصی سوز حشرده
نثار رحمت ایدر بعد ازین یار رسول الله بنم جرم هفت اجرام
سپهر دوار و جبال راسیات کردون مقداردن بزرکتر در دیدی
حضرت سلطان انبیا علیه السلام بیوردیلرکه سنک
کاهکمی اعظم ندر یا خود عرش اعلامی کاهم بیو کدر
دیدی سنک جرمکمی مقبدرده زیاده در یا خود عفو
و رحمت رحمانی دیدی یار رسول الله عفو و غفران حضرت
ستار بنم کاهمدن اعظم و بسیار در دیدکده ایمدی
کاهکی خبر و یر دیدی یا حبیب الله حضور شریفکده
سویلمکه استخیا ایدرم دیوب تکرار سویله البته دیو
الحاحدن صکره بو وجهله کویا اولدیکه یدی سنه در
نباشلق عادت و مردکان اسلامی برهنه قلمق صنعتم ایدی
بیانشاده بنات مخدرات انصاردن بر دختر سیم بر و براه

عالم دیگر اولوب دفن ایتد کارنده بر شب قبرین آچوب
کفتن صویدم الوب کیدر کن تکرار نفس و شیطانک
مکرینه اویدم دونوب کلوب حاشا اول میتدیه زنا و مقارنته
اجتر ایلدیکمه بعد اجراء الفساد اول مرده بیجان
المندن طوتوب بکا دیدیکه ای ظالم بدکار دیان یوم دین
اولان حضرت قهاردن حجاب ایتدک معدلتگاه قیامتده
کرسی قضا در میان اولوب ظالمدن مظلومک حقنی
آلویردیکی وقتده بنی عسکر بنی موتی ایچنده عریانه ایقاف
و آلوده اوث جنابت ایدوب محتاجه آب صاف ایلدک
جناب نبی کریم بو کلامی کوش ایتدکده همان ساعت
یرلندن سریعا صچرایوب اول قائلدن اعراض وتولی ايله
برغیری محلی دخی شرف جلو ساریله مشرف بیوروب
ای فاسق سییه کار (ما اجزاک علی النار) دیو حضور
عزت لندن طرد ورد بیوردیلر بوندن صکره اول جوان
نومیدانه جانب بحر ایه کریه کان وتوبه کویان روانه
اولوب تمام یدی کون نه یدی ونه ایچدی خواب و خوری
نفسنه حرام ایتدی حتی بی تاب وتوان بر موضعه دوشوب
یوزن خاکه سوروب دیردیکه الهی بن مذنب و خاطی
و جانی شقیع المذنبین اولان حبیبک در کاهنه رجای
شفاعت ايله قاصد و عانی اولدم بزرکی کاهم کوش ایدوب
بنی حضور شریفندن رد و باب شفاعتی بکا منسد ایلدی

ای بارجم الراحین حالا سنک بایکدن غیری ملجاء و ماوی
 یلم و جناب عزتکدن اوز که کچمه به نیاز والتجاء قلم
 یارب اگر بکا فضل و عنایتکدن مرحت ایدوب جرمی
 عفو قرین ایدرسک حبیبک رجه للعالمین جنابنه اعلام ایل
 والا بکا دنیاده بر آتش جسد سوز حواله ایدوب بو جسم
 مکر و همی یاقوب اعدام ایل که آخرتده نار حیمه تأخیر
 ایتوب بروفق معصیت تعذیر اولام بواشاده حضرت
 جبریل امین نازل اولوب وحی آور اولدی بو مضمونده که
 یا محمد حضرت پادشاه خالق الانام سکا سلام ایلدی
 و دیدیکه کروه عبادی خلق و ایجاد ایلین کندیمیدر
 بو خسه بنی یم جواب و یروب یوردیکه (وهو الذی
 خلقهم و خلقنی) و رزاق بندکان جناب احد میدر
 بو خسه حضرت احد میدر یوردیکه (بل هو الذی
 رزقهم و رزقنی) و قابل توبه کنه کاران بی آخر زمانمیدر
 بو خسه حضرت غفار و رحانمیدر یوردیکه (هو الذی
 یقبل التوبه عن عبادہ و یعفو عن السبئات) عباد
 مذنبیندن بر بنده شرمنده می حضورینه ارسال ایلد که
 ذنوبندن فقط بریسنی کندویه اظهار و رجای شفاعتله
 عرضحال ایتد که اندن روگردان و کر یزان اولدی یا فردای
 قیامتده عرصه عرصاتده شرمده عصاتک ذنوبی مانند
 جبال شامخات مشهودی اولد قدده انلردن اعراض

وشفاعت لرین اغماض ایدرمیکه حالا ذات مکر می بنم
 رسولمدر و عالمیه رحندر لکن اندن ارجسم و احوال
 عباده اعلم حالا اول بنده کستاخک نیازینی قبول ایتد که
 اول قولمه اعلام ایلسون جناب حبیب کبریا علیه
 الصلاة والسلام بنفسه سر یعا کتدی لر یا خود اصحاب
 کرامدن بر قاچ وجود شریف کیدوب اول مستندی
 بولدی لر عفو و غفران خدا و رحمانه تبشیر ایدوب حضور
 رسول الله کتوردیلر و اول تشنه بادیه یاسی چشمه آب
 زلال مکرمتنه یوردیلر هنکام قدوملری اقامت صلاة
 مغربه تصادف ایتد که قبل الملاقات تحریمه بندم فریضه
 مغرب اولوب امام انبیاء علیه وعلیهم ازکی التحایا حضرت لرینه
 اقتدا ایتد کدرنده بعد قرائه الفاتحه سوره کریمه نکاثری
 قرائته شروع یوردیلر (حتی زرتم المقابر) صداسی
 کوش زدی اولد قدده بر صبحه شدید اوروب مغشیا علیه
 زمینه دوشدی عقب فراغ اول مکمل سرمه ما زاغ
 اول خسته پستراشیا قک احوالی تفحص ایچون نکاه
 انداز مرحت اولوب کوردیلر که نقد جانی خزنه کنجینه
 رحمته تسلیم ایتش (شعر)

بقدر آنچه شوی پست سربلندی شوی

کمرفته ایم عیار بلند و پستما

نسیم جاذبه پیش راه ما بفرست

که کشت سدره ماغبار هسینیه
پس ایمدی ایام ماضیه ده معصیت وغفلتله گذران اولان
اوقات عمر ایچون کشی بولندیغی حالدیه منیب و ثائب
اولوب تلافی مافات و روح حضرت رسول علیه السلامه
اتباع ستن و اکثار صلوات ایله انتساب ایلمکدن تغافل
ایتمک کر کدر (بیت)

انرا که چنین شفیع باشد قدرش همه جا رفیع باشد
(تکاسل المرء فی الصلوة من ضعف الایمان)
معنای لطیفی کشتنک صلاته تکاسلی ضعف ایمان دندر
تکاسلیدن مراد ترکدر صاحب نظران غواقب ینیه
بومعنی خورشید ائوردن اظهر و هویدا تر در که شیطان
علیه ما یتحقق اوائل حالدیه یدیوزیک سال عبادت
ذی الجلال ایله اشتغال ایتمش ایکن بر کره سجده امرنده
عدم اطاعت ایله متمرده اولوب سائر ملائکه کی فرمانبر
اولوب متغیر اولدیغیچون درگاه حضرت رب عزتدن
مطرد و ملوم و ابد الابد مقهور و مهان و مرجوم اولدی
پس ایمدی اوقات خسته ده شب و روز اوتوزدرت
سجودی تارک اولان و جودک قوت ایمانی نوجمله مسلم
اولور ثبوت فرضیهتی ایچون حجت اتخاذ اولسان دلائل
قطعیه به که آیات کریمه و احادیث نبویه دن عبارتدر
اعتقاد و اعتمادی نیجه محکم دینلک ممکندر اگر چه

فرضیهتی انکار ایتمکجه کفری مثبت اولماز ابوحنیفه
رحه الله مذهبنده کافر اولدی دینلر لکن مذهب
شافعیده رحه الله بر کره عمدا بش وقتی ترک ایلمسه خدا
قتل اولنور ارندادا دکل لقوله علیه السلام (من ترک
صلوة منعمدا فقد کفرای استحق عقوبة الکافر) و علمای
دین رحهم الله پیور مشرکه بر کیمسه اوقاتنده جماعتله
صلوات خسته مداومت اینسه حضرت باری اکا بش
خصال احسان و کرامت ایدر اولکی خصلت اندن ضیق
عیشی رفع ایدر ایکنجی عذاب قبری رفع ایدر اوچنجی
کافی یمیتندن اعطا اولنور دردچی قنطره صراطی
برق خاطف کی مرور ایدر بشنجی جنه بلا حساب داخل
اولور و بونک مخالفی بر کیمسه صلاته تهاون و تکاسل
ایلمسه حضرت حق انی اون ایکی بلیه به مبتلا ایدر
اوچی دنیاده اوچی عندالموت اوچی قبرده اوچی روز
محشرده اما شول بلیه که دنیاده در اولکبسی آنک کسبندن
برکتی رفع ایدر ایکنجی اندن سیای صلحایی رفع ایدر
اوچنجی قلوب مؤمنبنده بغیض اولور اما شول بلیه که
عند الموت واقع اولور اولکی روحی عطشان و جایعا
قبض اولنور کر که وجه ارضده موجود اولان طعام
و شرابی یوب ایچسون ایکنجی اکا نزع روح میشتد اولور
اوچنجی زوال ایماندن خوف اولنور اما شول بلیه که

قبرده واقع اولور اولکی سوال منکر و تکیده صعوبت
شدیده چکر ایکنجی ظلمت قبرمشتد اولور اوچنجی آنی
قبر صیقر حتی اضلاعی یعنی ایکولری صیقلور اما شول
بلیه که قیامتده واقع اولور اولکی حسابی مشدت اولور
ایکنجی غضب حضرت ربه مظهر اولور اوچنجی نار
بحمیده عقوبت اولور قال النبی علیه الصلاة والسلام
(الصلاة عماد الدین فمن اقامها فقد اقام الدین ومن ترکها
فقد هدم الدین) اجالا بویله معنی ویرمشرکه برکیمسه
عامدا اوچ کوندن زیاده صلاتی ترک ایلسه وتوبه ایتسه
تحقیق اول کیمسه دینی هدم ایدر بومعنا مذهب ابوحنیفه
رحمه الله حضرت ترینه کوره در امام شافعی رحمه الله
قتنده برکون و برکیجه ترک ایتسه دیمکدر حتی ابوحنیفه
رحمه الله حضرت تری پیور لر که برکیمسه اوچ کون و اوچ
کیجه تارک صلاة اولسه قتله مستحق اولماز لکن فاسق
وعاصی اولوب شرعا شهاده و قضایه و تولیته و سائر
اماناته اهل اولماز بو تفصیلات شرع شریفک مقتضاسیدر
اما بودخی معلوم اولسونکه حقیقتده نماز حضرت حقه
توجهدن عبارتدر بو توجه مراتب اوزره در مصلینک
حالت کوره نماز عوام ناس بر قالب بیچاند زیرا نماز حضور
قلبله نماز اولور حضور مذکور ایه ریاضات و مجاهدات
اولدجه صورت پذیر اولماز و نمازک حقه درت علامتی

وارد علم ایله شروع و ادب و حیایله قیام و تعظیم ایله
ادا و خوفله خروج اشته بو اصل نماز خواصک نماز بدر
اما اخص خواصک نمازی ماسودن کلیت ایله اعراض
و بحر شهودده استغراقدر بویله اولان نمازده حضرت
رسول الله صلی الله علیه وسلم (قره عینی فی الصلوة)
پیور دقلرینک سری منکشف اولور و حقیقت صلاة
دکدر الا حضرت باری به مناجاتدر حدیث شریفده
(وان المصلی یناجی ربه) پیور لمشدر (شعر)
مرا عرض نماز آن بود که یک ساعت
غم فراق ترا با تو باز بکذارم
و کر نه این چه نمازی بود که هر ساعت
نشسته روی بمحراب و دل بیزارم
جناب حضرت مولانا قدس سره العزیز نماز ایچنده اولان
اسرار ی تمیزه ترغیب پیور لر (مثنوی)
بچه بیرون آرازیض نماز
سر مرز چون مرغ بی تعظیم و ساز
بشنوا ز اخبار آن صدر صدور
لا صلاة تم الا بالحضور
پنج حس ظاهر و پنج درون
در صفند اندر قیام صافون
گفت پیغمبر رکوعست و سجود

بر در حق گفتن حلقه وجود
حلقه آن در هر آنکو میرند

بهر او دولت سری بیرون کند
(تراحم الایدی علی الطعام برکة)

معنای لطیفی ظاهر در بوکلام فرخنده انجامدن علی وجه
الکنایه مهمانی اطعام ترغیبی منفهم اولور ومحضا اتفاق
طعام بر فعل محبوب و بر کار مرغوب اولدیغی بو حدیث
شریفدن معلوم اولور روی الشیخان وغیرهما مر فوعا
(ما من یوم یصبح العباد الا و ملک ان یزلا من السماء
فیقول احدهما اللهم اعط منفقا خلفا ویقول الاخر
اللهم اعط ممسکا تلقا) و روی الشیخان قال الله تعالی
عز وجل (اتفق اتفق علیک) نه کیم حضرت مولانا
قدس سره حضرتلری حدیث اولک معنای منیفی
مشوی شریفارنده ایراد بیوررلر (مشوی)

گفت پیغمبر که دائم بهر پند

دو فرشته خوش منادی میرند

که الهی منفقا ترا سیردار

هر در مشارا عوض ده صدهزار

ای خدایا ممسکا ترا در جهان

نومده الازیان اندر زیان

بوعزت کهن طاق عالی رواقده نیجه کرمکاران دائم

الاتفاق کورلمشدر که سفره جود و سخاسی هر کسه کشاده
ونعم قراوانی وضع و شریفه بیدریغ و آماده در فلذلک
هر زمان یوزمان بوستان دولتی نشوونمای اقبال ایل
سر سبز و شاداب و کندیلر محبوب قلوب احرار و عبید
و شیخ و شاب اولدقلری بی شبهه و اریابدر
(توکل علی الله یکفیک)

معنای لطیفی حضرت اللهه توکل ایل که اول الله سکا
کافیدر (ومن یتوکل علی الله فهو حسبه) یعنی من
یتق بالله فی الرزق فهو حسبه (دیو تفسیر ایتشلر رزق
خصوصنده حرامدن پرهیز ایدوب بلکه شبها تی و حلالی
تمیز ایتک الزم و اوجیدر عبدالله انصاری قدس سره
منازل السائرینده توکل کی بویله بیورمشلر (التوکل کله
الامر کله الی مالک و التعویل الی وکالته و هو من اصعب
منازل العامة و او هی السبل عند الخاصة) یعنی امرک
کل بسنی مالک و یرمکدر و آنک و کالته اعتماد قیلقدرد
بو مرتبه عوامک منازلک اصعبی و خواصک قتنده اضعف
سبلدر عوام ایچون اصعبیت بو جهندندر که نفوس
عوام اسبابه محبت ایتکله اسباب بونلره حقدن حجاب
اولمشدر الله اعتماددن اسبابه اعتمادلری زیاده در
اصلی بودر که ترک اسباب ایده منزل اسبابه مرا جعلسز
برکار اولماز زعمیه له توکل بولنه کیده منزل مع هذا سبب

میان ده بر آلت ملاحظه در عوام بویله بیلدکر یچون
توکل انلره اصعب منازدر اما توکل خواص قننده
اضعف سبیل اولسی انکچوندر که بر خوای (ان الامر
کله لله) بر کیمسه بک هیچ بر کارده مالکیتی یوقدر
کما قال الله تعالى لرسوله (لبس لك من الامر شيء) پس
اشرف عالم کزیده بنی آدم صلی الله علیه وسلم حقند
خطاب بویله اولیحق مادوننده اولان کیمسه بک ملکه
نیجه مدخلی اولور خواص یلدیله که علی الاطلاق
ملك انکدر نه شیده انی وکیل اتخاذایتسونلر بلکه جمله
امرلرین حقنه تفویض ایلشله فقر و غنادن هر نه
ویررسه اکا راضی اولمشدر (مثنوی)

(تقال بالخیر تنله)

معنای لطیفی خیر ایله تفال ایله که خیره نائل اولور سن
تقال بر خصوصده شرسو یلموب خیر ایله تعبیر ایتکدر
مختار صحاح نقلی اوزره مثلاً بدوستک مریض اولدیغنی
استماع ایتدکده یا سالم دیمک کی وفلان کشی فلان شبهه
طالبدر دینلسه یا واجد دیو نطق ایتک کی حدیث
شریفده (انه کان یحب الفال ویکره الطیره) وارد اولمش
و بر حدیث آخرده روایت ابن عباس ایله رضی الله عنهما
ثابتدر که (یدخل الجنة من امتی سبعون الفا بغیر حساب
هم الذین لایسترقون ولا یتظیرون وعلی ربهم یتوکلون)

لایسترقون افسون ورقی ایتزلر دیمکدر عاقله لایق اولان
وسر اولان اولدر که هر کارده خیر ایله تعبیر ایدوب
بحسب الامکان احباً واعدانک خاطر لرینی تعمیر ایلده که
بو معامله البته کشی به خیر ایراث ایدر
(تطرف بترك الذنوب)

معنای لطیفی ترك ذنوبه کوشه کیر اول طرف بر طرف
طوتمق یعنی ترك ذنوبه مصاحب اولدیغنی حالده عزلت
اختیار ایله دیمکدر بهر حال ناسله اختلاط بسیار معاصی به
باعث اولوب لامحاله آدمی کنهکار ایدر (یت)
درین زمانه رقیقه خالی از خلل است

صراخی می ناب وسفینه عزلت است
بترك لفظننده اولان با سببیه اولورسه معنا ترك ذنوب
سببی ایله تطرف ایله دیمکدر بحال انس اینای زمانه غیبت
وعیوب ناسدن بخله مالی و خیر و ثوابدن خالی اولغله (یت)
قورنارر باشنی سنک جنکدن

خلق اراستندن یلان کی یلان
معناسیجه هر کسه صحبت و آشنا و بیگانه ایله الفت ایلین
اعراض ناسدن بخله مبتلا اولق مقرر در (شعر)
بلدیکنک بلسدیکنک شخصی مصاحب اوله
همنشینی کشبک شویله بیل ای اقبل ناس
سرفت طالبی اولماز سه سخا اهل کک

بونلر اولما ییغز باری ککړ قدر شناس
خصوصا که طالب وسالک اولان وجود لره نفس اماره
صاحب لریله مخالطه سم معنویدر قال النبی علیه الصلاة
والسلام (ایاکم ومحالسه الموتی قالوا من الموتی یا رسول الله
قال اهل الدنيا واهل الغنا) بو خبر صحت اثره
مغتاسنی ملاحظه ایدن کیمسه یه بو بایده دلیل دیگر
لازم دکدر

(تواضع المرء یکرمه)

معنا لضعیف کشینک تواضعی کندینه اکرام ایدر (بیت)
تواضع کند هر که انسان بود

که نخوت ز افعال شیطان بود
تواضع سبب رفعت و باعث عزتدر بو خبر صحت اثره
اعمال اندیشه ایدن مردم دانشوره معلوم اولور که قال
النبي عليه السلام من تواضع رفعه الله هر عبد مؤمن که
الله ایچون ایلیه حضرت حق آئی عالی ایدوب دارینده
آنک درجه سنی بلند ایلر (بیت)

تواضع ترا ارجندی دهد زوی شرف مر بلندی دهد
ضدیکه تکبر درلور کبر ایله آلوده اولمق خصایص ناقضان
اولدیغی ظاهر اولور متکبر غرضی ذات دنائت سماتندن
اولان نقصانی پوشیده ایتکدر اما فی الحقیقه قیامجن
انهار ایتش اولور آنکچونکه صفت ذمیه کبر آدمی

خورد و بی مقدار ایلر (شعر)
تا توانی بکرد کبر مکدر متکبری ز کبر نخورد
کرتوبی کبر و بی ریا باشی خاص درگاه کبریا باشی
تواضع هر کسدن حسددر اما اهل دولتدن صدوری
احسندر (بیت)

تواضع ز کردن فرازان نکوست
کدا کرتواضع کند خوی اوست
نقل ایدر لکه ابن سماء مجلس هارون الرشیده تشریف
ایتدکده هارون قیام ایدوب اکرام تام کوستردی بو وضع
درویشانه بی کورنجه دیدیکه ای خلیفه سنک سلطنتک
حائده تو ضعتک جهتی سلطنتکدن بزرگتر در هارون
بو کلامی تحسین ایدوب بو سخن بلیغک موقعنده واقع
اولدی دخی زیاده سویله دیدکده ابن سماء زبان کشای
حکمت اولوب دیدیکه حق تعالی بر بنده سنه مال و جاه
و جمال احسان ایتدکده اول کیمسه مال ایله بندکان خدایه
کرم و عطا اینسه و جمال ایله عفت و پرهیز و احتیایه
ساعی اولوب جاه و بزرگی حائده تواضع نما اولسه حق
سبحانه و تعالی اول بنده بی مخلصان و مقربین کر و هندن
ایدر هارون ممنون اولمغله دوات و قلم استیوب کندی
دست خطیله بو کلامی تسطیر ایلدی (شعر)
زیرکان آزموده اند بسی بتواضع زیان مکدر کسی

از تواضع بلند کرد و نام و ز تواضع رسیده اند بکام
متواضع بزرگوار بود مظهر لطف کرد کار بود
(تغافل عن المکر و توقر)

تغافل صیغه سی امر در تغافل دیو کور و کور و نیک که دیر
توقر مضارع در امر در نصکره واقع اوله مجزوم در معنای
لطیفی مکر و هدر تغافل ایله یعنی بر مکر و کور کده کور ممش
معامله سی ایله که صاحب وقار اوله سن افلاطون الهی
وصایا سنده بیورر که بر قضیه که سندن صادر اوله معذور
طوته سن اخوان کدن صادر اوله قدده ملامت ایله (واذا مروا
بالله و مروا کراما) بوشیمه کریمه خصایص اولیای
آگاهانند در (مثنوی)

من ندیدم در جهان چست وجو

هیچ اهلیت به از خوی نکو
بو کار نیکو به تقلید ایدن رفته رفته مردان راه حق
اولی مقرر در (مصرع) و شبه الشیء منجذب الیه
(تأکید المودة فی الحرمة)

معنای لطیفی محبتک تا کیدی تعظیمه در حرمة بو محله
احترام و تعظیم معنای در بالخاصه نفوس انسانیه
توقیر و تکریم بنمون و تحقیر و تذلیل بن محزون اولور
جبلت القلوب علی محبة من احسن الیه (خواستجه اکرام
محبتی تا کید و اخوتی تجدد ایدر) بیت

جای ایتمشدی لیلی به مجنون دل ایچنده

بر صورت ایدی جلوه قلن مجمل ایچنده
معناستجه عارف حقیقت شناسلر افراد ناسه مظهریت
نظر ایله باقوب انلرده ظاهر اولان صفات عکس پرتو
مهر حقیقی اولدیفن بالمعاینه مشاهده ایتلریله اجلال
نور حق و اکرام شئون فیاض مطلق ایدرلر بو معامله مهر و
ودادی اکدو باب عداوتی منسد ایتمی مسلم کارا کهاندر
(تأخیر الاسائه من الاحسان)

معنای لطیفی اسائنده تأخیر احساندن بعضدر اسائت
نقیض احساندر کذا فی الصحاح بو محمله جرایم مقابله سنده
اولسان جزا مراد در مطلقا عجله ایله ظهور یافته اولان
مصلح اکثر یا بر وفق شرع شریف عاجلا و آجلا مدحه
صالح اولدیفنی معلوم ذوی العقول و امضا کرده
اولوالالباب و فحولدر (النائی من الرحمن والعجالة من
الشیطان) حدیث صحیح بو مدعایه دلیل صریحدر (بیت
بی تأمل مباش در همه حال بگذر از طریق استعجال
هر که دارد نائی اندر کار بمرادات دل رسد تا چار
خصوصا که دولتمندان و حکام مستحق ضرب و قتل
اولان نا کاملرک ترتیب جزای و اجرای مکافات و سزای
ماده سنده ترک عجله و شتاب و تدبیر تربیه و مجازاتده اندیشه
صواب ایتلری لازم و اوجیدر تا که مجرمک سبب عقوبت

اولان کاهی ظاهر و مبین اولد بجه تعزیر و تعریکه ادنی
 نهانه واهی ایله تصدی ایتمه شاید که افک و افتر اولوب
 غرض و حساد و اغدا تعالی ایله جلوه نما اولان اکاذیب
 مقوله سی اوله تأخیر صورتنده دروغ بی فروغ اولدیغی
 آشکار اولور سه هم اول متهم حقنده احسان اولور
 عقوبتدن رها بولور و هم حاکم حقنده که بر بی کاه
 دردمنده نظم ایتکدن خلاص اولور ❀ فی حرف الثاء ❀
 (ثلاث مهلاکات بخل وهوی و عجب)

معنای لطیفی اوج نسنه هلاک ایدی بیلدر بخل وهوا و عجب
 هلاکدن مراد مه نویدر اول بخل بر صفت مذمومه در که
 (البخیل لایدخل الجنة) آنکله متصف اولنلر حقنده در
 (الجنة دار الاسخياء) ضدیله مخلوق اولنلر خصوصنده
 وارد اولدیغی کی بولرک ذم و مدحنده ایراد اولنسان
 احادیث و آیات قتی چوقدر تکیم حضرت مولوی قدس
 سره بیوررلر (مثنوی)

این سخا شاخست ز باغ بهشت

وای او کین شاخرا از کف بجست
 بر حکیم کاملدن سؤال ایلدی بیلر که نه مقوله عییدر اول
 عیب که جمله هنزلر آنکله پوشیده و مستور اوله بخلدر
 دیندی و نه گونه هنزددر اول هنز که جمله غیوبی ستر و مخفی
 ایله سخا دیدی ثانیاً هوا (مثنوی)

بهاوا و آرزو کم باش دوست

چون لیضلاک عن سبیل الله اوست
 هوای نفسانی به اتباع ایدنلرهاک اولدیغی اقامت برهاندن
 مستغنیدر (بیت)

حقیقت سرایست آراسته هوا وهوس کزو برخاسته
 مردان حدانک ریاضت شاقه لری بو هوادن خلاص
 بولمغیچوندلر بالکلبه قاع و قعی قوت نبوت و ولایت ایله
 اوله بیلور (بیت)

دل ز هوا نافتن از سرور رست

ترك هوا قوة پیغمبر رست
 ثالثاً عجب کشتی کندوبی بکنوب و آخری تقبیح ایتکه
 دیرلر ابلبس عایه مایستحقک در کاه عزتدن رد اولنمسی
 بوصفت ایچوندلر که حضرت آدم علیه السلام حقنده
 (و خلقتنه من طین) دیدی و الحاصل ذنوب باطنه دن
 بر ذنبندر که ذنوب ظاهره نک جمله سندن اشددر روی
 ابویوب الانصاری رضی الله عنه (قال حین حضرت
 الوفاة کنت کتمت عنکم حدیثاً سمعته من رسول الله
 صلی الله علیه وسلم الا احده نکتوه قالوا بلی سمعته علیه
 السلام یقول والذي نفسي میسده لو لم تذنبوا لخشیت
 علیکم ما هو اشد منه وهو العجب) خلاصه سخن بو ذکر
 اولنسان اوج رذیله نک اضدادی اولان صفات حسنه نک

لزومنی جاهل و تحصیلنده متکاسل اولنلر همان میت
مثابه سنده اولوب معنا هالك اولور

(ثلث الايمان حياء وثلثه عقل وثلثه جود)

بالجمله مؤمن به التیدر اولاللهه ایکنی ملائکه به اینانمقدر
حضرت اللهك نقایصدن تنزه و تقدسنى وملائكة
كرامك ذنوبدن عصمتلرینی ییلن کشی عصیان ایتمکه
حیا ایدر و کتاب منزل که قرآن کریمدر حقیقتی و رسول
اکرم حضرتلرینک نبوتی اقرار و تصدیق ایدوب دلائل
عقلیه و نقلیه ایله اثبات ایدن کیمسه مأموراته امثال
ایله ده کمال اجتهاد ایدر قضا و قدره و قیام قیامته اعتقاد
و اعتماد ایدن (نحن قسمنا بينهم معيشتهم في الحياة الدنيا)
کریمه سنی و دخی (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها)
نص قاطعنی فکر ایدوب روز جزا ده هر عمل خیرک
برینسه اون ثواب جزیل اعطا اولنمق احسانیه دست
جود و سخایی کشاد ایدر مالی کمال ایمانک علامتی بونلردر
دیمک اولور (بیت)

کرامت درم دادن و نان دهیست

مقالات آواز طبل تهیست

(ثلثة الحرص لا یسدها الا التراب)

ثلثه تانك ضمیمه کد کدر که زبان پارسیده رخنه دیرلر
معنای لطیفی حرص و طمع کد کنی سد ایتمز الاتراب سد

ایدر فی الحقیقه صفت حرص و بخل نخل وجوددن
نشوونمای حیات مستعار بریده اولدبجه منقطع اولماز
بلکه مراتب اعداد سن و سال متزاید اولدبجه مانند
لبلاب شاخسار دل بی تابه پیچیده اولوب انفکاکى ممتنع
اولدیغی بوخبر صحیحمدن منقهم اولور قال علیه السلام
(یشیب ابن آدم و یشیب فیه خصلتان الحرص و طول
الامل) (بیت)

آدمی پیر چو شد حرص جوان میگردد

خواب در وقت سحرگاه کران میگردد

خکایت اولنور که بوحدیث شریفک احدر و اتندن
خالد بن الولید رضی الله عنه حضرتلرینک سنین عمری
حد طبعی به رسیده اولمغه قریب اولنجیه معمر اولوب
اول وقتده خلیفه بولنان ذات بوحدیث شریفک روایتی
بالمشافهه کندیلردن استماع ایتمک آرزو سیله حضرت
خالدی خطه شام جنت مشامدن صوب بغداد دارالسلامه
دعوت ایتدی دار الخلافه به برمر حله قالدقده بنفسه
کندیلر اتباع و خواصیله سوار اولوب استنقبال و اول
منزلدن تابغداد کلنجه یمین و شمالندن سرمبارکی اوزره
زروسیم نثار اولمغه فرمان ایلدی حضرت خالدایله
کندی همغان بو اسلوب اوزره اعزاز و تکریم ایدرک
کلورکن هر چند که تارک مبارکشنه نثار ایچون مؤکللر

اطاله دست ایتد بکنه ید مبارکه لایله کند و کر بیا لیرین
ارخا و کشاده ایدردی اول مشوردن بعضی هم بیان
جیبارند. قرار ایتد فکر یله بو وضع غیر معهودی
خلیفه کوروب تعجب ایتدی وندماسندن برینه غریبدر که
بو وجود مکرمک شکرانه مقدمی اولق ملاحظه سیله
بن بودکلوز و سیم نثار ایلرکن کندی ذات شریفه نه مرتبه
اکرام و اعطا بلکه بقیه عمر لرنده فقر و احتیاج بدن
بری و مر بع نشین چار بالش ثروت و توانگری ایده حکمر
مقدماتندن بدیهی الملول ایکن یننه فائده جزیه سیم
نثارک مکان جیب و کر بیانلرنده اساکب هواسیله وضع
کدا چشمانه ایدرل دیدی بعد اتمام الاکرام یوما من الایام
اشای صحبته بو خصوصی کندیلردن استفسار ایتد که
بیوردیلر که راوی اولد یغیر خبر صحت اثرک مصدري
کلسنتان بلاغتك کل ناز کتری حکمت شناس خلقت
اشیا حبیب خدا محمد مصطفی علیه اکمل الصلوات
و التحایا حضرتلری صادق القولدر هر چند که عمر انسان
مزداد اوله وجودنده حرص و طول امل زیاده اولور (منوی
کاسه چشم حر یصان پر نشد

تا صدف قانع نشد پردر نشد

(ثلاثة الدین موت العلماء)

معنای لطیف دینک رخه سی علماء دینک موتیدر (علماء

امتی کانبیاء بنی اسرائیل) بهر حال علماء دینک وجودلری
اهل عالمه خیر محض و ورثه انبیا اولدقلری جهتدن
امور دینیه ده کافه عالمک انلره احتیاجی اظهار من ان یخفی در
بو تقدیرجه وفاتلری حصن حصین دینه رخنه ایراث
ایدر (موت العالم کون العالم) خصوصاً که ذوالجناحین
اولوب علم و عملده کامل و فائق اولغله حیاته اولدقچه
نیجه کمر اهلری طریق سده سائق اوله

(ثواب الاخرة خیر من نعم الدنيا)

معنای لطیفی آخرتک ثوابی دنیاک نعمتلرندن خیرلوردر
بو کلام سعادت مقرون (وللاخرة خیرک من الاولى)
مضمونیدر خبرده (الدنیا والاخرة ضررتان) وارد اولمشدر
هذمت دنیا و ثواب نعم آخرتی مشتمله آیات عظام واحادیث
فخر الا نام ایله کتب علمای عاملین مالا مالدر حکمادن
برینه سوال ایتدیلر که نیچون تعلم علم فقه ایتمز من
دیدیکه فقهدن اوچ مسئله اوکرندم آنکله اکتفا ایتدم
اولکی کتاب نکاحدن بو مسئله بی نکاشته لوح خاطر
ایتدم که نص قرآن ایله جمع اختین حرامدر پس دنیا
اخت عقبار دنیا بی ترک ایتدم ایکنجی کتاب طلاقدن
اول حکمی اختیار ایتدم که تحقیقا بی علیه السلامک
مطلقه سی اولان خاتون امتدن بر کیمسه به حرامدر
پس ایتدی دنیای دینه بیغیر علیه السلامک مطلقه سیدر

آنکه تزوج و اقترانی نفسمه حرام ایتدم طالب آخرت
اولدم اوچنجی کتاب ییعدن بومضمونی قبول ایتدمکه
حنطه حنطه به که بیع اولنه مثلا بمنل یدایید اولتی کرک
زیاده سی ربادر پس دیدمکه عمردن برصاعده رزقدن
برصاع کفایه در زیاده سی ربادر هرکیم بواوچ مسئله ایله
عادل اوله بی شک و شبهه فائزیندن اولور (یت)

حافظ از بر صدر نشینند ز عالی همتیست

عاشق دزدی کبش اندر بند مال وجاه نیست

(ثبات الملك بالعدل)

معنای لطیفی ملک ثباتی عدله در قوله تعالی (ان الله يأمر
بالعدل والاحسان) عدل عرف ناسده مظلومک حقنی
ظالمدن آلبویرمکه دیرل احسان مجروح دل اولنلرک
جراحته مرحم واطف وکرم وضع ایتکه دیرل وقال
عمر بن العاص رضی الله عنه (لاسلطان الا بالرجال
ولا رجال الا بالمال ولا مال الا بالعمارة ولا عمارة الا بالعدل)
عامه حکما بوقولده متفقدردرکه قیام دولت وجود
پاشاهله در پادشاهک ملکی عسکر یله در وعسا کرک
وفرت وکثرتی ماله در ومالك سبب حصولی رعایادر
ورعایانک ثبوت و تکاثری عدالت ایله در خبرده وارد
اولشدر که پادشاهک بر ساعت عدلی الشمس یللق قبول
اولش عبادتدن خیرلوردر زیرا ثواب عبادت انجق عامله

راجعدر اما فائده عدالت خواص عوامه ساریه در
کتاب عین الحیاتده نجم دایه حضرتلری آیت مذکورک
تاویلنده یوردر که عدلدن مراد حضرت حق سکا
و یردیکی آلات جسمانییه و روحانییه بی و مال وجاه
دنیوییه بی الهی طلب یولنده صرف ایلییه سن زیرا
یونلری غیرک طلبنده صرف ایملک ظلمدر و بودقیقه
دخی معلوم عزت اولسونکه هراهل بیت و اولاد و عیالی
و خدام و عبیدی حققرنده و کندی نفسی حقنده عدالت
واجبدر (شعر)

هر یکی راز خلق مرتبه ایست

پیش ازین دور یافته تعیین

کرکس از جد خویش درگذرد

فتنها خیرد از یسار و یمین

هر کسی را بجای او بنشان

پس بدولت بجای خویش نشین

(ثنی احسانک بالاعتذار)

ثنی امر در معنای لطیفی ای محسن عطا کار بر فقیره احسان
ایتدیکنک زمان اعتذارله احسانکی مثنا قبل دیمک اولور
حرف باده بشاشه الوجهه عطیه ثانیة شرحنده یونک
بیانی تفصیل اولندی

(ثناء الرجل علی معطیه مستزید)

مضای لطیفی آدمک کندویه احسان واعطا ایدن کیمسه بی
مدخ و ثنا اتمسی اعطای زیاده ایدر طبیعت انسانیت
بالخاصه مدخ و ثنایه مائلدر البته هرکس کندویه مدخ
ایلینه محبت ایه احسانی مقتضیدر زیراکشی سومدیکی
آدمه کرم و لطف اتمز و بونکتیه دخی معلوم اوله که
(من لم يشكر الناس لم يشكر الله) خواستجه مدخ معطی
فی الحقیقه جناب حق مدحدر فافهم (شعر)
فی دفع ملال خفتکان خواب کند
فی دفع عطش ز تشنگان آب کند

حاشا که کند غیر مسبب کاری
لیکن ز پس پرده اسباب کند
(ثبات النفس بالغذاء وثبات الروح بالغناء)
غذا غین معجه نک کسری و ذال معجه ايله طعام و شرابدن
اکل و شرب اولسان نسته نک اسمیدر غنا غین معجه نک
کسری و مدیله ایرلامق سرود مغناسته جمعی اغاتی کلور
معنای لطیفی نفسک ثباتی غذا ايله در و روحک ثباتی
غنا ايله در (الغمة نطق روحانی) مضمونجه تغنه
بر کلام روحانی و آنکله استلذاذ و جدانیدر درون
انسانه بر پایه ده تأثیری وارد که ادناسی ازاله هموم
و غم و مدر قال النبی علیه السلام (ان حسن الصوت مما
انعم الله به صاحب من الناس) کما قال الله تعالى (یرید

فی الخلق ما یشاء) ذکر فی تفسیره وجوه و من ذلك الصوت
الحسن و ذم الله تعالى الصوت القبیح فقال (ان انکر
الاصوات اصوات الحمیر) خصوصاً که اسالب فن
موسیقی به دسترس اولش برخوش نفس قائل ز کیدن
استماع اولنه فی الحقیقه سماع بر عرقات الهیدر که سامعی
خضیض غفلت و مغالک قسوت قلبیه دن اوج خطوط
روحانیتیه مرتقی ایدر و بر مفصله معنویه ذرکه زنگار
تفرقه بی آینه دلدن سیلوب پاک و نئی ایلز (مثنوی)
پس خدای عاشقان آمد سماع

که درو باشد خیال اجتماع
بعض مشایخ بکار پیور مشلر که (السماع يستجلب الرقة
و الرقة يستجلب الرحمة من الله) سماعک رقت قلب ایراث
و استجلاب ایندیکی کمالیه ظاهر و باهر در حضرت
سهروردی قدس سره پیورر که (ان بعض الواجدین
یضتات من السماع و یتقوى به على الطی والوصال
و یظهر عنده من الشوق ما ینتهى عنه لهب الجوع)
حضرت امامک بو کلام در بارلری بو معنای تأیید
ایدر ابن اسلم ابی بن کعبدن روایت ایدر که (قرأ ابی
بن کعب عند رسول الله علیه السلام آیه فرقوا اصحاب
رسول الله فقال علیه السلام اغتموا الدعاء عند الرقة
فانها تجلب الرحمة من الله) پس سماع شترعا و عقلا

وطبعا منكر ومذموم دكلدر بلكه عند الاولياء والعاشقين
حلالدر تكيم حضرت مولوى قدس سره بيوردر (شعر)
شهباز جناب ذى الجلالست سماع
فراش قلوب اهل حالست سماع

در مذهب منكران حرامست سماع
در مذهب عاشقان حلالست سماع
سماع حقنده اولان ادله عقليه ونقلية قتي جوق و بو مختصرده
جمله سنك ايراديننه تحمل يوقدر تفصيل مراد ايدن
حضرت غزالينك احياسنه و حضرت سهروردينك
عوارف المعارفته و ابو طالب مكينك قوت انقلوبنه
وسائر مشايخ كرامك آثارينه مراجعت ايلسون
(ثوب السلامة لا يبل)

البلاء بكسر الباء اسكيمك معنای لطيفي ثوب سلامت
اسكميز يعني اراده عليه ربانيه ازل آزالده بر بنده به لباس
سلامت لباس ايتش ايسه دارينده آنك جامه سلامتني
اسكيبوب فرسوده اولماز موجبات آلام و اكداردن محفوظ
اولور * في حرف الجيم *
(جد بما نجد)

معنای لطيفي جود و سخا ايله بولد يغن نسنه ايله جود
و سخا غنا و ثروته موقوف دكلدر حضرت عايشه صديقه
رضى الله عنها بر سائله براوزم دانه سي اعطا ايندكلري

مشهور وسائل استقلال ايندكده (فن يعمل مثقال
ذرة خيرا يره) آيت كريمه سيله جواب و يردكلري مثبتدر
نهر سا ئلدن اسلاميان نهى اولنشلردر (ولو بشق تمره)
سؤال ايدن مسكينى تطيب شيمه ارباب مروندر فرضا
اعطايه صالح نسنه بولنمازسه كلمه طيبه ايله دل و يراتي
تغير ايتك كر كدر

جلبس الخير غنيمه و جلبس السوء شيطان و جلبس المرء مثله
معانيسى ظاهر در روى ابو داود و النسائي مرقوعا قال
النبي عليه الصلاة والسلام (مثل الجلبيس الصالح مثل
المسك ان لم يصبك منه شيء اصابك من ريحه و مثل
الجلبيس السوء كمثل صاحب الكبر ~~ان~~ ان لم يصبك
من سواده اصابك من دخانه) معنای جلبيس صالحك
مثلي كيدر اكر سكا مسكدن برشي اصابت ايتزسه رايحه
لطيفه سندن في الجملة اصابت ايدر جلبيس سوئك مثلي
دمرجي اوجاغنه مصاحب و قرين اولان كيدر اكر
اول اوجاغك سوادندن سكا اصابت ايتزسه رايحه
كريمه سندن بهر حال اصابت ايدر جلبيس صالح اولدر كه
سني عند الله و عند الناس مقبول اولان كاره ذلالت ايليه
قرين بدبوئك ضديدر كه سني دنيا ده باعث مذمت و عقبا ده
موجب نكال و عقوبت اولان مفايده سوق ايليه سورة
ناسده (من الجنة والناس) كريمه سني بعض مفسرين

وسواس اوزرینه عطف ایدوب شیاطین جن اولدیغی
کبی شیاطین انس دخی اثبات ایتشلرکه مراد یرامز
مقارندر وشیاطین انس جندن اشرواضردر زیرابونلر
نوع انساندندر (آفه الشیء من جنسه) مضمونجه
بونلرک مضرتی زیاده دردیملر (بیت)
زینهار ازقرین بد زنهار وقنار بنا عذاب النار
وکشبنک مقارنی کندی کیدر زیراجنسبت علت ضمدر
برکیمسه آخر ایله اختلاط واتحاد ایلیسه مز ذاتا یاخود
صفة آنکله مشارکتی اولمجه (بیت)
عن المرء لا تسئل وابصر قرینه

فان القرین بالمقارن یقتدی
معناسنجیه عارفلر آدمک قرینه نظر ایدوب کفشدن
سؤال اینزلر صحبت مؤثره وطبیعت سارقه در حتی کار
اولیای کرام پیورمشلرکه برکیمسه نک قلبی پر قسوت اولسه
اول کیمسه اوچ عمله مداومت ایلسون امحارده درگاه
حقه چوق استغفار وهر زمان تلاوت قرآن وصلحایله
صحبت ایلسون البته اکا افتتاح وانشر اج قلب حاصل
اولور (بیت)

اگرچه نیک نیم خاکای نیکانم
چه کونه تشنه بمانم سغال ریحانم
ولکن فی زماننا یارخوش کردار بولوق وجدان اکسیره

مماثل و تصادف خضر علیه السلامه معادلدر همین
کشی (بیت)

شوانیس کابهای نفیس انه فی الزمان خیر جلبس
مصادقجه بحسب القدره درگاه حضرت حقه عبودیتدن
فاضله اولان مواقیده کتب تفاسیر واحادیث وموافات
مشایخ کرامله انس والفت ایدوب اضداد دن تخلیص
کریبان ایتک پهلوانلقدرد (شعر)
آویخته بردار معلق بودن

در دست دو صد کافر مطلق بودن
وز زخم چو کفگیر مشقق بودن
به زانکه دمی همدم احق بودن
(جمال المرء فی الحلم)

معنای لطیفی کشبنک حقیقتده حسن وجمالی حمله در
حسن وجمال صوری اخلاق رذیله دن اولان تنیدی
وغضبه مقارن اولسه آنک کبی کیمسه دن هر کس نفرت
ایدرا اما حسن اخلاق سیما رفیق وحلم حسن وجمال
صورته توقف ایتز (بیت)

شد زمین از برد باری مظهر حسن بهار
کر چو خاک ره کثدت پی سیر آسوده باش
علم قیافه اصحابی دیرلرکه اگرچه کشبنک بعض غلام
صوریه جسمانیه سندن حسن وفتح سیرته استدلال

اول نور لکن بو حکم عوام ناسه کوره در اکر بر کیمسه
اخلاق و اوصافی ریاضت و تلقین مشایخ ایله اصلاح
ایلسه ظاهر جسمنده شیره داله اولان امارات و علایم
دخی اولسه آنک شرانیتنه حکم ایتک اولماز حکایت
اول نور که حکیم افلاطون الهی بر صعب العروج کوه
بلندک قله سنده اتخاذا مکان ایتش ایدیکه انجق بر راهی
وار ایدی اول راهک مدخلنده بر استاد صورتکر نصب
ایلیوب شویله تنیه ایلدیکه بغمه ملاقات مراد ایلین
ذا تترك ابتدا صورتی کاهی علیها نقش ایدوب بکا
کوستر که ظاهر خوار چنده حسن و قبح سیرتیه انتقال
ایدهیم اکر صحبتیه شایان ایه نه کوزل والا جواب با صوابله
تلاقیدن تلافی اولنوب عودت و رجوع ایتدر لسون یوما
من الایام اکا بردن بر کیمسه حکیم مشار الیهک طلب صحبتی ایله
مصور مر قومه کلوب صورتی کشیده لوح اعتبار
ایتدیروب حکیمه عرض اولند قدده نمایش اعضا ساندن
سوء سیرت حس ایلدی وجواب و یردیکه بو صورتک
صاحبی اخلاق رذیله یه مبتلادر بزم بحال ستمزه سزا
دکدر اول زار زبان سفیردن بو جوابی کوش ایتدکده
حکیمه بویله ارسال پیام ایتدیکه مقتضای علم فراست ایله
بنم ایچون تعین یوردقلری اخلاق ناسنجیده ایله بوندن
اول نور مقدر ایدی ایلا اخلاقیه و ریاضت

و مجاهده ایله یکان یکان اول خوی بدلی نیکویه تبدیل
و اعمال همت ایله ذاتی تکمیل ایلدم بعد ازین اول ایکی
وجود کزین مانند شیر و انکبین صحبت ایلوب فی الحقیقه
مدعای صدقه قرین اولدیغی ظاهر و مستبین اولدی منشئه
حسن خلق اولمز ایش خوی ردی به تبدیل
مشک از فرینه برداخی دونوب خون اولمز
محض صورتله نسبیا اوله مز ذات نفیس
در اولور ساخته اما در مکنون اولمز
(جل من لا يموت)
حی و قیوم اولان ذات قیاس و وهم و کاندن و حکم عقل
و ادراک انساندن عزیز و جلیدر (شعر
ای برتر از خیال و قیاس و کان و وهم
از هر چه گفته اند شنیدیم و خواندیم
مجلس تمام کشت و باخر رسید عمر
ماه همچنان در اول وصف تو ماندیم
(جوودة الکلام فی الاختصار)
معنای لطیفی کلامک ابولکی اختصارده در (خیر
الکلام ماقل و دل) مضمونیدر قانون بلاغده اطناب
مخل مدوح دکدر (ع) میانه رو و جانب زیان برودارد
خیر الامور اوسطها) نکته سن عارف اولان کلامده
دخی تطویل و اطنابدن حذر ایدوب وسط اختیار ایدر

(جسد بالكثير واقنع بالقليل)

معنای لطیفی کثیر ایله جود و سخا قیل قلیل ایله قناعت ایله
عدم ادخار و کفافدن فضله اولان مال بذل و ایشار
اخلاق محمدی ایله متصف اولان ذات شریفلرک کاریدر
حضرت علی بن الحسین رضی الله عنهم اجمعین جنابلرندن
بر شخص مسکین بر کون شبنما لله کویان سوال ایلدکده
اون بیک التوتله مالی بر بدر مالی سائل مر قومه اعطا
ایلیوب اکر دخی زیاده یه مالک اولبندم دریغ ایتمزد
دیومعذرت خواه اولدی شخص سائل یا علی بو مالک
حالیه سنی استرم دیدکده طیلساتی چقاروب اجرت حمل
اولق اوزره ویردی سائل بو وضعی کوروب (اشهد
انک من اولاد المرسلین حقاً) دهرک طیلساتی المقدن
اعراض ایدوب کندی ناقل کلام امام نامدانی شیخ
شعرانی رحمه الله حضرتلری مشارق الانوار الحمدیه
نام کابنده تنظیم سلك سطور ایتدیکی جواهر مضبئه
برانوردندرکه مجتهد سیادت رهین امام الدینا والدين
حضرت شافعی رحمه الله بیورمشلرکه بر کیمسه سنکله
مواخات طالبی اولسه نصف ماملکنی طلب ایده اکر عطا
ایدرسه برادر اولغه درخورددر اعراض و با ایدرسه
آنک صحنه زنهارجا بت ایتمه امام مشارالیه حضرتلری
دیار یمنه داخل اولدقلرنده اول دیار جلیل الاعتبارک

خیار اصحاب اموالی اون بیک دینار ذوات الانوار حق
القدم کوندردیلر حضرت امام کیمسه نک دها نک فتح
ایدوب ید مبارکه لریله اغتراف و اصحاب مجلسه تمام
اولنجیه دک توزیع و تقسیم ایلدیلر بونک امشالی احسان
و کرم عادت حسنه سی اولان وجود مکرملرک جهت
قناعتلری دخی محیر عقولدر همان غیرت ایدوب دائماً
حقیقت حالی ادرا که سعی و کوشش ایتک کرکدر زیر
مرتبه عرفانده زخارف دنیویه نک بی قدر و ناچیز اولدیغی
عیانا معلوم اولوب هر نه مرتبه چوق اعطا اولنسه ینه
قلیل عد اولنور

(جولة الباطل ساعة وجولة الحق الى الساعة)

ساعت زماندن بر مقداره دیرلر دخی اسامی قیامتندر
بو کلامده صنایع بدیعیه دن جناس واردر معنای لطیفی
باطلک ظهور و جولانی زمان قلیلدر و حقک جولانی
تادامن قیامتدر انبیای عظام صلوات الله علی نبینا
وعلیهم حضرتلرک قصصنی خصوصاً مفخر رسل هادی
کل محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک
ابتدای بعثتلرنده مشرکین پرکیندن چکدکلری اذا
ومشقت معلوم اولوب والی الان والی انتهاء الدوران نوبت
پنجکانه کوس نبوتی لله الحمد کوش عالمیانی برطین ایدوب
رونق دین اسلام یوما فیوما زیاده و برترین اولدیغی

بو کلام شرف انجامك صدقه کواه عادلدر (الحق یعلی
ولا یعلی علیه) هر خصوصه حق عالی واکل باطل
دون واسفلدر (یت

باطل همیشه باطل و بیهوده در ولی

مشکل بودر که صورت حقندن ظهور اید
خواسته اگر چه صورت حقده نمایان اولان اباطیل
چند روز صورت حقده جولان اید رسیده البته برکون
غیرت الهی ظهور ایدوب رشته سی بازاره چیقار
(جالس الفقراء تزد شکرا)

معنای لطیفی فقرا ایله مجالست ایتکه شکر نعم حق زیاد
ایلیه سن (الاشیاء تبین باضدادها) خواسته فقرا ایله
محبتده جناب حق اعطا ایلدیکی نعمت ظاهره
اولور (یت

حب درویشان کلید جنانست

دشمن ایشان سزای لعنتست
فقرک ثواباتی و فقرای صابرینک علودرجاتی حقند
اولان آیات عظام واحادیث سید الانام وکلمات اولیای
کرام بوجریده نک کنجیده احاطه سی اولق خیال محالدر
انجق بویابده حدیث (الفقر فخری) کافی ودخی (الفقر
عیال الله) وافیدر فقر ایله الفت وصحبت موجب سعادت
دنیا و آخرت اولدیغنده اشیاء اولنماز (شعر

نور خورشید بویرا نه فزون می افتد
بیشتر لطف خدا شامل درویشانست

در زمینی که از وبوی دل آید بمشام
پایفشار که سرمزل درویشانست
(جهد المقل کثیر)

معنای لطیفی صاحب قلت اولان فقیرک فوق الطاقه
سعی و کوششی کثیردر یعنی اغنیانک احسان کشیرندن
زیاده در زیر اغنیانک مانده احسانه نقصان طاری اولیوب
مرتبه فقیره یتشمز اما فقیر اولان احسان ایتدیکی وقتده
ماملکنه فقدان ایراث ایدر فقرا آخره احسان و کرمله
مأمور دکلرکن محض اکنسب رضای وهاب ایچون
حسب القدره درکار اولسه لر عند الله بومعامله مقبوله در
نه کیم قرآن کریمده حق جل وعلا بیورر (لینفق ذو سعة
من سعته ومن قدر علیه رزقه فلینفق مما آتیه الله
لا یکلف الله نفسا الا ما آتیهها سیجعل الله بعد عسر
یسرا) وروی ابوداود ان رسول الله صلی الله علیه
وسلم (سئل ای الصدقة افضل قال جهد المقل وابد
یمن تعول) جهد بضم الجیم شیء قلیلدر که مقل اولان
کیمسه آنکله تعیش ایدر دینلره کوره بو کلام لطیفک
بره عناسی دخی اولسه ممکندر مثلاً مقل اولان کیمسه نک
قتنده معاشدن شیء قلیل کثیردر اغنیاشیء کثیر ایچون

ایستدکاری شکر قدر فقیر قانع شیء قلیله شکر ایدوب
ممنون اولوردیمك اوله بوجه اصحاب قناعتی مدح اولور
* فی حرف الحاء *

(حسن الخلق غنیمة واحدة المرء تهلكة)

معنای لطیفی حسن خلق غنیمتدر و آدمی حدتی هلاک
ایلر حسن خلق حضرت حقك عبادنه نعمت عظماسیدر
چونکه حق تعالی ایمانی یراندی ایمان جناب حقندن
نیاز ایتدیکه الهی بکا قوت احسان قبل حق جل و علا
آنی حسن خلقله قوی ایلدی عقب خلقتده کفر دخی
بورجایی ایدوب حق سبحانه و تعالی آنی بد خو یلق
و بخل ایله قوی ایلدی (لایسئل عما یفعل) و خبرده
وارد در که بدخوی و بخیل جنته داخل اولمازلر (مشوی
من ندیدم در جهان جستجو

هیچ اهلیت به از خوی نکو
حکما دیرلر که اخلاق نیکو اوندلر اولکی شرعا و عقلا
مدوح اولان کارده خلقه مخالفتمکدر ایکنجیسی
کندی نفسندن انصاف اتمکدر اوکنجیسی کیسه نک
عیبنی جستجو ایتماکدر دردنجیسی برکیسه دنکه بر ذله
صادر اوله آنی مهما امکن حسن تأویل ایتکدر بشنجیسی
کنهکارک وقت اعتذارده عذرنی قبول ایتکدر
التنجیسی محتاجلرک حاجاتی قضا ایتکدر بدنجیسی

کندی

کندی عیبنی کورمکدر سکرنجیسی خلقك اذاسنه
تحمیل ایتکدر طقوزنجیسی خلقه اظهار بشاشت ایتکدر
اونجیسی خلقه لطفله سوبلمکدر (بیت

بهمه خلق جهان خلق پسندیده نمای

که سوی خلد برین راه بران خواهد بود
(بیت دیگر)

خوشست عالم ازادکی و خوشخوی

درین مقام ذرا کر بهشت میجوی
و خدت و غضب موجب هلاک معنوی بلکه صوری
اولدیغی معلوم کارا کهان جهاندر صورت غضب مفسد
ایمان و پیشرو لشکر شیطاندر خبرده وارد اولمشکه
ضرك زیاده قویکز اول کیسه دکدر که مردان دلاورانی
افکنده خاك ایلیه بلکه اقوای مردمان چالاکدر که
حالت غضبه ککندوی ضبط ایدوب نفسنه مالک

اولور (بیت

غردی کمان مبرکه بزورست و پردلی

باخشم اکر برآی داغم که کاملی
و بعض عارفلر یورمشلر که (بیت

ستون خرد بردباری بود

سبک سر همیشه بخواری بود

(حرفه المرء کززه)

کشتنک صنعتی دقینه سیدر بین الایجام (هز چشمه
زاینده است) مثلی مشهور در حرفت صنعت معناسنه در
(الکاسب حبیب الله) خواستجه وجه حلالدن اکسب
ایلین کیمسه بی حضرت حق سور نفقه نفس و عیالی
ایچون کسب ایتک عبادات مفروضه دندر مسلم و بخاری
رحمه الله بوحديث شریفه متفق لر در که قال النبی
علیه الصلاة والسلام (ما اکل احد طعاما قط خیرا
من ان یا کل من عمل یدیه وان نبی الله داود علیه السلام
یا کل من عمل یدیه) مشوی

رمز الکاسب حبیب الله مشو در توکل از سبب کامل شو
حرفنه کتر اطلاق (القناعة کتر لاینفد) حدیثنه اشارتدر
بهر حال کاسب قانع اولور کسب و کاره عار ایلوب
مع الاقتدار کشت اسواق و بازار ایله سؤال و ثقلت و ابرامه
خلق بیزار ایلین بظالین حیواناته ملحق بلکه حیواندن
دخی اضل وارذلدر نته کیم ابو محمد جریری رحمه الله
یورر لکه قوت یومیه به مالک اولوب یننه نام فقر ایله
سؤال ایلک فی الحقیقه شرب خمر و زنا ایلکدن یرامردر
زیرا اول کونه طلب و سؤال محبت دنیا ایچوندر (و حب
الدنیا رأس کل خطیئة) حضرت علی کرم الله وجهه
کبی سلطان جنابنک بر کون ضرورتلری واقع اولوب
ایچون کیمسه نک قیوسندن سوچکوب خرمازارینی

استقا ایلدی پس اول زمانده بعض منکرین انلره حرف
انداز اولوب تعیر ایلد کده بو کلام لطیف ایله جواب
و یردیلر (یت)

يقول الناس لی فی الکسب عار فقلت العار فی ذل السؤال
ترك سؤال وكسبه اشتغال خصوصندہ احادیث شریفه
چوقدر کتب احادیثه طلب اولانه

(حوضات الطعام خیر من حوضات الکلام)

حوضت حاء مهمله وضاد معجمه ایله اکشیکه معنای
لطیفی طعامک اکشیلرندن خیر لودر طعمی ترش اولان
طعام قبض ایراث ایدر درون انسانه انقباض روحانی
کتورن کلامی اکشی طعامه تشبیه یور مشلر طعام
حامض انقباض جسمانی به باعث اولور اما کلامدن
حاصل اولان انقباض سامعی مجروح دل ایدر مشبه به
طرفندن ظهور بولان قبض ادنی معالجه ایله دفع اولور
اما مشهیدن وجوده کلن انقباضک که انفعال نفسانیدر
اثری مدت مدیده باقی قالور (ان الله رفیق یحب الرفق)
حدیثی مصداقجه قول این مقبول و صعب الانحلال
اولان امور معضله حلنه سبب حصول اولور

(حیاء المرء ستره)

ستر کسر سین ایله پرده معناسنه در معنای لطیفی کشتنک
حیاسی پرده سیدر یعنی معاینی اور تر حیاس بر شریف

خصلت و بر مقبول سیرت در حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم (الحیاء شعبه من الايمان) پیور مشلر و حیاء شرائط نظام عالم دندر اگر صفت شرم و حیاء میانه ناسدن رفع اولسه هیچ کیمسه تک کیمسه دن جابی اولیوب منظم جهان خلل پذیر و مصالح خلاق عالم بر برندن منحل اولوب باعث تساوی صغیر و کبیر اولوردی اما حیاء مانعدر که هر کس نه استرسه ایست که قادر دکلدر (بیت صف شکن قلب مناهی حیاست

راهزن خیل ملاهی حیاست پس معلوم اولدیکه خواص و عوامه حیاء تک نفع تامی وارد و تریه آفتاب حیاء اولسه میوه اختلاف نارسیده و خام قاور و حیاء یکی قسمدر بریسی حضرت رب العالمیندن اوتانمقدر بو قسمله متصف اولان معاصیه اجترایده من ایکنجی ناسدن اوتانمقدر بو قسمه حیای ادب دیرلر بو قسمی تحصیل ایدن دائره شرع شریفدن بیرون حرکت ایله طشره کیده مز (شعر دل که پراز وصف حیاء میشود آینه نور خدا میشود

دیده بی شرم پسندیده نیست
در نظر عقل خود آن دیده نیست
(حلم المرء عونه)

معنای لطیف کشتنک حلمی معیتدر محاسن صفت حلم بوندن اسبق حرف جمیده بیان اولندی
(حرم الوفاء علی من لا اصل له)

معنای لطیف فرومایه اولان کیمسه اوزرینه وفا حرام اولدی وفا کار جوانمردان صاحب کمال و خصال بزرگان ستوده خالندندر هر شاهد عهد که پیرایه رخساری خال وفا اوله مرغ دل انسان آنک گرفتار دام محبتی اولماق بمشغدر حق سبحانه و تعالی قرآن کریمده پیورر (یا ایها الذین آمنوا اوفوا بالعقود) یعنی ای مؤمنلر سر بر بریکزله ایستدیکز عقدره وفا ایستدیکز و خبرده وارد در که (لادن لمن لا عهد له) یعنی کمال دین یوقدر رعایت عهد ایتمین کیمسه ایچون (بیت

نیست بر مردم صاحب نظر خدمتی از عهد پسندیده تر حکایت حضرت اسمعیل صلوات الله علی نبینا وعلیه برکون اتفاقا بر کیمسه ایله رفاقت ایلدیلر اول کیمسه کندی خانه سی پیشگاهنه کلدکده دیدیکنه یا اسمعیل سزک مرافقتکزدن ممنون اولدم بنمله عهد و پیمان ایله ککر که بو محله سز اوتوره سز تابن کندی خانه مه داخل اولوب مهم اولان مصلحتی اتمام ایدم و فی الحال ینیه کلوب جناب شریفکزله همراه اولم حضرت ذبیح الله علیه السلام وعده ایلیوب اول مقامده آرام پیوردیلر

اول مرد خانه سینه کبر و بر مهم کلبسی اقتضا اینکله
ایتدیکه عهد و میثاقی دخی فراموش ایلدی و دور و دراز
مکشدن صکره خانه نك سمت دیگره اولان قپوسندن
چقوب کندی اوچ کوندن صکره اول موعده لری اولان
موقعه ینه کلوب کوردیکه حضرت اسمعیل هنوز دخی
آنده جالسدر دیدیکه ای با کوره شجره خلت وای
پسر پدر دین و ملت بو محله قعودیکزه سبب ندر
بیوردیلر که اول وقتدنبرو که سنکله معاهده اولمش ایدی
بو مکاندن حرکت و جای دیگره نهضت ایلهدم و دیده
دوز انتظار اولدمکه سن ینه کله سن اول کیمسه شرمسار
اولوب دیدیکه یه سلطانم چونکه بنم عودتم نمند اولدی
سنز نیچون سعادتله روان اولدیکز بیوردیلر که وعده
ایتمشیدم خلاقی روا کوردم فرضا سن نیجه مدتلر
بو موضعه کلیدک بن بو مسکندن تحریک فادمه عزیمت
ایتمدم (رباعی)

انرا منکر که ذوقتون آید مرد
در عهد و وفا نکر که چون آید مرد

کر عهد عهد اگر برون آید مرد
از هر چه کان بری فزون آید مرد
لکن بو شیمه حسنه فرومایه لردن حیر ظهوره کلز ودنی
الاصل اولر بو سحبه سمیه نك رعایتی قلز (یت)

بد کهر

بد کهر با کسی وفا نکند
اصل بد در خطا خطا نکند
نته کیم دیمشدر (یت)
وفایه ز حیاتت اگر وفات نباشد
حیات هیچ نیز زدا کر حیات نباشد
(فرقة الاولاد محرقه الاکاد)

مغای لطیفی اولادک آتش افتراقی جگر لری یا بقیدر
فی الحقیقه اولادک حرارت ناره هجرانی بر سوزشه بکره مز
حضرت یعقوب صلوات الله علی نبینا وعلیه حضرت تیرینک
قصه سی بو مدعایه کواه عادلدر (اولادنا اکادنا) دین
اعزه کرام مع علوشانهم علاقه اولاددن کذر ایده ممشلر
حضرت امام غزالی قدس سره احباء علومده بیورر که
هیچ آدمه نفسندن زیاده سوکلو برشی بو قدر بود عوایه
دلیل بودر که هر کشتی کندی موتشدن صکره اولادینک
بقاسنی تمنا ایدر آنکچونکه جزء نفسیدر ایمدی اولاد
جزء خلقت اولیجه بالضروره محبت اقتضا ایدر
وفقدانی دخی موجب آلام شدیده اولدیغی ظاهر اولور
ولد صالح مطیع منقادک سلسله و داد و محبتی کردن
دل والدینه اول کونه بسته دکلد که مدة الحیاة ربقه
علاقه سی منخلع اولوب قید اینلا سندن وارسته اوله (یت)
ندارد پدر هیچ بایسته تر ز فرزند او هیچ شایسته تر

(حلی الرجال الادب وحلی النساء الذهب)

معنای لطیفی رجالک زیوری ادبدر و نسوانک زینتی دینار
و ذهبدر ادبک لزومی الفده (ادب المرء خیر من ذهبه)
شرحنده علی التفصیل ایراد اولندی کویا که بوصف کلام
شرف انجام ایله تزیننه مائل و تحصیل ادبدر متکاسل
اولنلره تعریض یوردرلر (زینة الباطن خیر من زینة
الظاهر) ینه حضرت امام علی کرم الله وجهه جنابلرینک
بوسلکه تنظیم یوردقلری لالی آبداردندر حرف زای
معجه ده انشاء الله تعالی یوردقلری مفصلاً ایراد اولنور (ع
که برونسازدر و نسااز نکردد هرگز) فی حرف الحاء (*)
(خوف الله یحلی القلوب خفا الله تأمن من غیره)

معنای لطیفی اللهدن خوف ایتمک قلوب عبادی مجبلاً
ایدر اللهدن خوف ایتمک غیر حقندن امین اولورسن
معاذ بن جبل بوحدیث شریفی روایت ایدر که قال النبی
علیه السلام (لو خفتم الله حق خیفته لعلمتم العلم الذی
لا جهل معه ولو عرفتم الله حق معرفته لزالتم بدعائکم
الجبال) قال الحکیم فی نوادر الاصول حقیقة الخوف
لمن وصل قلبه الی فردانية الحق وامثلاء من عظمة الفردية
فانما وقع بصره علی شیء اطلعت نفسه علی العلم الصافی
الذی لا یمازجه شبهة ولا جهل وانما نال هذا العلم بنور
الخوف ونور الخوف هو ما اشرق فی صدره من نور عظمة

الفردية) معنای اکر قورقیدیکز اللهدن حق خیفتی ایله
بر علمه عالم اولیدیکز که اول علمله بیله جهل بو قدر
وا کرسر اللهی حق معرفتی ایله بلیدیکز سزلک دعا کز ایله
طاغیر بندن زائل اولیدی نوادر الاصولده حکیم زمدی
رحمه الله بوحدیث شریفک شرحنده یوردر که حقیقت
خوف شول کیمسه ده اولور که قلبی فردانیت حقه واصل
اولوب عظمت فردیت ایله طول بصری هرزه به دوشرسه
نفسی بر علم صافی به مطلع اوله که اکا شبهه وجهلی
قار شمامش اوله اول کیمسه بو علمه نائل اولماز الا نور خوفله
نائل اولور نور خوف عظمت فردیت نورندن اول ذاتک
صدرنده اشراق ایلین شیدر و خبر صحت اثرده کلمشکه
(من خاف الله خاف کل شیء منه ومن لم یخف الله یخاف
من کل شیء) بر کیمسه اللهدن خوف ایلمسه غیرک خوفندن
امین اولور عبدالله تستری رحمه الله حضرتلری یوردر که
پادیه ده کیدرکن بر شخص عجیب الشکل کوردم آندن
بکا خوف مستولی اولدی اکا دیدمکه سن جنیمسین
یا خود انسیمسین بنی تخویف ایتدک اول دخی بکا دیدیکه
سن مؤمنسین منافقمسین بنی تشکیک ایتدک بن دیدمکه
مؤمنم دیدیکه خاموش اولکه مؤمن اولان غیر اللهدن
خوف ایتمز تنه کیم حضرت مولوی قدس سره العزیز
یوردرلر (مشوی

لا تخف وان چونكه خوف داد حق

نان فرستد چون فرستادت طبق

لا تخافوا هست زل خائفان

هست در خور از برای خائف آن

آنكه خوفش نیست چون کوبی مترس

درس چه دهی نیست او محتاج درس

(خیر الاصحاب من یدلک علی الخیر)

معنای لطیفی اصحابک یعنی مصاحبک خیرلوسی خیره

دلالت ایلین کیمسه در حرف جمیده صحبت نیکانده اولان

منافع جسمیه والفت اشرا رده وجود پذیر اولان مضرات

عظیمه مفصلاً بیان اولمش ایدی

(خلوص الود من حسن العهد)

معنای لطیفی محبتک خلوصی حسن عهد دن ظاهر دن

یعنی دوستک عهد و پیمانه رعایتی کاینیغی اولور سه مخلصدر

بونک دخی مباحثی حرف حاده افاده اولندی

(خابت صفة من باع الدنيا بالدين)

لغت مغرب تصحیحی اوزره صفة بیع بانه اطلاق اولنور که

بیع بالخیار مقابلیدر معنای لطیفی زیان ایلدی شول

کیمسه نک یعنی که دینی دنیا به بیع ایلدی حرف باده

(بع الدنيا بالآخرة ترجیح) شرحنده بویکلامک بآله

متعلقه اولان کلمات کذار ایلدی

(خیر المال ما انفق فی سبیل الله)

معنای لطیفی مالک خیرلوسی فی سبیل الله انفاق اولسان

مالدر بودخی حرف باده شرح اولندی

(خالف نفسك تشرح)

معنای لطیفی نفسکه مخالفت ایله مستریج اولور سن (بیت

تو که بانفس خود زبون باشی عارف کرد کار چون باشی

معلوم عزت اوله که نفس اماره گروه اعدانک اضریدر

قال النبی علیه السلام (اعدا عدوك نفسك التي بین جنبيك)

نفسه اضردشمنان آنکچون دینلور که هر دشمنی که اکا

احسان و کرم ایلیمه سن البته سکا عداوتدن فارغ اولوب

یار اولور الا نفس اماره به هر نقدر مدارا ولطف ومواسا

وهواسنه تبعیتده سعی و کوشش ایدرسک حقه مخالفته

او قدر افراط ومبالغه ایدوب سنی اضرا رده و شرورده

اصراره ورزش ایدر زیرا کندی مراداتنه وصول ایله

قوت بولور مادامکه نفس قوتده اوله قلب ضعیف اولور

پس ایمدی سالک راه خدا که مانده خلیل بت نفس

اماره بی شکسته ایلیمه عمارت کعبه دله که حرم محرمدر

موفق اولماساز (مثنوی

مادر بنها بت نفس شماست

زانکه آن بت مار و این بت ازدهاست

بت شکستن سهل باشد نیک سهل

سهل دیدن نفس را جهلست جهل
هر که مرد اندر تن او نفس کبر
مرور را فرمان خورشید وابر
نفس اماره نك هواسنه متابعت ایتیموب هر خصوصده
خیلاقن اختیار ایدنلر شر و شوریدن خلاص اولوب
مستریح اولور

(خلو القلب خیر من ملوء الكبس)

معنای لطیفی قلبك خالی اولسی خیرلودر کبسه نك
طولیه سندن یعنی قلبك محبت دنیادن خالی اولسی
خیرلودر غنای ظاهریدن (حب الدنيا رأس كل خطیئة)
حدیث صحیحدر قلبی محبت دنیادن خالی اولان کیمسه به
غنای ظاهر راه حقه مانع اولماز حکایت کارخواجکاندن
بر عزیزك آرایش مکنت و اموالی بعمل باز کونه سیر
اطواری و ستره حالی ایدی املاک و ممالیک و عبید و اما
بالجملة تمام و قطار استر و اشتر و کله بیجا بکا و اغنامدن
بر قاج طولیه اسبان نازی کهیلان ساحه دولتسر اینده
کسیده طولیه تملکی اولغله گاه گاه سر بستکان سلسله
ارادتی اولان درویشانه سوار اولوب ماننده شمال
وصبا تماشای کوه صحرا ایتک عادت حسنه لرندن ایدی
اول وقتده ارشاد عباد عباد ايله شهرت شعار اولنلردن
بر سیخك مجلسنده بر وجود مکرمك احوالندن بحث

اولندقدہ طولیه اسبان صبارفتاره دلبنسته در دیو فی الجملة
طعن آمیز گفتاره اجترایلدیکن عزیزمشار الیه نقل
ایتد کلرنده (من میخ طولیه رادر کل زده ام نه در دل)
دیو حواب باصواب و پردیلر پرده برانداز جهل و ضلالت
فرمانفرمای قلم و رسالت صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن
سؤال اولندیکه نیچون قلوب عباد مشاهده رب عزندن
محجوب اولدی جوابنده ییوردیلر که دل بنده مؤمن
حضرت غنی عن العالمینک بغض ایلدیکي شبهه محبت
ایلدی یعنی دنیایه دلبنسته اولدی حیات جاوداتی به
باعث اولان دار آخرت ایچون اعمال صالحه بی ترک ایلدی
بر حدیث آخرده دخی ییوررلر که درت خصلت علامت
شقاوتدر اولکی جهود العین ایکنجی قسوت قلب
اوچنجی طول امل دردنچی حب دنیا امعان ايله نظر
ایلین اهل بصیرته مستور اولماز که حب دنیا خصال
ثلثه بی مستلزمدر حضرت مولوی قدس سره مشوی
شریفنده ییوررلر (مشوی

چبست دنیا از خدا غافل بدن

نی قشاش و نقره و فرزند وزن

(کل ما الهالك عن مولاك فهو دنياك) کلام در زبانی
(الدنيا ما شغلك عن الله) مضمون جوهر نثاری جمله
بو مفهومی مشتملدر بایزید بسطامی قدس سره

حضرتلرینه سؤال ایتدیلرکه واصل اولدیغن مراتب
جليله به سبب وصول نه اولدی جوابنده دنیایی جمع ایلدم
قناعت ر یسمانی ایله بغلدم و صداقت منجیقنه وضع
ایلیوب دریای یأس و حرمانه انداخته قیلدم بعدازان
مستریح اولدم دیو پیوردیلر خلاصه سخن اعزه کبار
اولیادن بعض وجود مکرملر پیورمشرکه اعضا و جوارح
انساندن هربری بر نیجه مصالح حسنه ایچون خلق اولندی
مثلا چشم نظر اعتبار و مطالعة کلام حضرت رب
ستار ایچون و دست معاونت عجزه و پای مجالس و علمه
و جوامع و مساجده رفتار ایچون کذا و کذا اما قلب انسانی
محضا جناب خالق متعال حضرتلرینی فکر و ذکر ایچون
مجبولدر ایمدی هر نه حالده اولور سه اولسون اللهدن
غفلت موجب بعد و دوری اولدیغی بدیهیدر
(خلیل المرء دلیل عقله)

خلت دوستلق خلیل دوست دیمکدر معنای لطیفی
کشبنک دوستی عقلنک دلیلدر بو خبر صحیحده وارد
اولمشکه قال النبی علیه السلام (من اراد الله به خیرا
رزقه الله خلیلا صالحا ان نسی ذکره وان ذکر امانه)
مجالست اخبار مصاحب اولی الابصار کیمبای سعادت
ابدیه وره نمای دولت سرمدیه در نته کیم حضرت مولوی
قدس سره پیورر (منوی)

مهر پا کان در میان جان نشان
دل مده الایمهر دلخوشان
نار خندان باغ را خندان کند
صحبت مردانت از مردان کند
کر تو سنک صخره و مرمر شوی
چو بصاحب دلرسی کوهر شوی
پس بو مقرر در که اگر پر کشبنک هم صحبتی عاقل ایسه
البته اول آدم عقلدن حصه دارد ز یرا عدم مجالسه
مانع صحبتدر

(خیر النساء الودود الولود)

معنای لطیفی نسانک خیر لوسی محبتلوا ولوب چوق طوغریچی
اولاندر نته کیم ابوداود و حاکم بو حدیث شریفی روایت
ایدلر قال النبی علیه السلام (تزوجوا الودود الولود
فانی متکثر بکم الامم) و حضرت فاروق رضی الله عنه
پیورمشرکه (حصیر فی بیت خیر من امرأة لاتلد) یعنی
حصیر پاره سی پر خانه ده خیر لودر عقیق اولان عورتدن
امام بی مدانی حضرت شیخ شعرانی رحمه الله پیورلر که
ودود ولود اولان خاتون تزوجی خاطری منشرح و سرای
شکر نعم اللهک بابنی منفتح ایدر و اولاد سببیله زوجی
اکا دلسته اولور اما عجوز جافیه اولان عوزت بویله
دکلدر بلکه بو کونه عورتک زوجی مقتضای نفسانیت ایله

مقدور حقه راضی اولیوب ساخت اولور اندن خاطر ینک
تفری سببیه کاهیجه جافیله اولان عورتدن نصف الخلق
وناقص الاعضا ولد متولد اولور حین وقاعده داعیه
ضعیفه اولدیغی ایچون امازن مهر بان بونک خلافیدر که
حسن ملاعبه سی وحلاوت کلامی مکامن جسدن
جاذب منی کثیر اولدیغیچون نطفه خالصه غریزه نازل
اولوب وجوده کلن ولد ضخیم الخلق وحسن الوجه
وجلیله الاخلاق اولور وقاعده پدر و مادری بولندقلری
صورت اوزره وجوده کلور (انظم

ای زمشکین طره ات برهر دلی بندی دکر

رشته جازا بهر موی تو پیوندی دکر

مادرست خورشیدومه باشد پدر کر فی المثل

بر زمین ناید بخوبی چون تو فرزندی دکر

ما صد فی اولان ولد خوب و مادر نیکخودن متولد اولدیغی

تجربه اربانه خنی دکلدر * فی حرف الدال *

(دواة الملوك فی العدل)

عدالت ملوک تاجدارانه نه مرتبه لازم اولدیغی حرف

ثاده بسط اولندی

(دوام السرور رؤیة الاخوان)

معنای لطیفی دوام سرور نشاط رؤیت اخوان دبندر

سپه اخوان سینه صافا نکه محبتی غرضدن مبرا و حبیل

و خدع

و خدع و نفاقدن مغرا اوله (ینت

بهار عمر ملاقات دوست مدارانست

چه خدع برد خضر از عمر جاودان تنها

میهانه ده اغراض دنیویه و تحصیل مطالب نفسانیه

اولیوب محبت الله اولدقده بلکه طرفینک آینه قلبیری دخی

ژنکار کدورات و قسوتدن پاک مانند مهر انور تابناک

اولدیغی وقتده سر دقیق (المؤمن مرأة المؤمن) آشکار

اولوب کندی حسن معنویسنی علی طریق التعاکس

سججل برادر مهر تابنده مشاهده ایدر اصحاب حسن

کندی جمال با کمالی تماشادن نه مرتبه محظوظ اولدیغی

مسلم الکدر فافهم متحابین فی الله حقنده وارده اولان

آثار صحیحنه نک روح معانی غامضه سی بو اسرار

مبئیدر (مشوی

خلوت از اغیار باید بی زیار

پوستین بهر دی آمدنی بهار

کم ز خاک چو نکه خاکی یار یافت

از بهاری صبر هزار انوار یافت

آن درختی کوشود با یار جفت

از هوای خوش ز سر تا پا شکفت

در خزان خون دینداو یار خلافت

در کنبد اور و سر ز پر خلاف

(دواء القلب الرضاء بالقضاء)

معناى لطيفى قلبك دواسى قضای الهى به تسليم ورضادر
دواء مر يرضه اولور قلب انسانينك مرضى اخلاق
رذيله در بو امر اضدن سلامتى كالدر شيخ نورانى حضرت
شعرانى مشارق الانوارده رصد ساز اولد قلرى كواكب
نكات نوادر دندر كه مشايخ مصريه دن شيخ على بصير
حضرت تريكه كندى معاصر لندندر اكثر اوقاتده
حضرت خضر ايله ملاقاته موفق ايديلر وديرلديكه
بركيسه حضرت خضر ايله محبت مراد ايلسه اوچ
شرطه رعايت ايتكه محتاجدر مادامكه شروط ثلثه به
مراعات بولنميه اجتماع محالدر شرط اول بالجملة اخلاق
رذيله دن سالم اولوب بو امت مر حومه دن برفرده سوء
قصدى اولميه شرط ثانى ستن فجر المرسلين صلى الله
عليه وسلم اوزره اقوال وافعالى جاريه اولوب اقسام
بدعتدن بر شبنه مرتكب اولميه شرط ثالث دراهم
ودنانيردن ورزق مقوله سندن فردا ايچون برنسنه ادخار
واخفا ايلميه بو شروط ثلثه به ملازمت ايتمين ذات
فرضا عبادات ثقلينى جامع اولسه دخی خضر عليه
السلام ايله ملاقات ممتنعدر انتهى كلامه شروط ثلثه نك
بريسى سامت صدر اولديغندن مفهم اولديكه قلب
سليم دارينده نفع عظيم ايراث ايدر مس (يوم لا ينفع

مال ولايتون الا من اتى الله بقلب سليم) بودعوايه شاهد
عدلدر بو كلام وجير دن عاقل وصاحب تميز اولنلره
بر معنا ظهور ايلر كه قضای الهى به تسليم جملته اخلاق
حسنه دندر لكن تدقيق اولنسه جملته بي جامعدر فهم
من فهم (رضى الله عنهم ورضوا عنه) بو معناي مؤيد
(الرضاء بالقضاء باب الله الاعظم) بو مفهومي
مؤككدر (بيت

تقدير چو سابقست تعليم چه سود

جز بندكى ورضا و تسليم چه سود
انبيا عظامدن بروجود عاليمقام على نبينا وعليه الصلاة
والسلام مناجاتنده ديرديكه الهى بكا بر عمله يول كوستر كه
سنتك رضا كه سبب اوله خطاب عزت ايرشديكه بنم
سندن خوشنوداغم سنتك بنم قضای مقررمدن خوشنود
اوله كه موقوفدر چونكه سن بنم قضامه راضى اوله سن
بن دخی سندن راضى اولورم (بيت

هر كه راضى شد از قضای خدا

بهره مى يابد از رضای خدا
فى الحقيقه بردا كه نور رضا ايله روشن اوله مقدرات
الهيه دن يوز چويرمز مقتضيات قدردن رسیده اوله
تمام رغبت وقبول ايله خوشدل اولور بو سبب ايله پيرامن
خاطرينه اندوه وملال كذار ايلز همواره شادمان

ومطیب القلب اولور (شعر)

هر عزیزیکه با قضا خو کرد

فرح و عیش روی با او کرد

خوش در آمیز از صفای ضمیر

با قضا و قدر چو شکر و شیر

(دلیل عقل المرء قوله ودلیل اصله فعله)

معنای لطیفی کشتنك عقلنه دلیل کلامیدر واصلنه

دلیل فعلیدر شق اول (المرء مخفی تحت لسانه) مضمونیدر

شق ثانی (فعل المرء يدل على اصله) مألیدر لسان قلبك

ترجمانیدر کشتنك قلبنده اولان فکرهرنه ايسه اذا خلی

وطبعه سویلسه اول فکره دائر سویلر (مصرع

کلامندن اولور ظاهر کشتنك کنندی مقداری

فخواستجه عاقل اولان یعنی سویلر وحسب ونسب

اولان افعال حسبسه ایشلر (ان الله يحب معالي الامور

و يبغض سفافها) خبر صحتی مقتضاستجه مرد

اصیل مخالف شرع شریف کاری ارتکاب ایتمز فعل

وقولك میرانی شرع میندر هرکیم بومیرانی تجاوز

ایلیه عاقل دکدر

(دم علی کظم الغیظ تحمد عواقبك)

معنای لطیفی دائم اول کظم وهضم غیظ وغضب اوزره که

عواقبك دنیا و آخرته محمود اولور حرف حاده (جمله

المرء تهلكة) بیاننده بو کلام شریفك حسنی بیان اولندی

(دین المرء خدیته)

خدین دوست معناسنه در معنای لطیفی کشتنك دینی

دوستیدر یعنی کشتنك مسلکی دوستنك رفتارندن ظاهر

اولور (الصحية مؤثرة والطبيعة سارقة) معناسنجیه

هرکس یار ومضاحبك خوینی اخذ ایدوب رفته رفته

آنك کتدیکی طریق طوتر

(دینار الشیخ حجر)

الشیخ البخل مع الحرص) شیخ دیو بخیل وهم حریص

اولنه دیرلر معنای لطیفی بخیل حریصك التونی حجر در

یعنی حجر مثالبدر مالدن غرض تمتعدر تمتع اولمدجیه

حجر ایله زرك فرقی یوقدر (بیت

شرف مرد یجودست وکرامت بسجود

هر که این هر دو ندارد عدمش به وجود

بو آیت کریمه ده اولان وعید ارباب شیخ وحرصه تنبیه

اکید در (والذين يكتزون الذهب والفضة ولا ينفقونها

فی سبیل الله فبشرهم بعذاب الیم) اصل کتز جمع ایتك

وشئتك بعضنی بعضی اوزره وضع ایتكدر مفسرون

یکتزون لفظنی یجمعون ویدخرون ایله تفسیر ایلملر

اوائل ظهور اسلامه قدر حاجتیدن فضله اولان مالی

اخراج واجب ایدی بو حکم نزول آیت زکاة ایله منسوخ

اولوب وجوب استجابة تبدیل اولندی و برخبرده سلطان
انبیا علیه ازکی التحایا حضرتلری پیوردر که (لا یجتمع
الشح والایمان فی قلب عبد ابد) رباعی

از بی درمی رسید عیسی بفلك

وزیادرمی رسید قارون بدرنگ

کرزانکه به سیم وزر کسی به بودی

عیسی به درك بودی وقارون بفلك

بذل و انفاق ماده سنده میانه بندکان خداده تفاوت

بین السماء والارض در بعضی هر سنده ده برکره ربع

عشر مالی که فریضه زکاتیدر اخراجنده بخل ایدوب

کونا کون تصرف محیلانه ایدر و بعضی بالکلیه

اهمال ایدر و بعضی مالک اولدیغی مالن کلپسنی

طلباً لمرضاة الله جود واعطا ایدر بلکه نفسلرینی آداب

عبودیتده وقلوبنی دوام مشاهدۀ رب عزت اوزره

انفاق ایدرلر پس ایمدی اصحاب شریعتک انفاق مال

جهتدن ارباب حقیقتک احوال جهتدندر انفاق

اغنیاهل حاجاتدن فضلۀ مالی دریغ ایتمکدر وعباد

وزهادک انفاق وظایف خدمت عبودیتدن نفسلرینی

ادخارا ایتمکدر وعارفک انفاق قلوبنی حقایق

مراقبه دن منع ایتمکدر وعشاق الهینک انفاق مجاری

اقضیه دن روحلرینی صقنه مقدر بو تفصیلدن مراد

سالک طریق حق اولنلر کندی بومیر الله سنجیده ایتک
کرتک والا دعوی خشکدن نسنه حاصل اولماز (مثنوی
در شریعت مال هرکس آن اوست

در حقیقت ملک ما مملوک دوست

(دولة الارذال آفة الرجال)

الرذل بفتح الراء وسكون الذال المعجمة الدون الخسب جمع

ارذال معنای لطیفی دون و خسب و ردی الاصل اولنلر که

دولتمند اولملری رجال کریم الاصل اولنلره موجب آفتدر (بیت

ناسزایی را چوبینی بختیار

عاقلان تسلیم کردند اختیار

سراج الملوك نام کابده ایقاد اولسان چراغان حکمدندر که

نوشروان عادل مؤید مویداندنکه قاضی القضاة دیمکدر

سؤال ایلدیکه زوال دولت پادشاه اوج نسنه ده در

اولکبسی اخبار مملکت ورعانی پادشاهدن اخفا ایتمکدر

ایکنجبسی مردم فرومایه بی تربیت ایدوب کارگاه عمله

نصب ایتمکدر اوچنجبسی عمالک ظلم و ستملریدر نوشروان

دیدیکه بوسوزلری نه دلیل ایله سویلدک جواب و یردیکه

چونکه خبر رعیت و ولایت سلطانتدن منقطع اوله

دوستدن و دشمندن فارغ اولوب احاد ناس هر نه مراد

ایدرسه اشلکه شروع ایدرلر هر گوشه دن انواع فتن

ظهور ایدر و مملکت فتنه ایله مالا مال اولوب خراب اولور

چونکه مردم فرومایه محل عمده مستخدم اولوب دولته
 في الجملة دسترس بوله دنائت همتندن جمع امواله
 حریص اولوب هرکسندن جلب فوائد مالیه به طمع ایدر
 واکابر و اشرافک مقادیرینی فهم ایتیموب تعظیم
 و تحظیر لرنده تقصیر ایتیمکه قلوب ناسی رنجیده ورمیده
 ایدر بو صورتده نیجه اصحاب قلوب بلکه عامه خلق
 آنی نصب ایدن سلطانک و آنک وجود لرنی رفعه
 همتلرین حواله ایدوب هر شبانه روز زوالترین مرقب
 اولورلرته کیم دینلمشدر (زوال الدوله بارتفاع السفله) شعر
 کرسفله بجاه دست یابد بازار ملک شکست یابد
 دونان نه سزای جاه باشد بل درخور بند و چاه باشند
 اوچنجی ارباب خدمات یعنی جمع امواله مأمور اولان
 ذوات چونکه رعایایه ظلم و ستم ایلنه رعایانک نینلری
 پادشاهه فاسد اولوب زراعت و حراشتدن ملول و متغیر
 اولورلر و مداخل خزینة سلطان ناقص اولوب عسکره
 و طایفنی ایفایه عدم قدرت ظاهر اولور انلردخی هنگام
 مقابله اعداده مقاتله به تضدی ایتیموب زوال سلطنت
 امر مقرر اولور نوشر و ان بوسکلامی آب طلالیه
 نحریره فرمان و موبده فوق المأمول انعام و احسان ایلدی
 (کل شیء يرجع الی اصله) مفر استیجده حکما دیمشدر که
 نفوس حسبیه انجانی ترید ایتک کسی کنیدی آب

روینی ریخته ایتیمکدر مثلا نطفه خینه دن حاصل
 اولان وجوده دنیا دن انتقال حرامدر مادامکه کنیدی
 ولی نعمته اسائت ایتدیکجه (شعر)
 بد اصل را چه گونه کسی تربیت کند
 در جیب خود چه گونه کسی مار پرورد
 حفظ ل به تربیت ندهسد طعم نیشکر
 کل پرچیند آنکه کسی خار پرورد
 البای زمانه پوشیده دکلدر که بیک یوز اون بش تاریخی
 خلانده مرز و بوم رومده علو کبر اولان ناره فتن عظیمه که
 مصرع (چشم و کوشی کورممش ایشتمشدر کیمسه نک
 ترفع ارذال و تنزل رجالدن ظهور یافته اولوب خلیع
 سلطنت شهر یار دی شانه و خرابی بسیار دودمانه متج
 اولدی بالجملة اسبابی تفتیش اولنسه مناصب علمیه نک سر ذمه
 سر ذمه فرومایگانه تقلیدی و خدمات مالیه سلطانیه نک
 اراذل اشخاصه تخلید و تأییدی و پایمالی اشراف
 و اعالی و تحقیر و اهانت ذوی الانساب و اهالیدر
 (دار من جفاک تحجیل)

معنای لطیف مدارا ایله سکا جفا ایلین کیمسه به آنی
 شرمسار و تحجیل ایتک ایچون (امرت بمدازاة الناس
 کما امرت باداء الفرائض) الحدیث و امام بیهقی شعب
 ایمانده ابوهریره دن بو حدیث شریفی روایت ایدر

(رأس العقل المدارة واهل المعروف في الدنيا هم اهل المعروف في الآخرة) سفهایه مدارا ایتک اصناف اخلاق حیده دن معدود در عاقل دانا به لسان الغیبک بویتی سرمایه کافیدر (یت)

آسایش دو کیتی تفسیر این دو حرفست
با دوستان مروت با دشمنان مدارا

❁ فی حرف الذال ❁

(ذکر الاولیاء یبذل الرحمة)

معنای لطیفی اولیای کرامک ذکر رحمت رحمانی ازال
ایدر دیمی رحمه الله مسند فردوسه حضرت عایشه
ضدیه رضی الله عنها وعن ایهادن بوحدیث شریفی
روایت یوردر قال صلی الله علیه وسلم (ذکر الانبیاء
من العباد و ذکر الصالحین کفارة و ذکر الموت صدقة
و ذکر القبر یقر بکم من الجنة) بوحدیث شریفک
شرحنده سراج المنیر (کفارة للذنوب الضغار) دیو
بیان اولنمش (نظم

اولیا درندمای حضرت جایدر زیر قباب غیرت
اولیا درامنای اسرار اولیا در او باش ستار
موم وش کندی زمینده بر پا پرتو نوری صلا رعرشه صلا
اولیا در سبب حفظ جهان اولیا ایل طور رکون و مکان
اولور آرایش چشم افلاک اولیا تک قدمی با صدیقی خاک

دیه بر طائفه به فخر جهان آه و شوقاه لقای اخوان
لفظ اخوانله وزن حال ایت آنلرک رتبه سن استدلال ایت
نه کدا انلری نه شاه یلور آنلرک رتبه سن الله یلور
نور یصیرتدن بهره یاب اولان وجود لر اولیای عظام
قدست اسرارهم حضراتنک مذاکره لری اثنا سنده
نه رتبه ده کشایش درون و انفتاح قلب محزون رونما
اولدیغن مشاهده ایدوب بو حالت آثار رحمت ربانیه دن
اولسنده شک و مرا ایلزلر (مشوی

جمله دانا نان چنین گفته همین

هست دانا رحمة للعالمین

همنشین اهل معنی یاش تا

هم عطایای وهم باشتی فنا

حضرت شیخ عطار قدس سره تذکره لنده یوردر که
ابو علی دقاق حضرت نلرندن سؤال ایلدیلر که مردان
خدانک کلمات کرامات آیاتلرین استماعده فائده ندر
بیان یورر که اول شوقله کوش ایلیمه لم یوردیلر که ایکی
فائده وارد بر یسی اولدر که مستمع طالب حق ایسه
قوی دل اولوب طلبی زیاده اولور ایکنجی فائده اولدر که
بر کیمسه دماغ و پندار اولسه شکسته اولوب ادعا دن بکر
آینه کلام اولیاده کندوبی مشاهده ایدوب اکراعی
دکله حانی کورر کما قال الشیخ المحفوظ رحمه الله (لا تزن

الخلق بميراثك وزن نفسك بميراث المؤمنين لتعلم فضلهم
 وافلاسك (وجناب جنید قدس سره حضرت تلیزینہ
 دیدیلرکه بو حکایات ور وایاتده نه فائده وارذر بیوردیلرکه
 کلام اولیا حضرت رب العالمینک عسا کردند بر عسکردر
 اکر مرید داشکسته اولور سه قوی اولور واول عسکردن
 مدد یولور بود عوایه حجت (وکلا نقص عليك من انبياء
 الرسل ما ثبت به قوادك) آیت کریمه سیدر وخواجه
 کائنات علیه افضل الصلوات بیور مشرکه (عند ذکر
 الصالحين تنزل الرحمة) انتهى کلام العطار رحمه الله
 (ذایل الفقر عند الله عزیز)

فقري ایچون بین الناس ذلیل اولان عند الله عزیزدر
 سیمما فقر اختیار ی اوله عاقل آگاه فقراتک ایکی قسمنه
 دخی مهما ممکن اکرام ایدر اکر قول لین ایله
 اولور سه ده (بیت

تمیز نیک و بد روز کار کار تو نیست

چو چشم آینه در خوب وزشت حیران باش
 شرح تعرفده اوتوز طقوزنجی باده مسطوردر که فقر
 اصل کیردر وحقیت فقر الله نیازمندکدر وبنده به
 سزاوار اولان هر حالده حقه نیازمند اولمقدر قال الله
 تعالی (یا ایها الناس اتم الفقراء الى الله) پس ایمندی
 عبد مؤمن سراسر عالمه مالک دخی اولسه یننه فقیردر

زیرا هر غنا که حضرت حقک غیر یله حاصل اوله دوکلی
 فقیردر چونکه حقه آرام بوله غیر حقه وصول ایله
 چن غنی اولور و فقر حضرت رسول اکرم صلی الله
 علیه وسلم پیشه سیدر ننه کیم خبرده واردر (لی حرفنان
 الفقر والجهاد) ویر حدیث آخرده دخی واردر که (الفقر
 اسرع الى من يحبني من السبل الى منهاه) و حضرت
 سلطان انبیا علیه السلام کندی اهل بیت حقه ده دعا
 ایدوب بیوردیکه (اللهم اجعل رزق اهل بيتي كفافا
 قوت يوم يوم) محل شک وریب دکدر که اول عالم اولین
 و آخرین حضرت تلیز کندی اهل بیتلری حقه ده افضل
 اولان حالی اختیار ایدر

(ذلاقة اللسان رأس المسال)

ذلاقت قبح ذال معجه ایله حدت معناسنه در بو محله
 ذلاقتدن مراد شیرین زبانلقدر معنای لطیفی حلاوت
 لسان سرمایه در شاه اولیا کرم الله وجهه حرف لامده
 بیوردر که (لین قولک تحب) حسن حدیث وصدق
 لهجه و حلاوت منطق تواضعه ولینت کلامه مقارن
 اولدقده صاحبی محبوب القلوب اولدیفی ظاهر در
 ایمندی بو مقوله وجودل معاش امرنده اکثر یا عسرت
 چکمبوب صاحب ثروت اولوردر (رباعی

حرفی وملاحت دو عالم تمثال

لعلی و هزار تلخ کام از ذنبال
سپهای تکلم از نمک شور اکبر
دامان تبسم از شکر مالا مال
(ذم الشيء من الاشتغال به)

لفظ ذم مصدر در مفعولنه مضاف فاعلی متروک در
معنای لطیفی کشتی برنسنه بی ذم ایتک قلبی اول شبهه
اشتغالدن ناشیدر قلب برنسنه به تعلق ایتسه آنی یاده
کتورمز اعزه کرامدن بر وجود مکر مک یاننده بر کیمسه
مذمت دنیاده اسهاب و اکثار ایلدی عزیز اول کیمسه به
دیدیکه سنک دنیایه تعلقک وصفدن بیرون در زیر (من
احب شئنا اکثر ذکره) دینلمشدر اگر علاقه مفرطه ایله
دنیا به محبت ایتیدک ذکرنده بو قدر افراط ایتمز ایدک
عارفان آگاه بالجمله ماسوی اللهی انداخته نسیم منسیا
فراموش ایدوب زیانه کتورمز (بیت)

لا تنکر الباطل فی طوره فانه بعض ظهوراته
مفهومیله عامل اولنلر جمیع اجزای عالمده مشاهد
جلال و جمال ایدوب ذم ومدحنده کلیل اللسان
اولشلردر (بیت)

میان سیمجه و زنار فرق لایق نیست
یکبست رشته اگر نالها موافق نیست
(ذواقه السلاطین محرقة الشفتین)

ذواقه معجه ایله طعام طامق چاشنی معناسنه در معنای
لطیفی سلاطینک طعامنی طامق کشینک دوداقلرینی
یابقی بدر باعتبار مایول الیه یعنی آخرتده (بیت)
مردم کونه نظر در انتظار محشرند

نقد باشد محنت فردا مال اندیشرا
اگرچه صورتا سلاطین و امرانک زیب خوانلری اطعمه
نفیسه شکر فشانده و پر نوشدر اما پیش نگاه اهالی
اعتبارده اخکردرون سوز خا کستر پوشدر (بیت)
امرغه کوروب یاغلی پلاون امرانک

کیم یاغری یاغی چشمی یاشیدر فقرانک
عمال ستم پیشکان زوایای ممالکده پیغوله نشینان فقر و فاقه
اولان ارامل و ایتم عذیم الطاقه دن صد هزار جبر و قهر
بلکه ضرب بی اصول و حبس و زجر ایله جمع ایتد کلری
اموال ایله ترتیب و طبع اولنسان طعام لب سوز اولمق دکل
جکر سوز اولور

(ذنب واحد کثیر و الف طاعة قلیل)

معنای لطیفی عفو و غفران حضرت رحمان ایله مغفورله
اولین ذنب واحدک جزا سی چوقدر و جناب وهاب
لم یزلک عباد مؤمنینه آخرتده احسان ایلدیکی درجات
عالیاته و جنان و حور غلمان طیباته کوره ییک طاعت
مقبوله قلیلدر

(ذر الطاغی فی طغیانہ)

ذر امر در ترك معناسنه معنای لطیفی صاحب طغیان

حالت طغیاننده ترك ايله (یت)

دع المرء لا تجرّه على سوء فعله

سیکفیه مافیہ وما هو فاعله

غصیانده حدی تجاوز ایلینہ طاغی دیر لر اول مقوله

کیمسه نصیحت پذیر اولمازسه مجازات قیدینه دوشمه البتہ

کار یشک جزا سی عن قریب ایریشوب طرف حققدن

شامت اعمالیله گرفته اولور اول وقتده از جان و دل

تائب و منیب اولور سه فیها ونعم محتملدر که حضرت باری

توبه سن قبول ایدوب صلاحیت طرفنه میل ایده والا (یت)

سبحه بر کف توبه برب پردل از ذوق کاه

مغصبت را خنده می آید بر استغفار ما

مضمون نتیجه توبه لسانی تجاوز ایتزسه آخرتده مکافات

عمل ايله گرفتار عذاب و عقاب اولق مقرر در (یت)

چون پذیرند از تو عذر لنک کز بهر سفر

باد پای همچو جان بیقرار ت داده اند

(ذکر الموت جلاء القلوب)

معنای لطیفی موتی یاد وتذکر ایتک قلوبک جلا سیدر

زیرا موتی ذکر ایتک آمالی قصیره ایدر قصر آما لکه

فراغ قلب ایراث ایدر قلب فارغ البتہ عبادات موظفه ايله

متنور و مجلی اولور بو حدیث شریف ابن ماجه و ترمذی

رحمه الله روایتلریله صحیحدر که قال النبی علیه الصلاة

والسلام (اکثروا ذکر هادم اللذات) الهادم بالذال

المعجمة القاطع و حدیث آخرده ترمذی و بیهقی روایتلریله

وارد اولمشکه (کن فی الدنیا کأنک غریب او عابر سبیل

وعد نفسك من أصحاب القبور) حضرت عمر بن الخطاب

رضی الله عنه جنابلری ایام خلافتلرنده اجرت ايله بر کیمسته

تعبین ایتملر ایدیکه هر کون بر کره مجلس شریفلرینه

کلوب یا عمر انجم عمرده موت مقرر در زنه ار فراموش

ایلینہ سز دیردی وقتا که محاسن مشکینلرندن بر قاج

موی یاسمن بوی کافور کون اولدی شمدنکر و موتی

آخرک تذکیرندن مستغنی اولدق حالت مشبب طایعه

موتدر دیو اول مرد مذکرک وظیفه سن قطع ایلدی

عباد مؤمنینده اعظم نعم الله ندر که املی قصیره و عمل

صالحی کثیر و عمری درازا اولوب هر کس حقنده خیراندیش

اوله بو مقوله وجودک لسان حالی بعد الموت کویا

بو مضمونله یسمانده ره حالی خبر و یروب کویا اولور نظم

لا تظنوا الموت موتا انه حیوة وهی غایات المنی

لا ترعکم فجأة الموت فما هی الا نقلة من هاهنا

(ذکر الشبَاب حسرة)

معنای لطیفی اوقات جوانینک ذکر ی حسرتدر حسرت

لغته شیء فائت اوزرینه تلفهه دیرل یعنی هنکام
جوانی و تازه کینک یاد و تذکاری تلفه و تحزن ایران بدر
سن شیخوخه ده قوایه فتور کلوب اکل و شربده قیام
و قعوده بالجملة حرکات و سکناتده زجت کشیده لك
امر مقرر در بعد الغنا فقره مبتلا اولان ایام فراح دستیده
کذار ایدن تعلمات متنوعه سن ذکر ایتد بجه نیجه
فحسر ایدر سه سن هر مده طراوت شبابی دخی اکدیقه
حسرتکش اولسنی لاکلامدر (بیت

در عهد شبب شکوه نسیان چرا کنم
کم نعمتست اینکه جوانی بیاد نیست

بیت

مردۀ مید هم ای سوخته قوت شباب
عالمی هست که این عالم از و تمنا هست
(ذل المرء فی الطمع)

من طمع ذل ومن قنع شبع) معنای معلوم * فی حرف الراء
(رتبة العلم اعلى الرتب)

رتب رتبه نك جمعیدر معنای لطیفی مرتبه علم مراتبک
اعلا سیدر شهر یاران فرمان فرمانک حکمی بالجملة
افراد ناسه شامل و نافذ و آنلره کچمه حاکم اولمق ممتنع
اولدیغی مسلدر لکن احکام شرعیه اجرا سنده زمره
علمای طین ذی سانه حاکمدر و حکم شرعی به مخاطب

ایتمکده احاد رعایا دن پادشاه جهانی فرق ایلزلر اشته
بوجوله رتبه علم مراتب سازه دن برتر و اعلى وصفه
علمه متصف اولان وجود شریفلرا کرام واجلاله
البق و احرى اولور معلوم عزتدر که علمک انواعی چوق
ومع کثرتها درت قسمه منقسمدر قسم اول شرعیدر
قسم ثانی عقلیدر قسم ثالث وجدانیدر قسم رابع لدنیدر
علم شرعی فقه و فرائض و تفسیر و حدیث و اصول
علمی کبی و علم عقلی علم کلام و هیئت و هندسه و نجوم
و فلسفه کبی و عقل دخی ایکی قسمه منقسمدر یا ضروریدر
یا استدلالیدر اما ضروری اولان استدلال و تفکره
محتاج اولیاندر مثلاً هر کسک جوع و شبعه اولان علمی
کبی اما استدلالی بعد النظر فی الدلائل والاستدلال
بالبراهین حاصل اولان علمدر وجدانی اولان علمه علم
احوال دیرلر بونده عقلک مداخله سی یوقدر مجرد
نصور و استدلال ايله بو علمک ادراکی ممکن اولماز نته کیم
حلاوت عسل و مرارت حنظل و لذت جاع و کیفیت
سکرک عقله ادراکی و استدلالی ممکن اولدیغی کبی
و قسم رابعه علم لدنی دیرلر که حضرت الله قشیدن
اولیانسنه الهام ايله موهبت اولنور کما قال الله تعالی
(وعلما من لدنا علما) بو حدیث شریفده که (من عمل
بما علم ورثه الله مالم یعلم) بطریق التوریت اعضا اولسان

علم لدنی مراد در پس امدی علما اوچ قسمدر اولکی
قسمی عالم بالله ایکنجی قسمی عالم بامر الله اوچنمی قسمی
عالم بالله وعالم بامر الله عالم بالله اول کیمسه در که معرفت
الهیة آنک قلبنه مستولی اولوب مشاهده انوار حقده
آنی مستغرق قیله وعالم بامر الله اول کیمسه در که حلال
وحرامی وحقایق احکامی بیله ولکن اسرار جلال اللهی
ومعارف جمال اللهی بیله اما عالم بالله وبامر الله اول
کاملدر که طرفینی بیله هم حقندن آیر واولیه وهم
خلقه معامله ده اوله حضرت فخر رازی رحمه الله
بیوررلر که (سائل العلماء وخانط الحکماء وجالس الکبراء)
حدیث شریفنده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینک مرادی بومذکور اولان اوچ طائفه در
علمادن مراد عالم بامر الله حکمدادن مراد علم وعملی
اتقان ایلمش عالم بالله کبرادن مراد عالم بالله وبامر الله در
بوالمرایله بحالسته منافع عظیمه واردر نته کیم شیخ
عطار حضرتلری بیوررلر بیت

یکدمی صحبت بمردان خدا

بهتر از صد سال بودن در تقی

(راع ابالك براعك ابنك)

معنای لطیفی سن بدرکت حقوقند رعایت ایله که سنک
فرزندک دخی سکا رعایت ایلیه بر واحسان والدين

هرکسه فرض عین وعقوقلری ایکی عالمده عیب وسین
اولدیغی نصوص قاطعه ایله استدلال اولمشدر فی الجمله
حرف باده تفصیلی کذار ایلمدی
(رسول الموت الولادة)

رسول ایلمچی معناسنه در معنای لطیفی موتک ایلمچیسی
ولادندر یعنی بعد الولادة هیچ بروقتده آدم موتدن
امین اولماز نقل اولنور که هر روز طلوع آفتاب
عالمتاب ایله بوکهن دیر خراب روستی باب اولدقده
برملک افراد عالمبانه بلکه فقط زمرة آدمبانه خطاب
ایدوب (لدوا للموت وابنوا للخراب) کلام فنا ارتسامبله
ندا ایدوب دلداده زخارف دنیا وکردن بسنه علایق
شتی اولنلره مال حال ماسوایی فرمان حی لایموت ایله
اخبار وانبا ایدر

(رفیق المرء دلیل عقله)

معنای لطیفی کسبنک رفیق عقلنه دلیلدر بومضمونده کلام
متعدد سابقا بسط اولمش

(رعونات النفس تتبعها)

رعونات بطائت واسترخا معنایینه در رعونات جمیدر
معنای لطیفی نفسک بطیئه اولوب مسترخیه اولملری
کندویه تعب اثرات ایدر یعنی زحمت ومشقتلره افکنده
ایلر خلاصه معنای نفس اماره بی کندو حالنه قویوب

احمال ریاضت و بار عبادت تحمیل ایتوب اهمال ایتک
دارینده مشاق و متاعب چکیمه سبب اولور احوال
آخرت معلوم اما دنیاده چونکه اصل خلقت نفس
امر بالسوء و مقابحه اشتغال ايله ضال و مضل اولوب
بالجمله اخلاق رذيله جزء لاینفکی اولور مثلا کبر و عجب
و حسد و حقد و کین کی از جمله معاذ الله کبرك اقتضاسی
کندوبی بزرک و آخری حقیر عد ایتک و عجبك لازمه سی
کندوده محاسن کوروب آخرد بولسان فضائلی پسند
ایتمامکدر همان بویکی صفت ذمیه جمله ابنای زمانه ايله
معاداته کافیدر بو حدیث شریفده خیر خواه امت
علیه افضل الصلوات حضرتلری تفصیل بیور مشلدر
(الا اخبرکم بشرارکم من اکل وحده و ضرب عبده و منع
رقده و قال علیه السلام الا اخبرکم بشرارکم قالوا بلی
یا رسول الله من یغض الناس و یغضونه ثم قال الا انبئکم
بشر من هذا قالوا بلی یا رسول الله قال من لا یقبل عثرة
ولا یقبل معذرة ولا یغفر ذلة ثم قال الا انبئکم بشر من هذا
قالوا بلی یا رسول الله قال من لا یرجى خیره ولا یؤمن
شره) صدق رسول الله اشته بومذکورات نفس امارده
اولان سبعیت صفتلریدر که بونک صاحبی مدت حیاتنده
آلام شدائد دن خلاص اولماز (پیت
بونک ایچونمی اولور بس مخلوق

بومیدر امری سکا مولانک
رعونت لغتده حق معناسنه دخی کلور عجز بشریتنی
ادراک ایتوب صفات مذکوره ايله متصف اولان کیمسه یه
احق دینسه وجه و جیهدر دردمند انسان ایکی کره
مجرای بولدن سرزده اولدیغن ییلوب وجود موهو و مپسنک
تار و بودی افتقار و احتیاج ایکن فراموش ایدوب
کندویه برکونه کبر و عظمت اثبات ایتک حاقنک ذروه
علیا سیدر (شعر
چوقده مغرور اولمه کیم میخانه اقبالده
بز هزاران مست مغرورک خارین کورمپشوز
برکون ایلردست بسته پایکا جایکا
یعدد مغرور صدر اعتبارین کورمپشوز
(رؤیه الحبيب جلاء العین)
شفاء العلیل لقاء الخلیل (مضمونه قزیبدر) شعر
للحب حلاوة و بالعین مذاق
ان کنت تراها بعین العشاق
والهجره راه مرارة یعرفها
من خلد فی بحیم نار الا شواق
بیت الاحزان هجرانده مانند بیر کنعان نیجه دملر کران
اولدقدن صکره ملاقات جانان ايله کامران اولملر
بومعنائی ادراک ایدر (شعر

عاشق نبوده و بدردم نمیرسی
ا که نه که هجر کدام انتظار چیست

در عاشقی بر وز نیاورده شی
واقف نه که محنت شبنم های تار چیست
(رزقك يطلبك فاسترح)

معنای لطیفی رزقك سنی طلب ایدر سن مستریج اول
طلبده مضطرب اوله (نظم
اذا استصعب الامر لا تضطرب

فقد قال من لا يقول الكذب
(ومن يتق الله يجعل له مخرجا ويرزقه من حيث لا يحتسب)
سعیله رزق مقدور زیاده و نقصان اولماز بلکه سعی
و طلب البت توکلدر حضرت مواوی قدس سره مثنوی
رزق کم باید تو بر در کاه باش

دیو یورر لر حضرت عبد القادر کیلا فی رحمه الله
فتوح الغیب نام کتابلرنده یورر لر که ای فقیر خامل الذکر
زنهار و هزار زنهار حضرت حق بنی فقیر ایلدی بدن
دنیا بی منع ایلدی بنی عسرتله صعوبته القا و فلانه نعمتی
اسبال ایلدی بنم اوزریمه آنی تفضیل ایتدی مع هذا
ایکیز دخی مسلمانلر ابا و امها عمر حضرت آدم و حوا ده
جمع اولور لر دیمیه سن اما سنک حقنده و یریلان جواب
اولدر که سنک طبعینکی حضرت حق حره خلق ایدوب

ندای رحمتی ایله سبره صبر و رضا و یقین و شکوفه علم
و ایمان و توحیدی انبات ایدوب شجره ایمانی غرس
و تربیه و تنمیه ایتدی هر کون نشو و نمایی زیاده اولمقده در
پس ایلدی ارض قابله حالک روث و سباطه مز خرفات
دنویه به محتاج دکلدر حضرت مولی دنیاده سنک
امر کدن فارغ و اجور جزیه اخرویه ایچون سکا
(مالا عین رأی ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر)
ما صدق اولان نعمی احضار ایلدی (فلا تعلم نفس
ما اخفی لهم من قره اعین جزاء بما کانوا یعملون) ای
ما عملوا فی الدنیا من اداء الاوامر و الصبر علی ترک المناهی
و التسلیم الیه فی المقدور و التفویض الیه و الموافقه فی جمیع
الامور) اما اول کیمسه که حضرت رب غنی اکا دنیاده
نعم بسیار و یروب قدرت و مکنیت و یرمشدر انکچوندر که
آنک محل ایمانی ارض شوره در آنده القای سباطه
اولمد بقره برشی یتز آنک شجره ایمانی و ثمره عرفاتی
حفظ ایتک ایچوندر اگر غنا آندن منقطع اولسه نبات
ایمان قور ییوب سبره ایمان پر مرده اولور فافهم مصرع
او چاره کار بنده به میداند

یو تفصیله امعان نظر ایلین مستریج اولور
(راع الحق عند غلبات النفس)

معنای لطیفی نفسک غلبه لری قنده حقیه رعایت ایله

یعنی نفس اماره سکا بر مکر و هوی ارتکاب ایند در مک
صد دنده ایکن سن طرف شرع انوره میل ایدوب نفسی
اول کار بددن منع ایله (و اما من خاف مقام ربه ونهى
النفس عن الهوى فان الجنة هى المأوى) آیت کریمه سی
نفسی هوادن منع ایدنلره مرده در
(رفاهیه العیش فی الامن)

معنای لطیفی عیشک رفاهیتی حال امنده در مکر اعدادن
امانت نعمت عظمادر اول وقتده اولان زندگانی به
رفه حال تسمیه اولنور بوسه کلامده بر نکته دخی اعتبار
اولنسه ممکندر که کشنک اعدای عدوسی نفسیدر
آنک کید و مکرندن امانت زماننده رفاهیت عیش مبسر
اولور ایددی نفس مطمئنه و نفس راضیه و مرضیه
صاحبی اولیان کیمسه ایچون رفه حال محال ایش مشوی
نفس از درهاست اوکی مرده است

از غم بی آلتی افسرده است
بومخلده دخی چوق بسط کلام اولنغه محتاجدر که ایفای
مرام اولنه ولکن فی الجملة کشف اسراره مؤدی اولغله
براعه خوش رفتاره رخصت خرام ویرلدی
(روایة الحديث انتساب الى رسول الله)

صلی الله علیه وسلم معنای لطیفی روایت حدیث شریف
حضرت رسول علیه السلامه انتسابدر حدیث

رسول اللهی اسانیدی ایله ناسه اسماع ایتکده وکالت
ایتکده فوائد عظیمه واردر حضرت شیخ محمدانی
امام شعرانی رحمه الله مشارق الانوار المحمدیه نام کتابنده
بیان یوردیغی اوزره فائده اولی ادله شرعییه نک
عدم اندر اسیدر زیرا اگر ناس جمله ادله شرعییه بی
بیلسمه لرب العباد بالله تعالی نصرت شریعتدن عاجز
اولوب خصومه جواب ویره مزله فائده ثانیه هر حدیث
شریف نقلنه ابتدا اولندیقه تجدید صلاة و سلام و ترضیه
اصحاب کرامدر فائده ثالثه که اعظم فوائددر حضرت
فخر کائنات علیه افضل الصلوات جنابنک دعای خیر لرینه
فائز اولمقدرد زیر کلامنی امتنه تبلیغ ایلینه دعا ایدوب
یورمشلر که (نصر الله امر اسمع مقالتی فوعاها فادها
كما سمعها) بی شک و ریب اول سلطان قلم و شهادت
وغیبک دعا ری مستجابدر و امام طبرانی رحمه الله روایتله
مصححدر که قال النبي عليه الصلاة والسلام (اللهم ارحم
خلفائي قالوا يا رسول الله ومن خلفاؤك قال الذين يا تون
من بعدی یرون احادیثی و یعلمونها الناس) دعای اولده
ضاد معجمه ایله دخی روایت اولنمشدر نضارتله دعا نعمت
و بهجت و حسن دیمکدر دیو نصیح ایلشربو تقدیرجه
معناسی الله تعالی اول کیمسه بی جیل ایتسون اخلاق
حسنه ایله و اعمال مرضیه ایله مزین ایلسون دیمکدر

سبحان الله زهی شهریار جود بخش کشور نبوت که
کنندی ذات شریفی خرامان ریاض علیین اولغله
اعقابندن تادامن محشره دك اصناف مکاری مقطوع
وبریده اولیه شعر

مدوح خدا که وصف ذاتی نه صفحه آسمانه صغیر
شایان ثنا که معجزاتی صد دفتر آسمانه صغیر
حبذا اول طبیب حاذق چاره ساز که بیمارستان عالم کون
وفسادده اعلائی عصات امتک دواى براء الساعه لری
ایچون ترتیب ایتدیکی ترکیب ستن سریع التأثيره الی انقراض
الزمان خلل رسیده اولیه شعر

نقد کرمی شود کلو چوقدر کیم کبسه بحر و کانه صغیر
آخردن اولان فتیل و مرهم زخم دل خوچکانه صغیر
* فی حرف الراء *

(زهد العالم رجة وزهد العالی مضلة)

معنای لطیفی عالم اولان کشبیک زهد و تقوای رحمتدر
وعالی اولان کشبیک زهد و تقوای ضلالتدر زیرا اولان
نفسی ظلمت جهالتدن خلاص ایدوب زهد و تقوایک
احکامنی یلن آدم علیه عامل اولمش اولور عالم عامل
هم کندویه وهم قومنه رحمت اولور که غیر یلر دخی آنک
علم و عملندن بهره یاب اولورلر ونیجه کراهلره آثار
صلاحی تأثیر ایدوب طریق حقه سالک ونقدینه صلاحه

مالک اولورلر شعر

همرهی را چوکز ویابی مسد
همدل و همدرد جویان احد
هست سنت ره جاعت چون رفیق

بی ره ویی یار افقی در مضیق
اما زهد عامینک ضلالت اولسی آنک ایچوندر که خود بخود
قبل معرفه الاحکام زهد و تقوایه محضاتقلید ایله اقدام
ایدوب مصالح و مفاسدینی بملزایکن نفس و شیطان
اغواسیله غرور پنداره دوشوب عیوب دیگرانی تجسس
ایتمکه باشلر فی الجمله ریاضت راهبانه ایله صفوت درون
پیدا و عجب و کبره مبتلا اولوب استدراجنی کرامت قیاس
ایدر ونیجه ساده دلالر دخی حقیقت و بطلان تمیزینه
قادر اولوب دام مکیدینه گرفتار و آنلری دخی چنکستان
ضلالتده دوشوروب دامن کریبان قباى عقیده لری
چاک چاک ایدر ننه کیم حضرت مولوی قدس سره
پیورلر مشوی

گفت پیغمبر که احق هر که هست

او عدو ماست غول و رهزنست

ای فغان از یار ناجنس ای فغان

همنشین نیک جویید ای مهان

(زوال العلم اهنون من موت العلماء)

اهون اسهل معناسنه در معنای لطیفی علمك زوالی
 اسهلدر موت علمادن یعنی صفت مع الذاتدر نفس
 الامرده فقط صفتك زوالی ذاتك زوالندن اهوندر
 بالكر صفت علم زائل اولسه قابلیت علم ینده باقیبدر
 بو **ك**لامله موت علما مصیبت عظمی اولدیغنی بیان
 بیوردر حرف باده فی الجملة بو مضمون افاده اولتمشیدی
 (زوایا الدنیا مشحونه بالزایا)

زوایا زاویه تك زوایا رزیه تك جمعیدر رزیه مصیبت
 معناسنه در معنای لطیفی دنیاك كوشه لری مصیبتلرایله
 طولودر (یت)

محن الزمان کثیره ماتنقضى وسروره یا تيك بالفلتات
 یعنی بودار محنتك هر طرفته **ك**یدلسه ذوق صرف
 وصفای محض یوقدر البته هر نوشك نبشی وهركلك
 خاری وهر کنجینه تك ماری ناچار موجود مقرردر (ع
 کنج با مارست وکل با خار وستی با خار
 (زینة الباطن خیر من زینة الظاهر)

معنای لطیفی زینت باطن زینت ظاهر دن خیرلودر
 یعنی کشفك اخلاق حمیده ایله وخری پسندیده ایله
 باطنی مزین اولق خیرلودر ظاهری اثواب ذی قیم ایله
 مزین اولمقدن (یت)

پرهنگان طریقت به نیم جونخرند

قبای اطلس انكس که ازهنر عاریست
 حضرت مولوینك قدس سره (مثنوی
 ای برادر تو همان اندیشه مابقی وراستخوان وریشه
 بی بیورملرندن انساك آدمی محضا اخلاق اولدیغنی
 ظاهر در جسدك هیولاسی که عناصردر اكا انسان
 اطلاق بساط شطرنجك برینه شاه اطلاق اولنق
 مثابه سنده در خلاصه کلام تنویر باطن ایله مرزوق
 اوانلر زینت ظاهره به چندان تقید ایلزلر و آرایش
 ظاهره دلداد اولان وجود لرده اکثر یا صفوت باطن
 منعدم اولور (یت)

ازخود آرا طمع سیرت شایسته مکن
 که برونسازدر و نسا ز نکرده هرگز
 مکر که منازل کمالك اقصای مرا حلقه قدم نهاده اولان
 ذات شریف لردن اوله زیرا کاهیجه آنلر ستر علوجاه
 ایچون بو کونه نعل باز کونه نمایان اولورلر آنکچون هیچ
 برکسك احواله اعتراض جائز دکلد (یت)

سرعارف یحی از دیده عارف نشناخت
 شمس تبریز کند فهم که مولا نا کبست
 (زیارة الحبيب اطراء المحبة)

اطراء طراوتدن افتعال صیغه سیدر تازه ملك معناسنه
 زیارت مفعوله مضافدر معنای لطیفی دوستی دوست

زیارت ایلک محبتی تازه مکدر زیارت اخوان واجبا بده
فوائد بحساب وارد لکن شروط زیارت فرعی اولورسه
اولانیت خالصه که همان زیارتدن مرادی رضاء الله اوله
ثانیا بر مسلمانک غیبتدن و عیوبندن بحث اولمیه ثالثا
زایر و مزور بر برینه مدهنسه و مصافقه ایلوب صادقانه
صحبت اولنه رابعا فعل و قول لرنده نخطه شرع انوردن
خارج بر فعل و قول اولیه اعزه کرامدن بعض وجود
شریف لر یوز مشرکه نیت صالحه تحصیل ایتیمجه برادرینی
زیارته تحریک قادمة عزیمت ایتیمه اگر بر سنه دخی
مروور ایدرسه سلف صالحین بر برینه ارسال سلامه
اکتفا ایدوب تلاقی به چندان رغبت ایتیزدی زیارتک
مقاسدی خوفندن پس ایمدی زیارت خالصا و محلاصا
اولورسه زایر و مزوره فائده اولور والا ترکی اولی در
روی مالک باسناد صحیح قال الله تعالی (وحببت محبتی
للمتحابین فی و المتجالسین فی و المتزاورین فی و المتبازلین
فی و روی الطبرانی من زار اخاه المؤمن خاض فی الرحمة
حتى يرجع و من عاد اخاه المؤمن خاض فی ریاض الجنة
حتى يرجع) شعر
علیک باغباب الزیارة انها
اذا کثرت کانت الی الهجرة منسلاکا
فانی رأیت الغیث یسأم دائما

ویستل بالایدی اذا هو امسکا
(*) فی حرف السین (*)
(سلاح الضعفاء الشکایة)
معنای لطیفی دفع مظالمده ضعیف اولنلرک سلاحی
شکایتدر شکایت دخی یا خلقه در یا حضرت خالقده در
درگاه رأفت پناه الهیده اجابت دعوات مظلوم محقق
اولدینغی حدیث شریفله مثبتدر (مصرع
زنهار صفین تا وک آه ضعفادن
(سیرة المرء ینبی عن سریره)
سیرت طریقت معناسنه در سریره کیر لو دیمکدر معنای
لطیفی کشینک ذاهب اولدینغی بول در و ننده کیر لو
اولان اسراردن خبر ویرر مثلا بر کیمسه نک سیرت و عادت
محبت علما و صلحا و انلرایله صحبت و انسبت اولسه آنک
قلبنده میل علم و صلاح اولدینغی ظاهر اولور و عکسی
دخی بویله در جهلا و فساقه محبت در و ننده مر نکز
اولان فساد و جهلی مشعردر (شعر
هم صحبت ارباب شرف باش که خورشید
با پرتو صحبت کهراز سنک برارد
همسایه خوشجوی درین باغ که آخر
آلوجه بالونکر رنک برارد
(*) فی حرف السین (*)

(شین العلم اتصلف)

معنای لطیفی علم - ک عیبی عالمک تمدحیدر (وفوق کل
ذی علم علیم) مضموتی یلنبلر لاف و کذا فدن کچر لر
(من قال انی عالم فهو جاهل) زیرا علوم کثیر و غیر
انسان قصیر در جمله سنی تحصیل محال حضرت موسی
علی نبینا و علیه السلام ایله خضرت احوالی معلوم
ایمدی عالم عاقل اولدر که هر زمان نفسنی تحقیر ایدوب
تصلف و تمدحه رخصت داده اولیه (شعر

علم کسبيله رتبه رفعت آرزوی محال ایمش انجق
عشق ایمش هر نه وار عالمده علم بر قیل و قال ایمش انجق
(شحیح غنی افقر من سخی فقیر)

معنای لطیفی حریص و بخیل اولان غنی صاحب سخاوت
اولان فقیر صابر دن زیاده محتاج تر در زیرا شح و بخلاک
اقتضاسی نه کنندی تنعم و نه آخره انعام و انفاقدر اما
فقیر سخی فی الجملة مالک اولدیغی نعمتی هم آخره بذل
ایدوب هم کنیدیسی تمتع ایدر که بو صفت لوازم غنادندر
اما حریص غنی مع امسا که هوس جلب زیاده ایله و مالک
اولدیغی حفظ و حراشده اهتمامله اضطر ایدن و افکار
کونا کوندن خالی اولماز بو صورتده فقیر سخی صابر دن
افقر اولمش اولور زیرا بو حالت فقیر بخیل غیر صابرک
لازمیدر (مصرع) فقیر کل ذی حرص غنی کل من یقنع

(شمة من المعرفة خير من كثير العمل)

شمه بوی اندک یعنی آرزوقویه دیر لر بونده قدر یسیر
معناسنه در معنای لطیفی معرفة الله دن قدر یسیر عمل
صالحک چوغندن خیر لودر معرفة الله عمل صالحی
مقتضیدر یعنی معرفة الله مقارن اولان عمل قلیل
معرفتدن عاریه اعمال صالحه نک چوغندن خیر لودر
عارف بالله اولنلرک عمللری رجای جنت و خوف نار ایچون
دکلدر نته کیم زاهد خشک اولنلرک عمللری بویله در
(نعم العبد صهيب لولم يخف الله لم يعصه) حدیث
شریفی حضرت صهیب رومینک رضی الله عنه عرفاته
اشارتدر و حضرت امام علی کرم الله وجهه (لم اعبد
ربا لم اره) ودخی (ولو كشف العطاء ما ازددت يقينا)
پیورملری مرتبه احسانده اولان عبادتک افضلینده
شاهددر قوله تعالى (هل يستوى الذين يعلمون والذين
لا يعلمون) مشوی

علم بنیادست و طاعت خانه بی اساسی کی شود کاشانه
علم باید تا عمل کنجی بود زانکه بیدانش عمل رنجی بود
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (حبيب الى من دنيا کم
ثلث الطيب والنساء وقره عینی فی الصلوة) نماز ایچنده
اولان قره عینک مشاهده سنه وارث اولان دولتمند لر
نماز دوکانه ده ختم قرآن ایدنلر در (اللهم ارزقنا

باسرارهم العلیة) * فی حرف الصاد *

(الصبحه تمنع الرزق)

معنای لطیفی صبحه یعنی بعد صلاة الصبح او بومق رزقه مانع در حرف باده بونک مضمونی بیان اولندی (صمت الجاهل ستره)

معنای لطیفی جاهلک سکوتی حالنک پرده سیدر اسان انسان قلبک ترجانیدر اکثریا جاهلک قلبی علم وحکمتدن نهی و خالی وافکار من خرافات دنیویه ایله مالی اولغله کلامی دخی خیردن عاریدر بناء علی هذا صمت و سکوتی احوالی سترایلیوب ماهیتی بیلنمز اما تکلم ابتدیکی صورتده خطاسی آشکاره اولوب رسوای اولور (بیت در سخن گفتن خطای جاهلان پیدا شود)

تیرکچ چون از کمان بیرون رود رسوا شود (بیت)

وفي الصمت زين للفتى وانما صحيفة لب المرء ان يتكلمها

(صاحب الاخبار تأمن من الاشرار)

معنای لطیفی ابورله مصاحب اولکله برامزلردن امین اولور فی الحقیقه صحبت اخبار آدمی اصلاح ایدوب شرور اشرادن بعید و امین ابتدیکی محتاج دایل دکلد (بیت)

سک احباب کهف زوری چند

پی نیکان گرفت و مردم شد

* فی الضاد المعجمه *

(ضل سعى من رجاء غير الله)

معنای لطیفی اللهدن غیرى به طالب اولانک سعی ضایع اولدی ایکی عالمده فائز اولنلر طالب حق اولنلر در مطلوبک عزتی تمقدار ایسه طالبک عزتی دخی اسکا کوره در (شعر)

دلا ما فی الضمیرک دائماً هو ایتمه که جهد ایت

خلاصه مخلص اولدر مبدأ اخلاص قل هو در

ایدر توحید باری به اشارت هر نیه باقسک

جهان آیات توحید ایله سر تاپای مملود در

الله بس باقی هوس) مضمونیه عمل ایدنلر سلطنت دهری

فقره تبدیل ایلدیلر (من کان فی قلبه غیر الله فخصمه

فی الدارین الله) مألنه رسیده اولنلر عزتی ذلتیه جاهی

چاهه ننک و نامی شوق و غرامه تحویل ایلدیلر (بیت

دست در بر سینه دریا کذارد چون صدف

هر که صائب آشنای عالم بالا شود

(ضرب الحبيب اوجع)

اوجع اسم تفضیلدر مفضل علیهی معلوم اولغله حذف

اولنلر تدبیری (اوجع من ضرب العدو) دیکدر

الله اکبر) قبلندندر معنای لطیفی دوستنک ضربی

وجعه زبانه در دشمنك ضربندن زیرا دوستدن مأمول
اولان لطف وعفو ایکن خلا فی ظهور ایتدکده وجع
مضاعف اولور بریسی لطف وعفوك عدم ظهوری
بریسی وجع ضربدر خصوصاً که سخن تلخه حاصل
اولان زخم ایچون امید بهبودی مستحیلدر (یت
صبر بر زخم زبانه کن که هر تیغ زبان

کعبه دل را بود خار مغیلان دگر

❖ فی حرف الطاء ❖

(طرمع الامثال)

طر کسر طاء وسکون راء مهمله ایله امر در طیراندن
معنای لطیفی کندی امثالکله طیران قبل خلاف جنس
الفت ایله وکندندن اعلا اولنره دخی چوق ثقلت ایته
زیرا آنلردخی کندولردن ادنا ایله صحبت استمزل (شعر)
مشوباکم از خود مصاحب که عاقل

بهم صحبتی بهتر از خود کزینند
کرانی مکن بابه از خود که اونیز

نخواهند که باکتر از خود نشینند
پش ایمدی کشتی همان اقران و امثالیه الفت ایتمک
کر کدر (یت

کند هم جنس با هم جنس پرواز

کبوتر با کبوتر باز با باز

بالاده بومضمونده بعض کلمات سبقت ایلدی ❖ فی حرف
الطاء المعجه ❖

(ظلم المرء یصرعه)

اصراع یفتمق یعنی پهلوانلر بر برینی پاصوب یفتمق معنای
لطیفی کشتی پی ظلمی یقرو پایمال ایدر (مصرع
منتقم بدر بر آدی مولانک

اکثر یا ظالمک عمری قصیر اولوب موت ایریشوب افتاده
خاک هلاک اولور یا خود من طرف الحق بر بلای عظیم
ایله مبتلا اولوب هم صوری هم معنوی ظلمک شامتیه
یقلور بو عبد فقیر یعنی محروم جریده مسموعا تمدن
قطع نظریکرمی اوتوز سال مروری خلالتده شردمه
لثام ظلمه نک زمان طغیانلری وهلاک و قتل ومصادره لرینی
و پریشانی اولاد و اتباع وتعلقا نلرینی بالمعاینه مشاهده
ایتدیکم رؤس عقد صدی متجاوز در (نظم

باغ دهرک هم خزان هم بهارین کورمشوز
بز نشاطکده غمکده روز کارین کورمشوز

طوب آه اسکیساره باید ار اولسزینه

عرضه جاهک نیجه سنکین جصارین کورمشوز

(ظل الکرم فسیح)

معنای لطیفی کریمک سایه سی واسعدر یعنی صاحب
کرم اولان کیمسه نک سایه کرمی واسعدر که کندویه

التجاء ايدنلرى رد ايتزديمك اوله ياخود ظلدن مراد
تعلقات واعوان وانصار اولوب (الانسان عبيد الاحسان
فخواسنجه اتباع واشياعى چوق واحسان ديد سى
اولنلر غيرتكشى اولمقدن كايه اولورسه وجهدر) بيت
كرم بياغ ارم كرم بود كرم بخورد
بكوش هر كه بكفتم كرم بكفت كرم

❀ فى حرف العين ❀

(عقوبة الظالم سرعة الموت)

معناسى ظاهر در (وفيه اسئلة واجوبة معلومة عند الاهالى
(علا قدر المتقين)

معناى لطيفى متقى اولنلرك قدر ومرتبه لرى عالى اولدى
(ان اكرمكم عند الله اتقيكم) كريمه سى متقىلر مدحند
كافيدر لكن تقوانك تعريفنده علمائى دين چوق اختلاف
ايلشلر بعضيلر يورمشلر كه تقوى اول مرتبه نك اسميدر كه
بر كيمسه نك ظاهر و باطن عمللرينى و قلبنده اولان نيتلرينى
خلق عالمه اعلام ايلسه ل اول كيمسه به نجات كلميه
(عدو عاقل خير من صديق جاهل)

معناى لطيفى دشمن عاقل صديق جاهل دن خير لودر
اكثرياد دشمن عاقل قصد اضرا ايند كده مكافات عمل
خوفيله جرأت واقدام ايدنه من اما صديق جاهل نيك
وبد تمير نندن عاجز و ذاهل اولمغله قصد احسان ايله

اسائت ايدوب بعد الوقوع بسط اعذار ايدر (بيت
دلى دوندر دك آيا يوسف اسكى مضره
تيليم يا پديغكى بعد خراب البصره
❀ فى الغين المعجمه ❀

(غنية المؤمن وجدان الحكمة)

مؤمنه غنيت حكمتى بولمقدر بعضيلر حكمتى (الحكمة
هى الاصابة فى القول والعمل) ديو تعريف ايتشلر
وبعضيلردن (الحكمة تحقيق العلم واتقان العمل) ديتشلر
على كلا التقديرين حكمت علم و عملك اجتماعند
حصولياب اولورمش قال النبي عليه السلام (من اخلص
لله اربعين صباحا ظهرت ينابيع الحكمة من قلبه على
لسانه) معناى حديث شريف بر كيمسه قرق صباح
اخلاصه عمل ايلسه حكمت چشمه لرى آنك قلبندن
لسانى اوزره ظاهر اولور پس حكيم اول كيمسه به
ديرلر كه هر شبهه حقى اعطا ايليه عبد مؤمن بوصفتلو
حكيمى بولدقده صحتنى بلكه خدمتنى غنيت ييلور
(ومن يؤت الحكمة فقد اوتى خيرا كثيرا)

(غلام عاقل خير من شيخ جاهل)

غلام حديث السن و شيخ پير معناسنه در معناى لطيفى
عاقل اولان تازه يكت جاهل اولان پير دن خير لودر
زيرا عقلك اقضاسى پيرانه حركت وجهلك لازمى

طفلا نه سفاهندر (شعر)

قامت همچو کمانرا بمثل ناز ابروی کمان بی نمکست
زانکه پیران حسن کسوترا هم لباسی بجوان بی نمکست
* فی حرف الفاء *

(فخر المرء بفضله اولی من فخره باصله)

معنای لطیفی کشتی کنیدی فضلی ایله فخر ایتک اولادر
اصل ونسبيله فخر ایتمه دن (بیت)

به نسب نیست نسبت مردم
هر یکی را به نفس خود شرفست

شرف در بجوهر خویش است
نه زپاکی جوهر صد فست
واما بنعمه ربك فحدث (خواستجه جناب رب الزبایك
احسان ایلدیکی نعم ظاهره و باطنه ایله اظهار شکر
ایتک نیجه کیسه لری آگاه ایدوب رقه غفلتدن ایقاظ
ایلمکه مؤدی اولور (کلموا الناس علی قدر عقولهم) اما
اصل ونسبی ایله فخر ایتمه نک چندان فائده سی ساریه
دکدر آنکچونکه اگر سامع قرومایه اولور سه لطف
حقدن مایوس اولور اگر سامع شریف النسب ایسه
شرافت نسبت نجات انسانه کافی اولوق زعمیه دوشوب
تحصیل فضائلده متکاسل اولور بهر تقدیر فاخره و سامعه
زیاندن خالی اولماز اگر فاخر بر ذات فضیلتند ایسه

فاذا

(فاذا نفخ فی الصور فلا انساب بینهم) مضمون نتیجه نسبک
فائده اخرویه سی اولدیغن ییلور کن عبثه شغل ایتش
اولور بو وجهله ملوم اولور اگر فاخر فضیلتدن عاری
ایسه (نعم الجدود و بنس المولود هات ما عندك) دیوب
الزام ایدر لر نه کیم حضرت امام علی کرم الله وجهه
بیورر لر (شعر)

فان یکن لهم من اصلهم شرف
یفاخرون به فالطین والماء

لا فضل الا لاهل العلم انهم
علی الهدی لمن استهدی ادلاء

رباعی

ای طبع بکت سرشته با کبر و منی
دانسته تمام خلق را دون ودنی

هر جا که رسی لاف اصالت چه زنی

چون اصل توازا آب و گلست یا آب منی

نقل اولنور که آیت شریفه نازل اولدقده سبط رسول
خدا نور دیده فاطمه الزهری حضرت امام حسین
رضی الله عنه (بطل الحسب والنسب) دیوب وافر بکا
ایلدی لر محاسبه کرامدن بعض وجود یا ابن رسول الله
سز لر حبیب خدا و علی المرتضی و جناب زهرا
چکر کوشه سی اوله سز سزک ایچون نه غم وارد ردید ککر ند

(وان لبس للانسان الا ما سعى) کریمه سیه جواب
ویردیلر (بیت)
الهی باعزاز پا کان تو مکن یکسم از یاد خود غافل
(فی کل قلب شغل)

معنای لطیفی هر قلبد به بر شغل وارد در یعنی هر کس که
قلبنده بر کونه فکر وارد که بر برینه بکره من آنکچوندر که
طبایع ناس متحده دکلدر حدیث شریفده وارد اولمش که
(الا وان فی الجسد مضغه اذا صلحت صلح الجسد کله
الا وهی القلب) وحدیث آخرده کلشدر که (المرء
باصغریه یقلبه ولسانه ان تکلم تکلم بلسانه وان تأمل
تأمل یجانه) قلب اقلیم وجودده سلطاندر سائر اعضا
وجوارح رعیت منزله سنده در بالجمله اعضا دن صدور
ایدن افعال واقوال آنک فرمانیه در پادشاه صالح
اولدیغی صورنده خدمه سی دخی صالح اولور (الابد کر الله
تضمن القلوب) قلب افکار پریشاندن خلاص اولوب
صلاح پذیر اولق اکا اطمینان وسکون کلمک ذکر الله
آنده مستقر و متجوهر اولمغسله اولور غیری تدبیر ایله
محالدر نته کیم بیور مشلدر (رباعی)

تادل زبد و نیک جهان کوتاهست

زین پیش دلی بود و هزار اندیشه

اکنون همه لاله الا الله است

قلب سلیم دیو بویله قلبه اطلاق اولور دنیا ده وعقباده
بویله قلبک صاحبی نجات بولور والا فکر کونا کون ایله
عبادتک چندان فائده سی اولماز (بیت)
ایتدیکم طاعتک حلاوتی یوق

قار حلواسی کبی لذتی یوق
فی الجملة یومحله مناسب اولان کلمات بوندن اقدام تنظیم
سلاک تحریر قلندی (بیت)
لسان الفی نصف ونصف فوآده

فلم یبق الا صورة اللحم والدم
(فاز من سلم عن شرنفسه وفاز من ظفر بالدين)
معنای لطیفی نفسنک شرنندن سالم اولان فوز و نجات
بولدی و دینه ظفر بولان کیمسه فوز و نجات بولدی
شر نفسندن سلامت یاب اولان لر رتبه کمال ایله کامیاب
اولان وجود شریفلدر (اسم شیطانی) خوانتندن
بهره مندر یعنی مراتب محمدیه ایله کامران اولان
ارجندلر که کلین اولیای کرامدر (الا ان اولیاء الله
لا یخوف علیهم ولا هم یخزنون) دیوان ازل آزالده دست
روح ور وانلرینه ویریلن مشور سعادتک عنوانیدر
دینه ظفر بولق کمال تدین ایله متبندن اولوب حقیقتنه
دسترس بولمقدر بوندن دخی مراد سلم پایه کماله غارج
اولمقدر (بیت)

هر کسی در حرم عشق تو محرم نشود
هر بر اهییم بدرگاه تو ادهم نشود

مرد تا روی نیارد زد و عالم بخدای
مصطفی وار کزین همه عالم نشود
(فلجك خصمك بالاحتمال)

الفلج كالفلس الظفر والفوز) معنای لطیفی سنك خصمكه
ظفر بولقفلنك صبر و تحمل ايله در (بيت
چو كاوار همی بایدن فردهی

چو خرتن بچور کسان دردهی
و ممکن در که خصمدن مراد نفس اماره اوله بوضوح
اثقال طاعات و عباداته تحمل ايله نفس اماره به غالب
اولور سن ديمك اوله بهادران رشته جهاد اکبر و پیروان
انبیای هدایت کستر دائما نفسك عیوبنی تفحصدن خالی
اولمازلر مشایخ کرامدن حافظ حصن شرع مشید
محفوظ بن محمد رحمه الله حضرتلری بیور مشرکه
(من ابصر محاسن نفسه ابتلى بمساوى الناس ومن ابصر
عیوب نفسه سلم من رؤية مساوى الناس) و بعض صنایید
طریقت دخی (من اراد ان يبصر طريق رشده فليتهم
نفسه في الموافقات فضلا عن المخالفات) ديمشكر و هاشمی
سعدی رحمه الله بیور لر که (ربما اصلي ركعتين وانصرف
منهما وانا بمنزلة من ينصرف من السرقة من الحياء)

حضرت خداوند جهان آفرینك غنی عن العالمین
اولد یغن و قیاس و عقل و فهمدن جلال و عظمت
و کبریاسی برتر اید و کن ییلنلر (ما عبدناك حق عبادتك
دیمككه عجز لرینه اعتراف ایدر لر بالجملة مقدور و مجهود لرین
عبادات حقّه صرف ایتمككه یيله (شعر

اعتصام الوری بمغفرتك عجز الواصفون عن صفتك
تب علينا فائنا بشر ما عرفناك حق معرفتك
(فسدت نعمة من كفرها)

معنای لطیفی نعمته شكر ایتیموب کفران ایده نك نعمتی
فاسده اولدی یعنی زائله اولدی دیمكدر (شعر
شكر انعام منعم ارنگنی
آن نه کفران که محض کفرانست

هست کفران فزون ز کفر ازان
که مننای ككفر کفرانست
کفران شكرك ضدیدر شكرك فضیلتی بوندن اسبق
بسط اولندی (مثنوی

شكر نعمت نعمت افزون کنسد
كفر نعمت از كفت بیرون کنسد
(فعل المرء يدل على اصله)
معنای لطیفی مزارا بیان اولندی
(فرع الشيء يخبر عن اصله)

معنای لطیفی شبثک قرعی اصلندن اخبار ایدر مثلاً
بر کیمسه نك احقادیکه فرو عید را کر جد لری بخیل اینسه
لا محاله اولاد و اعقابنده فی الجملة ظهور ایدر اگر کریم اینسه
البته جد لری نك صفتیه متصف اولوب سخا و کرمه
میل کوستروب فعللریله خبر ویرر (الولد الحر یتبع
بآبائه الغر

(فضل العاقل علی الجاهل کفضل البدر علی السهی)

السهی بضم السین کوکب خفی یمتحن الناس به ابصارهم
سهی اول کوکب خفیدر که ناس آنی کورمکه باصره لرین
امتحان ایدر لر غایت بصر حدیده محتاجدر که آنی کوره
معنای لطیفی عاقل اولان کیمسه نك جاهل او زرینه
فضیلتی ماه بدرک سهی او زریئه فضلی کیدر عاقلدن
مراد امثال او امر الهی واجتناب عن النواهی ایدر لر
وجاهل ايله غرض یونک مقابلی که امر و نهیه امثال
وامتناع ايله تقید ایتوب انجق همان مانند حیوان جوع
وعطش ال ویردیکه نفسی اروا و اشباع عادت بلکه
ادای مکتوبه ده اهمال و تکاسل مقتضای طبیعتی اولوب
شعار اسلامیه دن فقط سرنده دستار سفید و اقتضا
ایتدیکه زباننده کلمه توحید دن غیره احکام دین ايله
مشغول اولیسه اما شول وجود مسعود که افعال و اقوالی
معقول و منقولدن بیرون اولیوب دائماً احکام احکام

شرع محمدی کاری و سلوک سنن سنن اجدی ازجان و دل
مختاری و اکل و شرب و قیام و قعودی خصوصنده اتباع
سلف صالحین و اتصاف اخلاق پسندیده و اعتیاد
سجایای سنجیده موادنده پیر و مشایخ دین اولق شرف
روز کاری اوله فی نفس الامر اول مقوله جاهل ايله
میانه رنده شب چهاردهمه نور پاش اولان بدر منیر
ایله امتحان باصره ایچون باقبلن سهای صغیر قدر بحسب
المرتبه فرق عظیم وارد (مصرع

وجود مردم دانا مثال زر طلبست) بیت
تا در بی شهوت و هوا خواهی شد

از من خبرت که بی نوا خواهی شد

(فکاک المرء فی الصدق)

فکاک کسرفا ايله خلاص معناسنه در معنای لطیفی
کشینک شدتن خلاصی صداقتده در (النجاة فی الصدق
مضموندر دارینده مؤمن و موحد صدق و خلوص
باعث خلاص و نجات اولدیغی نصوص قاطعه ايله
اثبات اولمش پردعوادر صدق کذب مقابلیدر راستکوی
و راستکار اولان وجود شریف لا محاله هر دو جهانده
ایمن و راستکار اولق واضحدر (شعر

راستان رسته اند روز شمار

جهد کن تا تو راستکاری کن

تادران رسته رستکاری شوی

اندرین رسته راستکاری کن
کلمات اکابرند که یورمشاردر فضای پهنای سخن اندن
فراختردر که متکلم پای بیانی آسبب سنک خلافت
آزرد اوله تا که کل صدق چن سخنده بوی نثار
بهره مندی اولد بقیه سزاوار مروت دکلدر که انامل
دست نفس ناطقه خاردر و غله زخم خورده اوله (شعر)
زبان پاکرا حیفت بسیار

که از لوث دروغ آلوده سازی
اکر پابرداری از ره صدق

سراز کردون کردان بر فرازی
بزرگان دیندن بر ذات کزین یورمشار که فرضا اکر
کذبک عتاب و عقاب مجازاتی و صدقک ثواب بحساب
مکافات اولسه عقل ینده کذبیدن احتراز ایدوب جانب
صدقه میل کوسترردی اول سبیدندر که دروغ یغروغ
قائلنی حقیر و خوار و میان آدمیانده بیقدر و مقدار ایدر (بیت)
از یکی آفتی بکم و کاستی از همه غم رستی اکر راستی
منقولدر که مسترشد خلیفه وصیت نامه سینده پسر جان
برابر ینده نصیحت و پند سیاقنده بو گونه کلام سودمند
تسلیم ایتشد که اکر استرسن بی نوع انسان سندن
خائف و ترسان اوله لر دروغگوی اوله زیرا مردم کذاب

بی مهابت اولور اکر هزار شمشیر آنلرک محافظه لری
ایچون اطرافلرنده آماده اولور سه ده یعنی بردولتمندک که
شمشیرزبانی جوهر صدقندن ساده اوله هزار شمشیر باز
برای اظهار کوکبه اطرافنده آماده اولسه ده نظر خلقده
ینده بی شکوه و مهابت اولور نقل اولنور که حجاج ظالم
بر جماعته سیاستله امر ایلدی چونکه اول جماعتندن
بر ینده نوبت ایرشیدی دیدیکه ای امیر بی عفوایله زیرا
سنک اوزرنده حقم واردر حجاج دیدیکه بنم اوزرمده
سنک نه گونه حقک واردر جوابنده فلان دشمنک سنک
ایچون ناسزا سوزل سویلدی و خشیاتله سنی قدح ایلدی
بن آنی منع ایلدم و سکا دشنامدن آلیقودم دیدکده حجاج
بودعوا بی اثباته قادر مپسن کواهاک وارمیدر دیدی
بر غیر اسیره اشارت ایدوب بودخی بمله ییله ایدی مسموعیدر
دیدی اول اسیردخی ادای شهادت ایدوب بلی بن دخی
اول وقتده حاضر ایدم بو آدم صادقدر دیدکده حجاج
اول شاهده چونکه سن دخی اول وقعه ده موجود
ایمش سن نیچون سن دخی اول دشمنی منعده مشارکت
ایتموب ساکت اولدک دیدی اول اسیر راستگوی اولوب
بن سنک دوستک دکل ایدم سکا عداوتم واریلدی آنکچون
سکوت ایلدم دیوب طوغری سویلده ایکیسنی دخی
اطلاقه فرمان ایلدی برینی ثبوت حتی ایچون اول برینی

استقامتی ایچون ومیانہ ناسده (ان كان الكذب ينجي
فالصدق انجي) مثلی اول زمانده پیدا و ظاهر اولدی (شعر
راستی انجاسکه علم برزند
یاری حق دست بهم برزند

راستی آور که شوی رستکار
راستی از تو ظرف از کردگار
چون سخن راستی آری یجای
ناصر گفتار تو باشد خدای

(فرقة الاخوان محرقه الجنان)

جنان قح جیم ایله قلبدر معنای لطیفی اخوانك آیریلغی
قلبی یالغیدر (بیت

قنی فوآد المحب نارهوی احرنار الجیم ابردها
خصوصا که هم مشرب وهم مطلب اولان یاران دینک
فراقی محب پراشواقی یاقوب خاکستر ایتدیکی (من لم یذق
لم یدر) قیلندندر احوال وجدانیه تعبیر وایانه دن
ایله در (بیت

جان ویرمک بولکده جزئیدر آه الا که سندن آیرلق
نته کیم حضرت سلطان الواصلین پیر دستگیرم روشنی
ضمیرم حضرت مولا تا من کل الوجوه اولانا قدسنا الله
بقدر سائنه العلیا معاصر لاندن بعض ندمای ملوک ارسال
یوردقلری مکتوب کرامت مصحو بلرنده فراق یاران

دینده اولان فریاد وزاری عبادت اولدیغنی بیان ییورمشلر
عبارت لطیفه لری تیمنا بعینها تسطیر اولنوب تعمیم فائده
ملاحظه سبیل خدمت ترجانیله اسنشراف اولندی
دیباچه مکتوب حضرت مولا نا قدس سره

بسم الله الرحمن الرحیم * باری تعالی چون خواهد
عنایت و لطف و دولت و سعادت را بر بندگان خویش
مقیم و پیوسته گرداند او را توفیق شکر دهد که اگر
صدبار تلخی بد و رسید و یکبار شیرینی آن یکبار شیرینی را
صدبار بصد عبارت بصد مقام باز گوید و آن صد تلخی را
یکبار هم باز نکوید الا تلخی فراق یاران دین که افغان
کردن از فراق یاران دین تسبیحست و قرآن خواندست
وسنت انبیا علیهم السلام که ایوب علیه السلام باچندان
رنج که هیچ دل طاقت ندارد و عظمت بلای اوشنیدن با آن
همه زبان او از شکر دران هشت سال روزی خالی
نکشت چو درد فراق یار دین یعنی عیال او که هم درد
و هم نفس او بود درد دین بد و رسید فریاد بر آورد که
(مسنی الضر) قدر یاران دین مرد دین داند (ترجمه)
حضرت باری تعالی کنیدی عبادی اوزر ینسه چونکه
عنایت و لطف و دولت و سعادت دائم و متصل قلمق مراد
ایلیه اول بنده ایچون توفیق شکر و یرر اکر اکا یوز
کره آجبلق ابر یسوب بر کره حلاوت ایریشورسه اول

برگه ایریشن حلاوتی یوز کره یوز عبارت ايله یوز
مقامده نقل ایدر واول آجیلغی برگه هم نقل ایتمز
الا یاران دینک فراقندن افغان ایتمک تسبیحدر وقرائن
قرآن مقامنده در وسنت انبیا علیهم السلامدر که ایوب
علیه السلام یوقدر رنج وزحمله که هیچ برکوکل آنک
عظمت بلاسنی استماعه طاقت کتوره مز اول قدر
بلا ايله آنک لسانی سکز سنه شکر دن خالی اولدی
چونکه فراق یار دین که یعنی آنک عیالیدر که آنک
هم دردی وهم نفسی ایدی اکا ایرشدی (انی مسنی الضر)
مضمونیه فریاد ایلدی قدر یاران دینی ینسه مرد دین
بیاور انتهى (یت)

بهره از جنسبت افزاید که چون در فصل دی

مهر عریان باشد از وی حظ عریان او فرست

(فطنة المرء تدل على اصله)

فطنت ذکا معناسنه در معنای لطیفی کشتنک ذکاسی
اصلی اوز رینه دلالت ایدر اکثر یا کرم الاصل اولنلر
ذکی و فرومایه لر غیاوت و بلاهتدن مشتکیلر در (یت
فی المهد ینطق عن معاده جده

شم الانوف من الطراز الاول

❁ فی حرف القاف ❁

(قبول الحق من الدین)

معنای لطیفی حق قبول ایتمک دیندندر یعنی قبول کلام
حق متدین اولنلر ایدر میل اباطیل وعدم قبول حق
لا ابالبان بی پاکلرین یعنی آلودگان لوث مناهی اولان
ناباکلرین شانیدر (رباعی

تاره نرود کسی بمنزل نرسد

تا جهان نبرد بعالم دل نرسد

کر جله جهان بکیرد انوار قبول

یک شعشه جز ببرد قابل نرسد

(قدر فی العمل تیج من الزلل)

تیج ضم جمیله جواب امر در مجزومدر اصلی تجودر
فعل مضارع مخاطبدر زلل قتح زا قتح لام اولی ايله
بومحاده خطا معناسنه در معنای لطیفی عملده تعبین
مقدار قبل که خطا وسهودن نجات بوله سن یعنی
کنجایش پذیر حوصله طاقتک اولیه جق امور عظامه
طالب اولوب عمله شروعدن حذر ايله وکندی مقدارک
قدر عمل ايله قانع اول که خطادن سالم اوله سن ننه کیم
لسان الغیب رحمه الله بومعنایه تنبیه بیوررلر (یت

ای مکس عرصه سیرغ نه جولانکه تست

عرض خود میبری وزجت ما میداری

(قسوة القلب من الشبع)

معنای لطیفی قلبک قسوتی توقلقدندر (البطنة تریل

الفطنة) دخی بو معنای مشعردر صلحا دن بعضیلر
 قلبك التده معده بی برچوملکه تشبیه ایلشیرکه آتشده
 قاینه یه و بخاری مافوقنه صعود ایلیمه یعنی کثرت بخار
 قلبی مکدر ایدوب سیاه ایدر حضرت فاروق ابن الخطاب
 یورمشیرکه سز بطنندن حذر ایلک زیرا بطننت حیاته
 ثقلت و مماته رایحه متنه در حضرت امام شافعی
 رحمه الله یوررلرکه اون الی سنه دنبر و بکا شیع کالجیه
 طعام یمدم زیرا شیع بدنی ثقیل پر قسوت و فطنتی ازاله
 ایدر و خواب کتورر و آدمی عبادتده کسلان ایدر
 او کیمسه نک که بطنتی فوت اوله فطنتی حیات بولور
 قوله تعالی (کلوا و اشربوا و لا تسرفوا انه لا یحب
 المسرفین) قال النبی علیه الصلاة والسلام (افضلکم
 منزلة عند الله اطولکم جوعا و تفکرا و ابغضکم الی الله
 کل یوم اکول شروب) مثنوی
 هر که شیرین می زند او تلخ مرد

هر که او تن می پرستد جان نبرد
 منقولدر که هارون الرشیدک فرقه نصارا دن بر طیب
 حاذقی و ارایدی علی بن حسین و اقدی جانبیه رضی الله
 عنه دیدیکه سزک کابکرده علم طبعه متعلق برشی یوقدر
 مع هذا علم ابدانک علم ادیان کبی لزومی مقرر در علی
 جواب و یردیکه حضرت حکیم ازلی جل جلاله بر کلمه ده

علم طبی جمع ایتشدر اول کلمه (ولا تسرفوا) کلمه سیدر
 انصرانی دیدیکه سزک پیغمبر یکنز طبدن برشی خبر
 و یرمیشدر علی دیدیکه رسول علیه السلام بر حدیثده
 طبی جمع ایتشدر اول خبر لطیف (المعدة یت الادواء
 و الحمية رأس کل دواء و اعط کل بدن ما تعود به) حدیث
 شریفدر بوندن صکره نصرانی تسلیم ایدوب سزک
 کابکر و پیغمبر یکنز جالینوسه طبدن برشی ترک ایتامشدر
 دیو اعتراف ایلدی (مثنوی

نان کلمست و گوشت کمتر خورازین
 تا نمانی همچو کل اندر زمین

چون کرسنه مېشوی سک مېشوی
 تشد و بد پیوند و بد رک مېشوی
 چون شدی توسیر مرداری شوی
 بی خبری پا چود دیواری شوی

پس دمی مردار و دیگر دم سکی
 چون کنی در راه شیران خوش تکی
 (قول المرء یخبر عما فی اصله)

معنای لطیفی کشفنک سوزی اصلنده اولان شیدن خبر و یرر
 (قوة القلب من صحة الايمان)

معنای لطیفی قلبک قوتی ایمانک صحتنددر ضعف
 ایماننددر که آدم هر شیدن قورقوب اندیش-ناک اولور

قضا و قدره ایمان قوی اولدقده کشتی جناب حقه تفویض
امور ایدوب اسه بایدن مسیبه رجوع ایدر بوصورتده
ماشاء الله کان و ما لم یشاء لم یکن ما انی فهم و اذعان
ایلیوب قوت قلب حاصل اولور

(قاتل الحریص حرصه)

معنای لطیفی حریص اولانک قاتلی کندی حرصیدر
بونک مضمونی سبقت ایلدی

۹ (قیمة المرء ما یحسنه)

معنای لطیفی کشتنک قیمتی شول شیدر که آنی کوزل ییله
یعنی کشتی هر نه بی ابو ییلور سه کندی قیمتی معلومی اولان
نسنه نک قیمتی مقداریدر مثلاً صنایع شریفه اربایيله
صنایع خسیسه اصحابنک میانه لرنده کفایت اولماز خیاط
و سباط موتاب و قصاب زرد و زو کلخن فروز برابر
دکدر بو تقدیر جسد روح علمه و اصل اولان علمای
عاملین محضاً قیل و قالله تفاخر ایدنلردن صد هزار
مرتبه برتر و اعلادر که انلر معرفه للهسه موفق اولوب
معلومک شرفیندن اکساب شرف ایتمشلردر حسین
مییدی رحمه الله دیوان حضرت علی شرحنده رضی الله
عنه (بیت)

لا فضل الا لاهل العلم انهم

علی الهدی لمن استهدی ادلاء

بیت شریفی بیان سیاقنده در که زمره علما که حضرت
سید الاصفیا علیه ازکی الصلوات و اعلی التحایا انلر
حقنده ورثه انبیا ییور مشدر محققلر و مجتهدلر در زیر
انلر حقایق و دقائق اشیا بی ییلورلر غیر یلره نسبت وارث
معنویلردر ننه کیم صدقه و زکاة صوریه فرزندان
صوری یه حرامدر صدقه و زکاة معنویه که مسائلده
غیره تقلید و تبعیده اول حضرتک ابنای معنویه سنه
حرامدر بناء علی هذا علما تا که مقام تحقیقه ایریشوب
عقبه تقلیددن یکمیلر وارث اوله مزلر انتهی کلامه
لکن بو عید فقیردیر که وراثت صوریه ده نقصان و کمال
اولدینگی کبی وراثت معنویه ده دخی کمال و نقصان واردر
پس ایمدی هر کس معلومی مقدار نجه وراثتدن محروم
اولماز حسین مییدینک مرادی وارث کاملدر و علما
حقنده آیات و احادیثله ثابت اولان مراتب عالیه رتبه
کماله کوره در ننه کیم حضرت موسی صلوات الله علی نبینا
و علیه جنابنه اولانان خطاب عزت که یا موسی بن خسته
اولدم سن بنم عبادتم ایتدک و بن جابع و عاری اولدم
سن بنی اطعام و اکسا ایتدک دینلده الهی سنک ذات
پاکک عروض حوادث و عوارضدن مقدس و مزهدر
بو خط ابائله جناب عزتک نه اراده ییورلر دیوسوال ایتدکه
جوابنده فلان و فلان قوللرم بو حالله مبتلا اولدیلر

۹ هر تقدیر شارح مسحوم کلام نفیس
کرارانه نک معناسنی بیان ایتیش
ایسه ده کلام مذکور ظاهرندن متبادر
و بلکه عباره سنندن ظاهر اولان
کشتنک قدر و قیمتی احسان ایتدیکبی
شیدر یعنی نه بی ازعام و احسان ایدر
ایسه کندونک قدری اودردیمکدر
حتی حضرت مولونک (کلامندن)
اولور معلوم کشتنک کندی مقداری
پورقلری دخی اشبو معنایی مؤیددر
مقابلیه الفقیر اضفی حقیر

اكر سن انك احوال له تقيد وتدارك ايتش اوليدك
بنم رضای شریفم انلرایله بیله ایدی دیدی فهم من فهم
مصرع این شیوه عشق هر کسی را نبود

نه کیم حضرت مولوی قدس سره العزیز پیورر (مثنوی)
کار پا کازا قیاس از خود مکبر

کرچه ماند در بنش شیر و شیر
(قرب الاشرار مضر)

معنای لطیفی اشراره قریب اولق مضر در
(قدر المرء ما یحبه)

معنای لطیفی کشینک قدر و منزلتی مهمی اولان شی
مقدار یدر (رباعی)

کرد در طلب لقمه نانی نانی

ورد در هوس کوهنر کانی کانی

فی الجملة حدیث مطلق از من بشنو
هر چیز که در جستن آنی آنی

❖ فی حرف الکاف ❖

(کلام الله دواء القلوب)

معنای لطیفی حضرت الهک کلامی قلوبك دواسیدر
یعنی تلاوت قرآن کریم امراض قلوبه که اخلاق
ذمیه در علاج و دوا در معلوم عزت اولسونکه تلاوت
قرآنك روحی حضور مع الله در حال تلاوته لکن

بومشهدك مشاهده سی بر شیخ کاملدن انابتیه محتاجدر
حتی حین تلاوته قلبی متفرقه اولیه ادنی مرتبه مشاهده
اولدر که بوکلام لطیف کلام حقدر ملاحظه سی نصب
عین اوله واحکام قرآنیه ایله عمله ساعی اوله بوندن
اسبق کشیده سلك بیان اولمش ایدی که انفتاح قلب
ایچون اوچ شبه ملازمت لازمدر بریسی تلاوت قرآندر
ایمدی قبح قلب ازاله امراض قلبیه دن عبارتدر
(من اراد ان يتكلم مع الله فليقرأ القرآن) حدیث
شریفی فکرا اولنوب هنکام تلاوته مراعات ادب الزم
واوجبدر (مثنوی)

سر من از ناله من دور نیست

ليك چشم و گوش را آن نور نیست

قال النبي عليه الصلاة والسلام (ان القلوب تصدئ
كما يصدئ الحديد قالوا وما جلاؤها يا رسول الله فقال
تلاوة القرآن وذکر الموت) قوله تصدئ ای توضع
کیرلنوب پا صلیق معناسنه در قرآن کریمک ظاهری
حر و فله تکلم اولنوب قلوبیده حفظ اولنور اکر حقیقتی
ظاهر اولیدی آنک سطوات نورینه سموات واراضینده
طاقت اولمازدی آنکچون حق تعالی پیورر (لوا انزلنا
هذا القرآن علی جبل لرأته خاشعاً متصدعاً من خشية الله)
لکن جناب ارحم الراحمین اول حقیقتک انوارینی قلوب

والسنه ناس اكا مطبقه اولمچيچون كسوت حروفله ستر
ايلدي بونك مثالي اكا بكرز كه بر كيمسه حقيقت ناري
نون والف وراطن ايتسه اكا جواب ويريلور كه اكر
حال بومئوال اوزره اوليدي لفظ نار اوراق اوزرينه
كتب اولند قد حقيقت ناره اوراق وخامد طاقت كتور ميوب
سوزان اولوردى پس ايمدى صور حروف بدن ايله روحه
بكرز نته كيم شرفي روحله در كذلك شرف حروف
روح معانيسي ايله در حق سن عظمت قرأني بيملك
مراد ايدر سن عظمت متكلمي تصوره قلبكه احضار
قبل عرش وكرسی وآسمان وزمين وما فيهن وما بينهن
موجود اولان مخلوقاتي كه ملائكه وانس وجن وحيوانات
وبونلك غيريدر وند كرايت كه بوجهلك خالق واحددر
وبومذ كوراتك جمله سي آنك قبضه قدرتنده در كه اكر
عرش وفرشي وما بينهما ي هلاك ايلسه ملكندن برشي
ناقص اوليوب سلطنتندن منعزل اولماز بلكه ملك
وملكوت آنك استغناسه نسبت آفتابدن ذره ودر يادن
قطره در بلكه دخی كتردر اشته سن بويله بر ذات
عظيم الشانك كلامني قرائت مراد ايدوب وآنكه
مخاطبه ايتك وكابنده اولان جلال علم وحكمتني مطالعه
ايتك استرسن بوملاحظه بي دستور العمل ايله سن (بيت
ناكسانرا در حريم عز قرآن بار نيست

جز دل پاكان درين محرم اسرار نيست
(لايمسه الا المطهرون) خواستجه ظاهر مصحفه
طهارتسز وضع دست جائز اولديغي كمي حقيقت
معانيسي دخی باطن قلبدن محبوبدر الا مكر كه خباثت
باطندن ظاهر اولوب اشك دیده ايله وضوء معنوي ايدنلره
ظاهر اوله يوخسه قلب پر قسوت وخاطر مشئت ايله
تلاوت ايدنلره (بيت

كرتو قرآن برين نمط خواني بيري رونق مسلماني
مضمونيله تفریع اولنور ذوق معنويسته واصل اولنلردن
بعض وجود مكرملر يور مشلردر (نظم
حقك آياتي حجابن رفع ايدوب چيقدي يوزه
ليك هر آلوده طينت ايله مزتا ويليني
اهل فضله قوللق ايت دامن خدمت درميان

ترك ايدوب اهل وجودك جتله قال وقيلني
(كفاك من عيوب الدنيا ان لا تبقي)

معنای لطيفي دنيا نك عيوبندن سكا اول قدر كافيدر كه
سني ابقا ايتز يعني سني اعدام وهلاك ايلر بو كلام اقسام
بجازدن (انبت الربيع البقل) قبيلندندر في الحقيقه
برعبيدر كه واحد كالقدر (بيت

يار ناپايدار دوست مدار دوستي را نشايد اين غدار
(كمال العلم في الحلم)

معنای لطیفی علمک کمالی حمله در حکما دیمشکر که خوان
نفس علمک نمکی حمله در بوکا شاهد حلم قلب اولنسه
ملح اولور حلمک محاسنی بوندن اقدام بیان اولندی حلم
عامه به لازم و فرقه جلیله علمایه الزمدر زیر ناسدن
مخالف طور آداب و مناقض احکام کتاب بعض حرکات
کورد بجه همان فی الحال عنقه تفسيق و تضلیل ایتیموب
رفقه و قول این ایله بلکه تعریض و کایه ایله سو یلمک
کر کردر تا که اول کیمسه متاثر اوله اگر بو گونه حکیمانه
وضع ایتیموب خلافن ایدر سه کار کر اولماز (فقولا له
قولا لينا) بود عوایه حجت کافیه در (شعر

لم ار مثل الرفق في يمنه يستخرج العذراء من خدرها
من يستغن بالرفق في امره يستخرج الحية من جحرها
(كفاك هما علمك بالموت)

معنای لطیفی سکا کفایت ایدر هم و غم جهندن مونه
علمک فی الحقیقه اسباب دنیایه علایق ایله درون مالا مال
ایکن بغتة موت ایله رحلت ایدوب بالجملة رخت و بخت
و اولاد و عیال و خانه و عقار و املاک و اموالنی ترك ایدوب
تنک و تار بر مکانه کیدوب بلکه سنجاب و سمور لر ایچنده
نعم متنوعه ایله تنعم و ترفهه معتاد اولمش بدن حشرات
بیشماره مثلا مور و ماره تردد کاه اوله جفی شایبة مرادن
مبرا بر امر مبرهن در بیچاره انسان رفته غفلته مستغرق

اولغله بونلری تذکر ایتدیکندن لذایذ نفسانیه ایله
شادمان و فوات مرادات شهوانیه ایله محزون و کریان
اولوز (الناس نيام اذا ماتوا انتبهوا) والا هیچ عارف
اکاه اولانه مودن ییوک غم و هم اولماز (یت

کوشة وحدت ایدی قبرک عذابی اولسه
خوش تماشا کاه ایدی حشرک حسابی اولسه
(کمال الجود فی الاعتذار معه)

معنای لطیفی کمال جود و سخا آنکله بیله اعتذار ایتکده در
بومال بالاده تفصیل اولندی
(کافر سخی ارجی الی الجنة من مسلم شحیح)

معنای لطیفی کافر سخی دخول جتسه ارجا در مسلم
بخیل و حر یصدن مأمولدر که کافر سخی سخاسی سببیه
اسلامه کلوب آخرته ایمانله توجه ایدوب جتسه کیره (مثنوی
هیچ کافر را بخواری منکرید

که مسلمان مردنش باشد امید
اما مخبر صادق خبر و یرمشد که (البخیل لا یدخل الجنة)
دخی بونک کی نیجه اخبار صحیحه ایله بخیلک عدم دخولی
ثابت اولمش مادامکه بخلله متصفدر مکر که بخلی ترك
ایدوب توبه و رجوع ایلیه (یت

خوی بد در طبیعتی که نشست
نرود تا بوقت مرک از دست

مفسر وندن بعض یلر دیمش لر که فرعونده سخا صفتی
وار ایدی حضرت الله قرأ نده آنکچون اسمیله یاد
ایلدی اما نمرود علیه ما یستحق غایت بخیل اولدیغیچون
نام ناپاکی ایله یاد ایتیب قرأ نده (فیهت الذی کفر)
دینکله علی وجه الکنایه ذکر اولمشدر ۹ مع هذا ایکبسی
دخی کافر ایکن سخا سبیلله بر کافر ک کافر آخر اوزرینه
رجحانی واردد پس ایمدی سخا اهل اسلامده اولدیغی
وقتده نه مرتبه ممدوح و بخیل نه پایه ده مذموم اولور
ایمش فهم اولنور (بیت

توان بکرم بنده خود کرد جهانرا

اینجا ست که هر کس که بخیلست کریمست

(کفران النعمة مزیلها)

معنای لطیفی کفران نعمت نعمتی ازاله ایدیجیدر بو مضمونده

کلمات مقدماتی بر اولندی

(کفی بالموت واعظا)

بالموت لفظ بنده اولان بازائده در معنای اعظی واعظ
اولمق جهتندن موت کفایت ایدی هر کس بر وجه
یقین موت وقوعی ییلموب خواه و ناخواه ترک ما ملک
ایده جکی تصدیق ایتد کدن صکره مقتضای عقل
اولدر که دائم و ایدی اوله حق آخرت ایچون آماده اولوب
زاد راه عقبا اولان اعمال حسنه به سعی ایلیه زیرا عافله

سائر لک

سائر لک موتی واعظ و ناصح اولور بونک دخی تفصیلی
سبقت ایلدی

(کفی بالشبب ناعیا)

الناعی هو الذی یأتی بخبر الموت (کذا فی الصحاح ناعی
شول کیمسه یه دیر لر که خبر موت ایله کله معنای لطیفی
موتی اخبار ایتک جهتندن قوجالق کفایت ایدی حضرت
نظامینک بو ایاتی بو کلامک بیاننده کافیدر (شعر

حدیث ککودکی و خود پرستی

رها کن کان خجاری بود و مستی

چو عمر از سی گذشت و بلکه اریست

نشايد کرد همچون غافلان زیست

نشاط عمر باشد تا چهل سال

چو با پنجه رسد زیر و پروبال

پس از پنجه نباشد تن درستی

بصر کنندی پذیرد پای سستی

چو شصت آمد شکست آمد بیدار

چو هفتاد آمد افتاد آلت از کار

به هشتاد ونود چون در رسیدی

بسا سختی که در کتی

وز آنجا که بصد منزل رسانی

بود مری بصورت زندگانی

۹ نصوص جواهر فصوص
قرأ نده فرعون بنی عونک اسم
شعوت و سعی تصریح میوریلوبده
نمود مر دودک نام دناث انسانی
اسم موصول ایله ذکر اولمش
فرعون لعینک افعال واقوالندن
ظاهر اولان عقل و درایتندن
و نمرود عنودک حضرت ابراهیم
علیه السلامه و ردیکی جوابندن
باهر اولان بلاد و حقایقندن
اولمقنی اوزرینه اگر مفسرین
عندما اتفاق ایلمسدر دافهم یانی
الحکم للتفیر جهال الدین المصحح

وگر صد سال مانی وریکی روز

بباید رفت این ککاخ دلفروز

پس آن بهتر که خود را شاد داریم

درین شادی خدا را یاد داریم

(کنی للمحسود حسده)

معنای لطیفی حسوده حسدی کفایت ابتدای یعنی حسوده

حسودی مقابله کنند. ترتیب جزا لازم دکلدر حسد

بر عذاب الیدر که حسود دائما آنکله معذبدر (شعر)

خواجه خلق دیمش اوج خصلت

بوله مز را نهجیات ابدن احد

سوء ظن داخی تطیر یعنی

قال بد ایتک اوچنجیسی حسد

و خبرده وارد اولش که (دب الیکم داء الامم قبلکم الحسد

والبغض) یعنی سزیدن اول بکن اتم طوائفده اولاندر

سزده حرکت نهانی سرایت ایلدیکه اول حسد

و بغضدر حسد قسمت قسام ازلی به اعتراضدر و محسوده

ظلمدر نه کیم بعض افاضل بومعناده بیورمشدر (شعر)

الاقول لمن کان لی حاسدا اندری علی من اسأت الادب

اسأت علی الله فی فعله لانک لم ترض لی ما وجب

فجاز الی بان زادنی وسد علیک وجوه الطلب

بسی شریف الهمی اقتضا الیدر که بازار حاسد گایده اولوب

اموری ادبار و بلاده و بازار محسود پرسود و احوالنده

دائما اقبال و زیاده اوله حضرت پیر هداة خواجه

عبدالله انصاری علیه رحمة الباری مسجعا تنده بیورر که

هر که دانست که قسام ازلی در قسمت خطا و ظلم نکرد

از حسد برست (بیت)

چونکه ظلم ایلدی حکمه قسام قضا

به نیچون حاسد دون و یرمیه اول حکمه رضا

حضرت امام غزالی قدس سره بیورر که حسدک اسباب

موجبه و علل مستفله سی بدی نسنه در اولکی عداوت

ایکنجی تعزز اوچنجی تکبردر دردنجی تعجب بشنجی خوف

فوت مقاصد النجی حب ریاست بدنجی خبت نفس

ولوم طبیعت اما عداوت بر شخص آخره عدو اولیحق

آنک نعمتی زائل و امر و عاقبتی نکبته راجع و آئل اولدیغن

استر اما تعزز محسود اولان کیمسه جاه و ولایت یا علم

و حکمت یا مال و ثروت صاحبی اوله حاسد آنک تعزز

و ترفع ایتمنی ملاحظه و تأمل ایدوب عدم تحملندن ناشی

نعمتک زوالن طلب ایلر که آنک زوالی کندویه ترفع

و تکبر احتمالی اوله اما تکبر اولکدر که حاسد محسوده

تکبر و ترفع و محسود اکا تذلل و تخضع ایتک استر محسوده

واصل اولان نعمت و شرف حاسده تذلل و یروب و بونک

اکا تکبری بر طرف اولیحق نفسی بو صورتدن متألم اولوب

نعمت و شرفك زوالی استر اما تعجبك مثالی بودر که
کفار خا کسار جناب رسالتیناهی به خلعت نبوت ایله
تشریف اولندیغندن تعجب ایدوب (و انزل علیه الذکر
من بیننا ابث الله بشرا رسولا) دیوب شرف نبوتك
زوالن وعدم حصولن طلب و تمنی ایدرلردی فرقه
اذ یکایه خفی دکلدر که حقیقتده بو قسم قسم ثانی به
رجوع ایدر اما خوف فوت مطالبك ماده سی اولدر که
ایکی شخص یا خود اشخاص بر مراد معین و مطلوب
مخصوصی طلب ایدوب هر برینه حاصل و جمله طلاب
اکا واصل اولق احتمالی اولیوب تراجم حصولی قلوبدن
تراجم انتفاسنه مؤدی و تحاسد حدوثنه مفضی اولور
بوچنسدندر زوج واحدك خواتینی که اکا ضرات اطلاق
اولنور کمال محبت و ترجیح زوجلرینه مزاحمه ایدوب
محاسده ایدرلر و ندماء مقربان ملوک و سلاطین و تلامذه
استادان اساطین و بونلرک کبی کیمسه لاراسنده اولان
تحاسد بو قسمدندر اما التخی حب ریاستدر آنک موافقی
اولدر که بر کیمسه علم و کمال و یا جاه و جلال و یا ثروت
و مالده رئیس و عظیم النظیر و یکانه روز کار اولق استر
بعض ابنای نوعنده کندویه مشارکت و اول تفرد ادعا
ایتدیکی دائره ده مداخلت فهم ایله آنک اول زوال
نعمتن و کندونك انفراد و بقاسن استر و وزرا علما

ارالنده اولان حسد بو قسمدندر اما خبت نفس ولوم
طبیعتدن حاصل اولان حسدك وقوعی کثیردر زیرا
بعض ارادل ناس بعض اعالی و افاضله لاعن شیء بغض
و حسد ایدوب محالسه آنی نقض و ذم ایله یاد ایدوب
زوال نعمتدن فرح و شاد اولور با آنکه هرکز ارالنده
عداوت یا تعزز و تکبر یا طلب مرآتیده مشارکت احتمالی
بو قدر بلکه محسود ایله اصلا آشنا و مشاهده سیله
دیدة کج نظری قطعاً روشنا اولماشدر محض خبت
نفس لئیندن ولوم و دنائت طبع خیشندندر و بو مقوله
نفوس صاحبی دائماً معذب و متحن و سائر کیمسه لر عزیز
ورفع اولدجقه بو ذلیل و متهمندر و بو قسم حسدك
علاجی عسیر و بو مقوله مزاجك صاحبی دوا پذیردکلدر
زیرا سببی ذاتیدر کاه اولور که بو اسباب حسدك اکثری
بلکه جمله سی بر شخصده مجتمع و بو مقوله حاسد غایت
قوی و یامر تفعدر نعوذ بالله من شرور انفسنا و من سبئات
اعمالنا ❀ فی حرف اللام ❀

(لین الکلام قیدالقلوب)

قید بو قاغی به دیرلر معنای لطیفی کلامك یومشا قاغی
و ملائمتی قلوبك بو قاغی سیدر یعنی لطف و سخن جذاب
قلوبدر خصوصاً که مداهنه دن و کذبدن عاری اوله
بو گونه متکلمك احبابی کثیر اولور زیرا بالخاصه کلام

لینه قلوب میل ایدوب صاحب کلامه علاقه ایدر
 پر کیسه آداب کلامی وحسن خطابی ولطف جوابی
 بیلسه هر کیمله صحبت ایلرسه البته سامعک کوکلی
 اول مقوله متکلم طرفته منجذب اولور ذکر اولسان اسلوب
 اکثر یا اهالی استانبولده چوق بولنور و سائر بلاد ده
 دخی بو کونه آدم محبوب القلوب اولور (شعر)
 العلم زین والسکوت سلامة فاذا شرعت فلا تکن مکثارا
 ما ان ندمت علی السکوت مرة ولقد ندمت علی الکلام مرارا
 (لبس لسلطان العلم زوال)
 معنای لطیفی غلبه علم ایچون زوال بوقدر حضرت
 مرتضی کرم الله وجهه بویتلرده دخی بو مضمونی بیان
 یورمشلردر (نظم)
 رضینا قسمة الجبار فینا لنا علم وللاعداء مال
 فان المال یفنی عن قریب فان العلم باق لا یزال
 بموت ابن آدم ویقطع عمله الا عن ثلث علم ینتفع به
 وصدقة جاریة وولد صالح یدعوله (حدیث شریفنده
 دخی علمک بقاسی ایما اولمشدر الی یومنا هذا ینک سنه دن
 متجاوزدر که بعض علماده حضرت امام علی کرم الله
 وجهه جنابلرندن موروثه علوم واردر مثلا جفرو علم
 روحانی کی (شعر)
 ای مرتفع ز نسبت ذات تو شان علم

کلك کهر فشان تور طب اللسان علم
 دست مجردات ستون زنج شود
 آنجا که فطرت تو زند سایبان علم
 و سائر اعزه کرام و مشایخ عظام و مؤلفین ذوی الاحترام دن
 باقی قلان مؤلفات و آثار که عقود تعداد و شمار دن
 بیروندر تا انقضای دوران باقی و فنا پذیرد کلدرو کلامده
 علمدن مراد علوم نافعده در بوئدن اسبق علمک و علمائک
 اقسامی افاده اولمش ایدی (بیت)
 علم دین فقهست و تفسیر و حدیث
 هر که بخواند غیر ازین کردد خبیث
 (لویری العبد الاجل و مروره لایقص الامل و غروره)
 اجل مدت و امل رجا مغنارینه در معنای لطیفی اگر
 عبد مؤمن اجلی و اجلک یکمه سنی کوریدی رجایی
 و رجایه غروری حکایه ایتمزدی یعنی مدت عمرک سریعا
 سرورینی بضر بصیرت ايله کوروب معاینه تحصیل
 ایدی طول املی و اکا غرالمسکی لسانه کتوروب نقل
 ایتمز ایدی حضرت رسول کائنات علیه افضل الصلوات
 (الدنيا ساعة فاجعلها طاعة) یوردقلری زمان حاله
 اشارتدر مثلا زمان ماضینک محل تدارک اولمیدیغی ظاهر
 و هویدادر و زمان آتی که مستقبلدر و هویدادر و خودینه
 حکم اولنماز پس ایمدی انسانک عمری همان بولمیدیغی

حالدرد بعض علما حال ماضینک آخری ومستقبلک جزء
اولیدردیمشله بوضورتده حالک سرعت مروری عدم
استقراری معلوم اولور استیلائی سرمستی غفلتدندرد که
انسان بیچاره بونی فراموش ایدوب کونه کونه طول
امللر ایچون تخمین وتدبیر ایدر (العبد یدبر والقضاء
یضحک) لکن بونکته دخی معلوم عزت اوله که غفلت
دخی جمله حکم الهیه دندردیمشله زیرا نوع انسانده
غفلت اولسه بوعالم کون وفساد خراب اولوردی (مثنوی
استن این عالم ای جان غفلتست

هوشیاری این جهانرا آفتست
(شعر)

عجزنا عن مواقع الشکر شکر لم یفنا ینابد و امه
سید منعم علی العبد حتی غفلة العبد عنه من انعامه
(لکل غم فرج ولکل داء دواء)

معنای لطیفی هر غم ایچون کشایش وهر درد ایچون دوا
ودرمان وارددر (بیت

ان مع العسر که یسرش قفاشت

شاد برانم که کلام خداست
طریق نور بخشیده اولان درویشلرک دبدیه دائمه لری
درونلرینه غم کلدکده شاد اولمقدرد آنکچونکه غم وسرورون
بر برین تعاقب ایتکده در ۶ لامحالہ غمک نتیجه سی سروردرد

ملاحظه سبیله والبتہ هردرد ایچون دوامقررردر لکن
طیب حاذقه محتاجدرد فافهم
(لبس الشهرة من العونة)

رعونت حق واسترحا معناسنده در معنای لطیفی لباس
شهرت کیمک نفس اماره نک رعوتندندرد لذات دنیویه
وشهوات نفسانیه مع کثرتها اوج نوعدر اولکبسی
ما کل ومشاریدر که اطعمه نفیسه واشربه نفیسه در
ایکنجبسی مناکدرد که حسنی جاریلر ومسننی محبوبه لردر
اوچنجبسی ملابسدرد که ذی قیمت اقشیه متنوعه والبسه
مرغوبه لردر اگرچه فی الجملة تزیین اظهار تعین ایچون
اولیوب تحدیث نعمت واشعار غنا و ثروت ایچون
اولورسه که انواع شکردندرد برامر مقبولدر لکن
زی صلحاده بولنوب آل رنگ جامه ل واجر واصفر کران
بها شال وردالری در برایتک رعوتندن وبقای کبردندرد
حتی طریق صوفیه ده خرقة کیمک موت اخضر ایله

تعبیر اولنور (بیت

از خود آرا طمع سیرت شایسته مکن

که برونسازدرونساز نکردد هرگز

(لبس للحسود راحة)

معنای لطیفی حسود ایچون راحت یوقدر تفصیلی آنفا
کذارا بلدی

هـذا ان مع العسر یسرا
یسرلش ان بعد العسر یسرا
یسرلش ان بعد العسر یسرا

(لبس الشبب من العمر)

معنای لطیف قوجالق عمر دن معدود دکلدر زیرا اوجاع
واسقامدن عبارتدر

(لين قومك تحب ولين قولك تحب)

معنای لطیف قومکه ملایمت ایله که محبوب اوله سن
وکلایمکی ملایم ایله که محبوب اوله سن
(لكل عداوة مصلحة الا عداوة للحسود)

معنای لطیف هر عداوت ایچون صلح واردر الا حسودک
عداوتی ایچون صلح یوقدر (بیت)

کل العداوة قدر جی ازالتة الا عداوة من عاداة من حسد
زیرا حسود محسودک نعمتشک زوالندن غیر یله منسلی
اولماز مبحث حسد مستوفی افاده اولندی اما علمای
دین سیمایا ابو حامد غزالی رحمه الله اخیای علومده اخلاق
ذمیه تک یکان یکان علاجنی بیان پیورمش العیاذ بالله
تعالی برکیمیه حسده مبتلا اولسه آنک ازاله سنه علاج
محسودی اولان زیاده تعظیم وتکریم ایتمکدر هر بار که
حاسد محسوده تعظیم وتوقیر ایلیسه میانه لرنده محبت
ظهور ایدر بو صورتده محب محبوبتک سوء حالتی استمه مک
امر مقرر در اگرچه دیمشدر (بیت)

حسد قلب عدو اطفله زائل اولمز

سنکده مضر اولان آتش آت آت اثر

اما لطف واکرام حاسد طرفندن اولدیغی وقتده علاج
پذیرا اولسینده شبهه یوقدر * فی حرف المیم *

(ماندن من سکت)

معنای لطیف سکوت ایلین کیمسه نادم اولمادی حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم پیورمشلرکه اگر کلام
سیم خام اولسه سکوت زر خالصدر (بیت)
سوزک در اولسه دخی وار سکوت قبل سکوت

نه در در ایکی کوزم لعلدر ویا یاقوت
حضرت امام غزالی رحمه الله پیورمشلرکه صمت وسکوتک
وجوب وزومی بودلیل عقلیدن معلوم اولور که کلام درت
قسمدر قسم اول نافع محض قسم ثانی مضر محض قسم
ثالث نفع وضرری مشتمل قسم رابع نفع وضرردن خالیدر
مضر محضک تکلمی جائز دکلدر بلا شبهه وضرر ونفعی
مشتمل اولانک كذلك زیرا ضرری نفعنه دکر حین
تکلمده چکیلن زجت زیاده اولور ایکیسندن خالی اولان
دخی ناجوزدر که زیرا عبت محض وتضییع زمان
ووقتدر که موجب خسران ومقتدر پس ایمدی همان
نافع محض اولان قالدی معلوم اولدیکه کلامک اوج
ربعدن سکوت واجب همان ربع واحدک نطقی مناسب
ایمش ونافع محض اولنده دخی آفات خفیه اولمق زیاده
وتضع وغیبت وتزکیه نفس کی محتملدر مانند ظهور

آفتاب عالم تاب ظاهر اولد بیکه جناب رسالت پناهک صلی الله علیه وسلم (من صمت نجا) بیوردیغی عین صواب وفصل خطاب وجوامع الکلمدر که (اوتیت جوامع الکلم) مقتضاسیجہ مخصوص حضرت رسالتا بدر زبده ارباب یقین نورالدین عبد الرحمن جامی قدس سره السامی بهارستانده پرورده ابتدکی ازهار آثار دندر که (حکمت بو چهار کلمه پراخته کویا بر تیردر

که چهار کماندن انداخته در ملوک سالفه دن کسری دیمشدر که هرگز سو یلمدیکم شیدن پشیمان اولدم ونیجه کره سو یلمدیکمدن پشیمان اولوب خاک خونده غلطان اولدم قیصر دیمشدر که بنم نا گفته یه قدرتم گفته دن زیاده در یعنی اول نسته یی که سو یلدم سو یلمکه قادرم واول سوز که آنی سو یلدم آنی اخفایه قدرتم یوقدر خاقان چین دیمشدر که چوق واقع اولور که سو یلمک ایچون اولان پریشانلق سخت اولور سکوت ایچون اولان پریشانلقدن ملک هند بومعنا ده ایراد ایتشدر که هر کلمه که بنم زبانمندن جسته در بنم دست تصرفم اندن بسته در وهر نسته که آنی سو یلمه مشم اکامالکم دیلرشم سو یلرم استرشم سو یلم (شعر بخردی را رز از فاش ونهان

مثلی نیک بر زبان رفته

کین چوتیر است مانده در قبضه
وآن چوتیر است از کمان رفته
(مجلس العلم روضه الجنة)

معنای لطیفی مجلس علم جنت با نچه سیدر بوندن اسبق علم شریفک وعالم عاملک احوالی تفصیل اولمش ایدی بومحکنده دخی اجالا بیان آخر ایله ذکر اقتضا ایلدی فصل الخطابده مسطوردر که علمای ظاهر اوچ طائفه در مفتیان ومذکران وقضاة امامفتیان ابکی قسمدر قسم اول عالم دل وعالم زبانلردر وآنلرده علم وعمل وخوف وخشیت وتقوی واردر وتحصیل ونشر علمی الله ایتشدردر ومال وجاه دنیسادن نظر لرین قطع ایتشدردر (انما یخشی الله من عباده العلماء) بونلر حقننده در قسم ثانی عالم زبان وجاهل دللردر آنلرک کوکلنده خوف وخشیت الهیه یوقدر وتعلم وتعلیم علمدن مراد لری تحصیل ثواب آخرت وقرب حق دکلدر بلمکه تتبع علمی تحصیل جاه واموال دنیا واقبال ناس ومناصب ومراتب ایچون ایدرلر (اتقوا کل منافق علیم اللسان) حدیث شریفی بونلر حقننده وارد اولمشدر (شعر

آلوده شد بجرص درم جان عالمان
وین خواری از کذاب بدیشان نمیرسد
درد او حسرتا که به پایان رسید عمر

وین خرض مرده زیك به پایان نمیزد
 اما مذکران که واعظان در اوج طائفه در اولکسی
 انلر که برقاج محله مصنع مسجع کلام حفظ ایدوب علم
 دیندن بعض ضرور سویلر قبول خلق مطلبی واموردینه
 متعلق کلمات مکسبی اثنای وعظده وزرا وامرایه مدح
 وثنا کاری وصدورا کابر واغیا واصحاب مناصبک منافی
 خلاصه گفتاری اولوب گاه گاه اظهار تعصبه ایضا
 فتن ایدوب عوام ناسی سخت تعصبه اغرا واغوا وگاه
 احادیث مطعونه وموضوعه نقلیه جلب منافع وتحصیل
 خطام دنیا ایلر معاذالله بونلر عالم زبان وجاهل دلدر
 بونلرک مجلسندن احتراز لازمدر ایکنجی اول طائفه
 صلحادر که کلاملری الله ایچون وثواب آخرت ایچون اوله
 وهدعت وضلائدن دورلر وتفسیر و اخبار و آثار اسلاف
 کبار نقل ایلرلر وجاده سنت سنیه وسیر سلف صالحین
 ایراد ایدوب خلق وعظ ونصیحت وخکمت ایلر طرف
 حقیقه وصراط مستقیمه سوق ایدرلر وزهد وورع
 وتقوا به دعوت ایلرلر (ادع الی سبیل ربک بالحکمة
 والموعظة الحسنة) امریته امثال ایتلرلر اوچنجی اول
 طائفه گزین ومشاغ دیندر که عنایت حقک جذباتیه
 سلوک راه دین وسیر عالم یقین تحصیل ایتلرلر ومکاشفات
 اضاف الهیه دن علوم لدنی بولمشلرلر وبرتوانوار

صفات حقده بینای حقایق معانی واسرار اولمشلرلر
 مدت عمرلرلر کنندی نفسلرینه واعظ اولوب (عظ
 نفسك ثم عظ الناس والا استخ مني) سکلامیه کامل
 اولمشلرلر بونلر حکم وفرمان مرشد ایلر دعوت خلقه
 مأمورلرلر (رباعی

مردان رهش زنده بجان دکرانند

عمرغان هواش ز آشیان دکرانند

منکر تو بدین چشم بدیشان کایشان

بیرون زذوکون درجهان دکرانند

پس ایمدی بو کونه وجود شریفلرک مجلسی جنت عاجله

اولدیغی بین الظهوردر اما قضاة دخی اوج قسمدر

(قاضیان فی النار قاض فی الجنة) حدیث شریفندن

علماء شروح احادیثده دیدکلری اوزره هر قسمک

صفتلری معلوم اولور بو مختصرده ایرادی مانحن فیه

دکدر

(مصاحبه الاشرار رکوب البحر)

معنای لطیفی اشرارک مصاحبستی دریاده کشتی به سوار

اولمق کیدر حذف مضاف واردر تقدیری رکوب سفینه

البحر در یعنی اشرارک صحبتی محل خطر در کشتی به

یتک کبی اگر سلامت بولور سه دخی برقاج زمان طبیعتده

اثر باقی قالور وعن عبدالله بن عمر رضی الله عنهما انه قال

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (لا يركب البحر مؤمن
الا حاجا او معتمرا او غازيا في سبيل الله تعالى فان تحت
البحر نار او تحت النار بحرا) و اراد بهذه الكلمة تهويل
امر البحر وخوف الهلاك منه كما يخاف من ملامسة النار
كذا في شرح السنة اولا مخاوفك بريسي تموج در يادر
بريسي دخی کشتی به یا سماوی یا خودینه ایچندن بر آفت
ایرشمک خوفیدر بریسی دخی موافق روز کار بولوبوب
دور و دراز سرکردان اولق و بعض دشمنانه تصادف
ایلمک خوفی وارد در بریسی دخی خود بخود دریایه
دوشوب قضاء غرق اولق خوفیدر بونلردن سالم اولوب
منزل مقصوده وارر سه آبک که طبیعتی بارد و رطبد
تا ثیرندن تغیر مزاج دخی محتملدر کذلک اشراک
صاحبتی دخی خطرناکدر کونه کونه خطر لردن سالم
اولسه دخی مقارنت و صحبتک آخرتده جزاسی مقرر در
(الاخلاء یومئذ بعضهم لبعض عدوا الا المتقین)
صحبت اشراکده اولان مخاوفک بریسی تأثیر صحبت و انقلاب
طبیعتدر بریسی دخی احبایی سوء ظنه القادر بریسی
دخی انک کلمات باطله سنی استماعدر بریسی دخی عادت
سپشه سی اولان غیبت و مذمته اتباعدر بریسی دخی
جائز که سوء صنیعندن ناشی طرف حقندن ایریشن قیمن
صورتده اشراکدر (بیت

بی ادب تنهانه خود را داشت بد
بلکه آتش در همه آفاق زد

(من علت همه طالت همومه)

معنای لطیفی شول کیمسدنک که همتلری عالیله اوله غنوم
و همومی اوزون اولور هرکسک معلومیدر که طریق
حصول مطالبده چکیلن متاعب مطلبک عزتنه کوره در
مطلب تقدیر عالی اولور سه مقاسات و مشاق چوق اولور
مثلا فضیلت تحصیلنده اقرا نه سبقت بر نیجه مدت بذل
قلب و قالبسه محتاجدر کذلک مطلب اعلایه که مراد
معرفت الهیه در طالب اولان مدت عمرنده فقر و فاقه به
صابر و اختیار ریاضت و مجاهده و خدمت مرشد کامل ایله
مفتخر اولوب و لحظه واحده هوای نفسه توجیه نگاه
اعتبار ایتمک دخی بونک امنالی نیجه نیجه شدت و صعوبتلر
احتمالی لازمدر که کشتی کامیاب اوله (شعر

اسرار حقیقت نشود حل بسؤال

نی نیز به در باختن حشمت و مال

تا خون نکنی دیده و دل پنجه سال

هرگز ندهند راحت از قال بحال

(من کثر کلامه کثر ملامه)

معنای لطیفی شول کیمسه نک که کلامی چوق اوله ملوم
اولسی چوق اولور یعنی چوق ملامت اولنور

(مشرب العذب مزدحم)

معنای لطیفی طنلو چشمه ده خلقك ازدحامی اولور
اخلاق حیده دن کایه در یعنی اخلاق سنجیده صاحبك
محببتنه ناس رغبت ایدوب مجلسی مزدحم اولور کویا که
مرحوم شیخ سعدی کلمستاننده بو مضمونی بو کلام
دررباردن اخذ ایتشددر (بیت

هر کجا چشمه بود شیرین مردم ومورومار کرد آیند
خصوصا که بو گونه وجود مسعود کار علمادن یا خود
رجال دولتمندن اوله مرحوم جنت مقام شیخ الاسلام
یحیی افندی جنابنی کورن پیران کهن سالدن استماع
اولنور که عظم شانی و علو مکانت ومکانی مرزاد اولد بجه
تواضع ومسکنتی دخی افزون اولور دی در کاهی ملاذ
فقرا واغنيا واسکفه باب مکارم مأبی ککھف الامان
ضعفا وعلما اینمش بونك کبی لین العریکه ذات مکرملره
جراران بی ادب مقوله سی هر عصرده ثقلتدن خالی اولمازلر
نقل اولنور که خلیع العذاران نقره چینان زمره سندن
بر آدم روزمره مجلسلریشه تردد ایدوب مشلا ضحوة
صغرا ده کلور سه ظلام شامه دک و کاهیجه صبا حدن
اخشامه دک بسط خلسپاره ثقلت ایتک جزء طبیعتی
وترکی نامجوز عادتی ایدی (مصرع
ثقلت ذاتی کشش طاغی ایله دنکا دنک

چین جبین خداندن متغافل وکایات و تعریضاتك
هر برینی محل آخره صرف ایدوب البته برحسن محمل
بولور دی نه احسان فی الجملة ایله مندفع ونه طشره ده
بر کیمسه سزی استر کلامیه مرتفع اولور دی یننه برکون
کما هو العاده علی الصباح کلوب مجلس شریفلرنده جانب
غربه ناظر اولان پنجره لذن برر وزنه اوکنده مربع نشین
ثقلت اولدی مرحوم مشار الیه حضرتلری کالاول
آشنایی والتفات تام ایله انک خاطرینی تطیبیدن صکره
خطاب ایدوب بیوردیلر که حالا پیشکاهنده اوتوردیغکر
پنجره دن بعد العصر پرتو آفتاب دوشوب سزی آزرده
ایدر بو طرفه بیورک دیو مقابله ده برجایکا تعیین
ایلدیلر (شعر

مات الکرام ومروا وانقضوا ومضوا
ومات فی اثرهم تلك الکرامات

وخلفونی فی قوم ذوی سفه
لوا بصر واطیف ضیف فی الکری ماتوا
(مجالس الکرام حصون الکلام)

معنای لطیفی کریملرک مجلسلری جئسن کلامک سورلریدر
حصن قلعه باروسنه دیرلر حصون جمعیدر یعنی صاحب
کرم اولنلرک مجلسلرنده واقع اولان کلام محفوظدر آنده
قالور طشره ده ثقل اولنماز (صدور الاحرار قبور

الاسرار) دخی بو معنایی افاده ایدر (المستشاره و تمن)
حدیث شریفی بو امت هر حومه یه تنیهدر که هر کسی
محرم اسرار ایتیموب تکمیل نفس ایتش کیمسه لایله
استشاره ایلیمه تنه کیم دیمشردر (شعر)

ان رمت تدبیر امر ما بيسرك
انباشرته فاتخذ في رأيه رجلا

عريف قد غارك الاهوال تجربه

اسن مقدم في احواله بطلا

ان الامور اذا الاحداث دبرها

دون شيوخ ترى في اثرها خلل

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بعض غزوة وسرا یا
ترتیبده اصحاب کرامدن برقاج ذات شریفله مشورت
ایدوب وقت شروعه دک عامه صحابه یه کشف راز
ایتمزدی (من کتم سره ملک امره) هر کسه افشای
راز ایلین مطلوبه نائل اولماز (شعر)

در مشورت را چرا بسته مکر مذهب عقل را جاحدی
نه اریاب حکمت چنین گفته اند که رایان خیر من الواحد
(منقبه المرء تحت لسانه)

منقبه مثلبه نك ضدیدر هر معناسنه در معنای لطیفی
کنینک هزی لسانک التده در یعنی بر آدم (اذا خلی
وطبعه) انضاق اولنسه هر نه کونه مدحه سزا محاسنی

وارایسه اکا داتر سویلر (کل حزب بما لديهم فرحون)
فخواستجه هیچ بر کیمسه کندی عیوبندن بحث ایتیموب
مایه الاقتخاری هر نه ایسه اول سمتدن مکالمه ایدوب
اندن صفایاب اولور مثلاً حداد خطاطک صنعتی
سویلدن وایشته دن محظوظ اولماز و بالعکس (مصرع
وللناس فيما يعشون مذاهب (*) في حرف النون *)

(نیل المني في الفنى)

معنای لطیفی آرزوله ایرشمک غناده در یعنی مطالب
دنیویه یه نیلان و دسترس غنا ایلله اولور فقر ایلله اولماز
فقر ایلله مرادات اخرویه حاصله اولور لکن غنا ایلله
مطالب اخرویه حصولی دخی ممکندر اگر شروطی
موجود اولور سه مثلاً مال حلال طلبا لمرضات الله اتفاق
اوانه وزکاتی دخی ویرلش اوله ومن واذا دن معرا
ومبرا اوله و معطی له محل اوله اگر بوشروظدن بریسی
منعدم اولور سه ثوابی اولماز آنکچوندی که بی مراد
اولنلر فقر اختیار ایدرلر بودخی ممکندر که غنادن مراد
غنای قلب اولوب انده و مناده اولان الف ولام عهد
ایچون و منادن مراد مطلب اعلی اولان رضاء الله اراده

اولنه (یت)

کف سؤال نمودار نعل وار ونست

وکر نه بر سر کنجست پای درویشی

(نور قیرك بالصلاة فی الظلم)
 نور صیغه امر در ظلم ضم ظاء مجمله وفتح لامه ظلمك
 جمعیدر معنای لطیفی ای مؤمن و موحد سن قبریكى
 تنویر ایله لیالی مظلمه ده نماز ایله مراد اجواف لیالیده
 قلنان نوافلدر سیمای صلاۃ تهجد که انبیای کرامه
 صلوات الله علی نبینا وعلیهم اجمعین فرض ایدی یوامت
 مرخومه یه نافله اولدی مشایخ ستندن این ماجه ویرمندی
 وحاكم رجهم الله روايتلریله شرط شیخین اوزره نصیح
 اولسان احادیث شریفه دندر که قال النبی علیه الصلاۃ
 والسلام (ایها الناس افشوا السلام واطعموا الطعام
 وصلوا باللیل والناس نیام تدخلوا الجنة بسلام) وطبرانی
 یو حدیث شریفی دخی روایت ایدر (شرف المؤمن قیام
 الیل وعزه استغناؤه عن الناس) صلاۃ تهجد حقنده
 آثار چوقدر وکبار مشایخ وعامة صوفیه وقاطبة صلحا
 یوکه ملازمدر وجمله خواصندندر که متعجد اولان
 کیمسه نشیط اولوب کسل وقتوردن دور اولور وعدد
 رکعاتی اکثری اون ایکی واقلی ایکیدر خواص عجیبه سی
 واردر که خامه دوزبان بیاندن عاجزدر حضرت بایزید
 بسطامی قدس سره جنا بلرینی بعد الارتحال اعزه
 کرامدن بریسی رؤیاده درجه عالییه ده متعم مشاهده
 ایدوب سبب وصولدن سوال ایتدکه پیوردیکه عالم

دنیاده سعی ایتدیکم یوقدر عبادات وریاضات وبالجمله
 عبارات و اشارات اصلاً بکافر یا درس اولمادی الامکر که
 (دوکانه نیم شبی) یعنی اجواف لیالیده قائم اولدیغ
 برایکی رکعت نماز مقبول درگاه عزت اولوب یوعلو درجه یه
 باعث نیلان اولدی وتهجدك بر خاصه سی دخی آدمی
 منورالوجه ایدوب محبوب القلوب ایدر یوصورنده یوکلام
 لطیفه بر معنا دخی ممکندر که قبردن مراد جسم اوله
 وظلمده اولان الف ولام جنس ایچون اولوب ظلمت ظاهره
 وباطنه مراد اوله یعنی سن جسمکی منور قیل ظلمت
 شیده وظلمت بشریتده صلاته دیمک اوله نوافله مواظبتك
 قرینت بحق منتج اولدیغی حدیث قدسیله ثبوت یافته در
 یوجسریده مختصره ده ایرادی اطناب واسه هایه مؤدی
 اولدیغندن ماعدا محضاتحریر و تفسیر ایله وجدانیات
 افاده اولنماز بناء علی ذلك حضرت مولویك یو ایات
 شریفه سبیله اقتصار اولندی (مشوی

بنج وقت آمد نماز رهنمون
 عاشقانرا فی صلاۃ دائمون

نه به پنج آرام کیرد آن خجار
 راست کویم نه بصد نه صد هزار
 نیست زر غبا وظیفه عاشقان
 سخت مستغنیست جان صادقان

با وجود آنکه در یاد رکشند
خشک لب باشند وهم در آتشند
(نور مشبك لا تظلمه بالمعصية)

مشبب مصدر میبدر قوجالق معناسنه معنای لطیف
ای عبد مؤمن پیرلکک نورینی معصبت سببیه قرا کو
ایله یعنی پیرلکک وقتند کاهدن محترز اولکه معاصی
ظلمتدر حضرت الله جل جلاله الشبب نوری بیورمش
زمان شیخوخت صاف اوله جق زماندر واسلامده
قوجاینلره حضرت حقک نیجه بشارتلی وارد که
احادیث شریفه ایله ثابتدر ایمدی بعدالار بعین کاهدن
زیاده پرهیز لازمدر شیخ کیر صدر الدین قنوی قدس
سره العزیز حضرتلی کشف الاسرار نام کابلرنده
(ثلثة لا یکلمهم الله ولا ینظر الیهم یوم القیمه ولا یرکبهم
ولهم عذاب الیم ملک کذاب وشیخ زان وعائل منکبر)
حدیث شریفنک شرحنده مذکور اولان اوچ طائفه نک
سبب عذابلی ذکر اثناسنده شیخ زاینک خصوصنده
بیورر که پیر زاینک علت عذابی ماده سنده مختفی
اولان سر اولدر که تحقیقا جوان تازه زنایه تجاسر
ایند که نوعا معذورتی مقرر در زیرا حدیث سنی
حسبیه طبیعتی اکا منازعه اولوب دفع شهوتده متقاضیه
اولور و بر تازه یکتدن زنا نک عدم ظهوری عمل عجیبدر

آنچه وندر که قال صلی الله علیه وسلم (یجب ربکم
من الشاب لبس له صبوة) اما پیر که حد خسبنی متجاوز
اوله انک شهوتی وقواسی منخطه در اگر زنا ایدرسه
اندن اول فعل قبیحک ظهوری بر سبب ایله دکلدر الا
فساد طبیعتدندر واول کیمسه فساد اوزرینه مجبولدر
بوفساد اکا معاذ الله وصف ذاتیدر تالیج ردیه بی مستلزمدر
انتهی کلامه (بیت

رسمیست که مالکان تحریر ازاد کنند بنده پیر
و بودخی معلوم عزت اوله که مطلقا انواع عبادات
درونی تطهیر و ظاهر سیمای آدمی تنویر ایدر واصناف
معاصی باطن انسانی سیف قسوت ایله جریج و بشره
مؤمنی زشت و قبیح ایتک بالخاصه مقرر در (سیماهم
فی وجوههم من اثر السجود) ودخی (يعرف المجرمون
بسماهم) کریمه لری بومدعا بهجت واضحدر
(نار الفرقه احر من نار جهنم)

معنای لطیفی فرقت آتشی جهنم آتشندن زیاده
حرارتلودر (بیت

دوزخه کیرمز ستمکدن ینان قابل جنت دکل اهل عذاب
بومضمونه ناظر در (بیت

فی فؤاد المحب نار هوی احر نار الحیم ابردها
بوصکلامی تضمیندر فرقت محبوب مجازیدن قطع نظر

فی الحقیقه تدقیق اولنسه (ومن كان في هذه اعمى فهو
في الآخرة اعمى) آتی موجبجه نار فراق دیدار الهی به
کوره آتش سعیر آب غدیردر بومحله مناسب کلماته
بومختصرده تاب کنجایش یوقدر ننه کیم عمر بن فارض
قدس سره حضرتلری بیوررلر (شعر

فظوفان نوح عند نوحی کادمعی

وایقار نیران الخلیل کلوعتی

ولولا حجاب الیون قلت وانما

قیامی باحکام المظاهر مسکتی

(نور المؤمن من قیام الیل)

معنای لطیفی مؤمنک نور وجهی کیجه قائم اولمه دندر

قیام لیل صلاة تهجددن کایه در آنفا تفصیلی مرورایتدی

(نسیان الموت صداء القلب)

معنای لطیفی موتی فراموش ایلک قلبک پاسیدر یعنی

موجب صدائدربونک دخی بیانی حسب المقدور افاده اولندی

(تعبت الی نفسک حین شاب رأسک)

نعیت صیغه مجهولدر معنای لطیفی سن موتله نفسکه

اخبار اولنسدک باشک اغاردیغی زمانده یعنی باشکده اولان

مویک سفید اولدیغی وقتده نفسکه موت خبری کلدی

بویان دخی سابقدر

(نضرة وجهه المؤمن فی الصدق)

نضرت ضادمعجه ايله تازه لك معناسنه در معنای لطیفی
مؤمنك یوزینك طراوت وتازه لكی صدقده در صادق
القول اولان کلامندن نجل اولیوب عبوس الوجه اولماز
ننه کیم کاذبلر بویله اولورلر

(ثم آمننا بكن فی امهد الفرش)

ثم صیغه امردر نومدن معنای لطیفی خلایقندن امین

اولدیغن حالده نائم اولکده دوشکلرک زیاده ایوسنده

یاتمش اولورسن زربفت و دیبادن دوشکلر اوزره خوفله

یتانلر خار مغیلا نده یاتمش کی مضطرب اولورلر اما

بی قیدان روز کار خاکتوده و خس خارا اوسنده یاتمشلر

شکر خواب ایدرلر

(نضرة وجهه المؤمن فی التقی)

معنای لطیفی مؤمنک وجهنک تازه لكی تقواده در اهل

تقوانک حسن و جالی ونضارت رویی آینه مثالی

اصحاب یتشه خفی دکلدر زیرا (ان اکرمکم عندالله

اتقیکم) فخوا سبجه انلر عباد اللهک اکرملریدر وحضرت

حق جل وعلا انلری سور حضرت خدای علام الغیوبک

محبوبلری خلقله دخی محبوب القلوب اولق حدیث شریفله

تایسدرفافهمم * فی حرف الواو *

(وضع الاحسان فی غیر موضع ظلم)

معنای لطیفی احسانی محلنک غیری به وضع ایتک ظلمدر

نه کیم متبی دیمشدر (یت

ووضع الندی فی موضع السیف بالعلی

مضر کوضع السیف فی موضع الندی

اصل ظلمک تعریفی (وضع الشئ فی غیر موضعه) وعدلك

تعریفی (وضع الشئ فی موضعه) در بواصل محسنه

غلط بخش دیرل بو مقوله احسانک ثوابی دخی اولماز

احسانک موضعی فقرا در اغنیایه احسان وکرم دفع

احتیاج و تسریر قلبه مؤدی اولدیغی واضحدر (لمنشئه

متاع کاسد اولور موقع عدمده وجود

محل دوشر که توانکر کدا برین طوتمز

اخلاق محسنی نام کابده مسطوردر که خسرو پرویز

حکما دن برینه سؤال ایتدیکه طبقات خلائقه سزاوار

احسان وعطا ولایق وازدرا کیملردر دیدیکه خلایق

بش طبقه در اولکبسی انلردر که فی حد ذاتهم ایولر

وخوشخولدر و انلردن خلقه هر زمان ایلک ایریشور

انلری تقویه ایدوب انلرایله صحبت ایتک کرکدر ایکنجی

اول طائفه در که کندی نفسلرنده ایولدر اما بر کیمسه به

انلردن ایلک ایرشمز بو مقوله لی عزیز طوتوب خیره

حریص ایتک کرکدر اوچنجی اول فرقه در که میانه حال

اولوب نه انلردن غیره ایلک ونه کک ایریشور انلره راه

خیری کوستروب شردن تحذیر ایتک کرکدر در دنجی

اول قومدر که کندی نفسلرنده یرامزلر در اما شرلی

غیره ساری دکلددر انلری خوار وحقیر طوتمق کرکدر که

یرامزلغی ترک ایلده ل بشنجی اول بد نفسلردر که هم کندی

نفسلرنده یرامزلر وهم شرلی آخره سرایت ایلده

بویله ره سیاست ایتک کرکدر اول و وعد ووعید وثانی

تنبیه وتهدید ایله ثالثا ضرب وحبس ایله بونلرایله

اولمازسه سقیمه وجودین صحیفه عالمدن حک ایله (یت

آتشی را که خلق از وسوزند

جز بکشتن علاج نتوان کرد

(وزر صدقه المنان اکبر من اجره)

معنای لطیفی منانک صدقه سنک کماهی اجرندن بیوکدر

منان معطی الیه تحمیل منت ایدن کیمسه در (لا تبطلوا

صدقاتکم بالمن والاذی) نهی ایله منتهی اولین کیمسه نک

صدقه سی ابطال اولنور بونهیک عدم اجتنای وزر

عظیقدر اگرچه فی الجملة محسن الیهک قلبنه حین اعطاده

سرور مالقاسی نوابی دخی ضایع اولماز اما وزر امنان

اول ثوابدن اعظم وکلاندر (من يعمل مثقال ذره خیرا

یره ومن يعمل مثقال ذره شریره)

(وحدة المرء خیر من الجلبس السوء)

معنای لطیفی کشینک بالکزلغی یرامز مقارندن خیرلودر (شعر

اوله ناقص لره همدم کیم همیشه هوشمند

استمزم کیم کنند و دن ادنی ایله اوله قرین
سندن اعلی اولنه پک اولمه هم ثقلت نما
اول دخی کنند دن ادنی ایله اولمز همنشین
جلبس بدک مقارننده اولان مضرات علی وجه التفصیل
شرح اولمش ایدی تنها اوتوران کیمسه برقاچ آفات دن
سالم اولور از جمله غیبت و مساوی ناسدن و ریادن
و آفات چشم و کوشدن دخی نیجه نیجه معاصیدن که
الف خلقدن متولد اولور (شعر)

پایدان کم نشین که صحبت بد

کرچه پاکی ترا پلید کند

آفتابی بدین بلندی را

ذره ابر نا بدید کند

(ولایة الاحق سریع الزوال)

معنای لطیفی احقک ریاستی سریع الزوال در تیر نهایت
بولور سبی اولدر که حاققت نیک و بد تمیزینه مانعدر
هر عملک رجالی استخدام ایتمز و نظر عواقب بدینی منعدم
اولد یغیچون (اول الفکر آخر العمل) مضمونندن غافل
و صادق و کاذب فرقنده عاجز اولغسله سقیم مستقیمدن
صادق منافقندن ترجیح ایده مر و عدل و ظلمی نصیح
ایلیه مز بناء علی ذلک هر کسه منفور اولوب مدت قلیله ده
منعزل و محجور اولور (الکبس من دان نفسه و عمل

لما بعد الموت) والی عاقل نفسی افراد رعایا دن فرض

ایدوب (مصرع

کدالر پادشاه مشرب کرک شهله کدا مشرب

نخوا سنجه تکبر و تجبری بالکلیه فراموش و مقتضای شرع

اطهر ایله عمل ایدوب دائما خدامینک احوالنه چشم

و کوش اولور (مثنوی

خوی شاهان در رعیت جا کند

چرخ اخضر خاکرا اخضر کند

شه چو خصوصی دان چشم خون لولها

آب از لوله روان در لولها

چونکه آب جمله از حوض بست پاک

هر یکی حوض آبی دهد خوش ذوقناک

وردران آب شورست و پلید

هر یکی لوله همان آرد بدید

(والاک من لم یعادک و اساک من تغافل عنک)

والاک مفاعله در و اساک کذلک معنای لطیفی سکا دوستلق

ایتدی شول کیمسه که سکا دشمنک ایتدی و سکا مالی ایله

مظاهرت و امداد ایلدی شول آدم که سندن تغافل

ایتدی یعنی احوالی تفحص ایتدی مراد شریفلری

اینای زمانه تعریضدر زمانه ده شرط دوستنه مراعات

اولماز همان دوست اکا اطلاق اولنور که سکا عداوت

ایتمیه محبت ایتدیکیکی کبی و مال و جانله اخوت ایدر آدم
نادر در شول کیمسه که سنک حانی ییلوب بیلزنله همان
اول برادرک مرتبه سنده سکا معاونت و یاورلک ایتمش
اولور (شعر)

هست زیاری همه را ناگزیر
خاصه زیاری که بود دستگیر

این دوسه یاران که توداری نرشد
خشک تر از حلقه در پردردند

(ولی الطفل مرزوق)

معنای لطیفی طفلک و لپسی مرزوقدر طفل معصومک
رزقی دخی منضم اولدقده بهر حال افزون اولور

(ویل لمن و تراحرار)

ویل شدت و عذاب معناسنه در (وتره توتیرا غلبه)
احرار حرك جمعیدر رق انك ضدیدر معنای لطیفی
شدت عذاب آخرت اول کیمسه ایچوند که احرازه غلبه
ایلیه احرار دن مراد رقبه لی ربقه علایق شتای
دنویه دن آزاد اولان مردان راه حقدر که انلرک
اللهدن غیری مطلبیری اولیه بالکلیه قیود ماسوادن
مطلق اولوب بحسب الضروره مصلحت کفاف عیال
ایچون خلقله معامله ایلرر قلبیری بر نفس اللهدن غافل
اولناز (رجال لاتلهیم تجارة ولا یسع عن ذکر الله)

بویله وجود مکرملر حقنده در اکثر یا عادات ناسه مماشات
ایتمزل مکرکیم بر عمل صالح اوله فی الجملة خلقک هواسته
مخالف حرکت ایتدکیری ایچون خلق انلره حقارت نظریله
نظر ایدرلر قال النبی علیه الصلاة والسلام حاکما
عن ربه وعزتی وجلالی لا ینال رحمتی من لم یوال اولیائی
ولم یعاد اعدائی (کذا فی نوادر الاصول بوحدیث قدسیده
حضرت رب العالمین جل شانہ پیورر که عزتم وجلالم
حقیقون بنم رحمته نائل اولماز شول کیمسه که بنم
دوستلریمه محبت و دشمنلریمه عداوت ایلیه بو خبر صحیح
نوادر الاصول نام نگایده بویله مذکور در (مشوی
تو مکو که من کریرانم از نیست
بلکه آواز تو کریرانست بنیست

نعلهای باز کونست ای سلیم

نقیرت فرعون می دان از کلیم

پس زد دفع ظاهر اهل کمال

جان فرعونان بماند در ضلال

ودخی بویله وجود پر سودلرک انکسارلندن و تأثیر
نفسلرندن زیاده احتراز لازمدر حکایت اولنور که حضرت
ملا خداوند کار جنا بلرینک والد ماجد لری سلطان
العلمایها ولد قدس سره حضرتلری محمیه قونیه به ابتدا
تشریف ایتدکیری اثناده بر کون جامع شریفده

زانوشین تعبد ایکن برداشتمند فراجہ سنک آستین
 کیمیوب عزیز مشارالیه حضرتلرینک یانلرینه اوغراقده
 محضا تعلیم ادب قصدی ایله ملا فراجہ نک یکلرینی
 کی زیر بویت خداده ادب لازمدر دیدکلرنده اول
 دانشمند بد پیوند عنقله کیمه نتیجه نه لازم کلور دیدی
 حضرت عزیز دخی سنک جان خیشک جسدکدن چقمق
 لازم کلور دیدیلر همان اول ساعت اول کیمسه لرزان
 اولوب نقد جانی خزینہ از واحه تسلیم ایلدی مناقب
 حضرت مولویده بویله مسطوردر بعض عارفلمیانه
 ناسده اولیانک تمیز اولملرنده اوچ علامت وارد اکر
 بر کیمسه ده اول اوچ علامت بولنورسه اول ذات شریف
 ولایتدن حصه مند دریمشدر (شعر)

سه نشان بود ولی راز نخست آن بمعنی
 که چوروی اویه بینی دل تو با و کر آید

دوم آنکه در مجالس چو سخن کند زمعنی

همه راز هستی خود بحدیث می زیاید

سیم آن بود بمعنی ولی اخص عالم

که ز هیچ عضو او را حرکات بدنیاید

(ویل لمن ساء خلقه و فح خلقه)

معنای لطیفی شدت عذاب اول کیمسه ایچوند که خوبی

حرکین و ظاهر خلقی دخی قبیح اوله بوضورته اهل

ظاهر و باطن اندن متفر اوورلر دنیاده دخی بویله
 آدم معذب اولور اما ظاهر خلقی چندان مستحسن
 اولیوب اخلاق حیده سی اولان وجود عند العقلا
 محبوب و محمود اولور عکسی بویله دکدر (شعر)

از حسن نفیس نیست مردم

از جوهر مردمی نفیس است

زیبا صنی که هست بدخو

چون خوب خط غلط نویس است

(ویل للحسود من حسده)

معنای لطیفی شدت عذاب وارد حسود ایچون حسدی

جهتدن نته کیم بعض بلغا دیمشدر (شعر)

اصبر علی مضض الحسود فان صبرک قائله

فالنار تأکل نفسها ان لم تجدد ماتا کله

❖ فی حرف الهاء ❖

(هموم المرء بقدر همومه)

معنای لطیفی کشنک غمیری همتلری مقدار یدر بو مضمون

علی التفصیل افاده اولندی

(هم السعید آخرته وهم الشقی دنیاه)

معنای لطیفی سعید اولان کشنک غم و همی آخرتیدر

وشقی اولان آدمک غم و همی دنیاسیدر سعیددن مراد

سعادت ازلیه به مظهر اولان کیمسه در شقی دخی کذلک

ازلده شقی اولاندر سعید و شقیینک بوعالمده بعض علایمی
واردر محجو بلره کوره والا کل اولیایه حضرت الله بوسری
بیلدرمشدر لکن کشف ایتمزلر جلاه علایمدن بریسی
بودر که سعید اولان فقر و غنایه اعتبار ایتموب اعمال
صالحه یه دائما صدق و خلوصله سعی ایدر و شقی بونک
خلافیدر فقیر اولسه دخی فقری مرز داد اولدجه اصراری
زیاده اولور (فاما من اعطی و اتقی و صدق بالحسنى
فسنبسره للبسرى) کریمه سنی بعض مفسرین سنعینه
و نوقفه للبسرى یعنی لعمل اهل الجنة (واما من یخول
و استغنی و کذب بالحسنى فسنبسره للعسرى) یعنی یخذه
فلا نوقفه للطاعة فسنبسره علیه طریق اهل المعصية
دیو تفسیر ایتمشدر خلاصه مرام اعمال صالحه یه میل
و محبت علامت سعادت ازلیه و فسق و فجورده اصرار
امارت شقاوت و نشان مقت و بعد رجعت لم یزلیه
اولدیغی مضمون آیت ایله مستدلدر مشاغل دنیویه یه
صرف همت و لوازم آخرت تدارکنندن بالکلیه غفلت
ایتمک عمای قلبک و ضعف ایمان و یقینک ثمره سیدر (شعر
سراحوال جهان پرسیدم از فرزانه
گفت یا خوابست و یا باد است و یا افسانه
گفتمش احوال عمر ما بکوتا چیست عمر
گفت یا برقست و یا شمعست و یا پروانه

گفتم انکس راجه کوی کاندیرین دل می نهد
گفت یا کوراست و یا مسنبت و یا دیوانه
(هربك من نفسك انفع من هربك من الاسد)
هرب هانك وراء مهملة نك فتحيله فرار معناسته در معنای
لطیفی سنك نفسکدن فرارک شیردن فرارندن انفعدر
شیرک هلاکی حیات صوریه بی ازاله ایدر اما نفسك
هالکی حیات ابدیه دن محروم اولور نفسه تبعیت آدمی
(اولئك كالانعام بل هم اضل) ماصدق ایلر (بیت
اقبل على النفس واستكمل فضائلها
فانت بالنفس لا بالروح انسان
مرأت نفس زنکار کدورتدن مصیقله و منجلی اولدقده
محل فیض الهی و مخزن اسرار نامتناهی اولوب بشریت
ملکیتیه متبدل و دخی (لایسعی سمائی ولا ارضی ولكن
یسعی قلب عبد مؤمن تقی نقی) مرتبه سی حاصل
اولور (بیت
صائب زملائک مطلب رتبه انسان
آینه بی پشت چه دیدار نماید
(اعدا عدوك نفسك التي بین جنبيك) نفس اماره نك
مضراتی بطک مراد ایدن مرصاد العباد نام کتابه
مراجعت ایلسون
(هات ما عندك تعرف به)

تعرف مجهول و محذور و مدبر معنای لطیف کتور عندئذ
اولان نسنه بی که آنک سببیله پیلنورسن یعنی هنک
هرنه ایسه بیان ایله که قدر و قیمتک اول مقدار اولوب
اول قدر معروف و اول قدر مکرم اولور سن (لمنشئه
هزمند اولین ممتاز اولور می اهل عالمند

چنده هر کیه هم قدر ورد و یاسمین اولز
(همه المرء قیمته)

معنای لطیف کشتنک همتیدر قیمتی (بیت
عاشقک احوالنه ایتمه نظر همته قصده ابرامنه
(هامة المرء همته)

هامة دپه تارک معناسنه در معنای لطیف کشتنک دپه سی
همتیدر بوئدن مراد کشتنک هامة سی جسمنک طرف
علوده نهایتیدر یعنی هر آدمک نهایت علو رتبه سی
همتی مقداریدر (علو الهمة من ایمان) کشی همتی
عالی ایتمک کر کدر مرتبه سینه کوره اما دسترس مستحیل
اولان ماده لرده همت فائده ایتمز (بیت

بخت بد و همت عالی بلاست
و آی برانکس که بدین مبتلاست
(هلك الحریص وهو لا یعلم)

معنای لطیف حریص اولان هلاک اولدی حالبو که هلاک
اولدیفن بیلز هلاکدن مراد رحمت حقندن دورا و لمقدر

زیرا دنیا الهک مغبوضیدر خریص اتی سودی الهک
دشمنه دوست اولمق آدمی رحمت حقندن بعیند ایدر
معاذ الله رحمتدن بعد ایسه هلاک ایدیدر اکر چه
حریص شمدی بو حال بیلز روز جزاده ظاهر اولور
اول کونده ایسه ندامت فائده ایتمز (بیت

اذا ما اهان امری نفسه فلا اکرم الله من بکرمه
(هشم الثريد غير آكله)

هشم های هوزایله و شین معجه ایله اتمکی ثرید ایتمکه دیرلر
معنای لطیف ثانی ثرید ایلدی اکل ایلین کیمسه نک
غیری یعنی ثرید ایلین اکل ایتمک مبسر اولدی مراد
مالی جمع ایلین تمتع ایده مدی بلکه غیر یلر یعنی وارثلر
سودمند اولدی دیمکدر (ع) مال میرائی نباشد پایدار

غواستجه نیجه خانما نلر وارث واحده انتقال ایدوب
زمان قلیله نقود و منقولات مقوله سنی اتلاف و اسراف
ایلد کدن صکره یاران تصنع پیشه صورت حقندن کورینوب
ضیاع و عقار و املاک اطلاق اولسا نلری دخی فروخت
ایندیکه ثلث قیمته اشترایدوب برقاج سینه ده اول وارث
سفاهت معناد دزدان قلعه افلاس آباد اولدیغی چوق
کورلمشدر سعادت اول غنی به که مالندن هم کندی
کامیاب اولوب هم سفره سخاسی کشاده و قضای حوایج
فقرا به از جان و دل آماده اوله (شعر

کبست اهل کرم انکس که چو سائل پدرش
آورد آن قدر امید که در دل کنجد

بکشاید کف احسان و بخشد چندان
که نه در حوصله همت سائل کنجد
(هیهات من نصیحة العدو)

هیهات اسم فعل در بعد معناسنه نصیحت غیره خیر
اراده سیدر معنای لطیف دشمنک نصیحتدن خیر بعید
اولدی یعنی دشمن دوست صورتده کورینوب صورت
حقده نصیحت ایدرسه اعتماد ایته زیر دشمن آدمه
خیر سوق ایتمزالبته ضمنده بر سوء قصدی وارد در حزم
واحنیاط محلیدر (لمنشئه)

نسب روی دل دشمنه غرور ایته
ملایمتدخی کوسترسه خاره آلدانمه

(هلاک المرء فی العجب)

معنای لطیف کشینک هلاکی عجیده در هلاکدن مراد هلاک
مغنیدر بونک تفصیلی بالاده کذار ایلدی * فی حرف لا *
(لا ایمان لمن لا امانه له)

معنای لطیف کمال ایمان یوقدر شول کیمسه ایچون که انک
اما تی اولیسه یعنی امین اولیه خائن اوله
(لادین لمن لامرؤة له)

معنای لطیف کمال دین یوقدر شول کیمسه ایچون که انک

مروتی اولیه مروت انسانیت معناسنه در شرح هدایه ده
مسطور در که (المروة الانسانیة و یعبر بها بالفارسیة
مردمی کردن) یعنی بر موجب عقل رفتن و نقل عن ابی القسم
دین بی مروت دامت مروت بی دین کار خامست و دین
بامروت کار تمامست

(لا غنی لمن لا فضل له)

معنای لطیف غنا یوقدر شول کیمسه ایچون که انک فضلی
اولیه یعنی انسانیتده تقضانی اوله زیر سخا و کرم تمه
صفات انسانیه در علی طریق الکنایه دیمک اولور که
غنی اولماز سخی و کریم اولین کیمسه فی الحقیقه بخیل ایله
فقیرک فرقی یوقدر

(لا راحة للملوك)

معنای لطیف پادشاهلر ایچون راحت یوقدر یهر حال
در ورنده خشیت ربانیه و غیرت انسانیه اولان پادشاه
(کاکم راع و کاکم مسؤل عن رعیتة) مضموتی فکر
ایلیوب ظلم و پیداددن قصرید ایدر و پادشاه عادل
اولنجیه و کلاسی تصدی ایده مزلر اما اقصای ممالکده
بر ظالم ظلم ایدرسه آخرتده اول ظلمدن پادشاه مسؤل اولور
حاصل کلام افکار کونا کون ایله هر ساعت متلون
اولوب محذورات فکر دن خالی اوله مز از جمله اصلاح
خدمه و تحصیل و حفظ اموال بیت المال و اندیشه اعداء

دین و دولت و تدارك احوال رعایا و برپا اندیشد سی عاقل
اولان ملوک ذیشان دن بر لحظه منفك اولماز تنه کیم
سلطان محمود غزنوی لبانندن بویتلری نقل ایدرلر (شعر)
کاکچی بودی جاه نه خاشه روی بودی وشاه نه
خشک بادا پروبال آن همای کومر ادر سایه خود داد جای
(لا کرامه للکاذب)

معنای لطیفی یلانی ایچون کرامت یوقدر کرامت ممدوحیه
معناسنه در یعنی کاذبک سنار خصوصده مدحه سزا
افعال و اوصافی دخی اولسنه انکیچون ممدوحیت یوقدر
کذیبک شامنی و کاذبک لثامنی بوندن اسبق ایضاح اولمش
ایدی اگر کرامت خارق عادت معناسنه اولورسه کاذب
فاسق اولدیغی اعتبارا یله اندن صادر اولان خارق
عادته کرامت دینلیوب استدراج اطلاق اولنور
(لا غم للقانع ولا فقر للعاقل)

معنای لطیفی صاحب قناعت ایچون غم رزق یوقدر
و صاحب عقل ایچون فقر و احتیاج یوقدر قانع اولان
کیمسه رزق مقسوم تخلف ایتمدیکن یلوب مسرور
و خرم اولوب زیاده طلبیله پرغم اولماز (یت
آنکس که خدا را بشناسد یقین

داند که بدست هیچکس کاری نیست
عاقل اولن ده عظمی حقیقی حضرت حق اولدیغی یقینا

یلوب جزم ایدوب غیره عرض احتیاج ایتمز و غیره احتیاجی
ییلدرمین کیمسه یه فقیر حقیقی دینلور انک فقری فقر
محمدی اولوب فقرینی غنای قارونه دکشمز (یت
همیشه خازن شهداست از حلاوت عبش

کسی که خانه چو زنبور مختصر دارد
(لا حرمة للفاسق ولا قذف للفاحش)

فحش صم فا یله برامزلق حدی تجاوز ایتمکه دیرلر معنای
لطیفی فاسق ایچون حرمت و تعظیم یوقدر و برامزلقده
حدی تجاوز ایلین کیمسه ایچون قذف دشنام یوقدر
فاسق بالخاصه قلوب ناسده مبغوض اولوب کیمسه اکا
تعظیم و حرمت ایتمز بحسب الاقتضا اگرام ایدن دخی
درونی دکل جعلی ایدر و فاحش اولان کیمسه یه دشنام
ایدن آدمه حد قذف لازم کلز (مثنوی

موجب لعنت بود در انتها نقض میثاقی و شکست توبها
پرده ای ستار از ما بر مگیر باش اندر امتحان مارا مجیر
(لا وفاء المرأة ولا راحة للمحسود)

معنای لطیفی عورت ایچون وفا یوقدر و محسود ایچون
راحت یوقدر (شعر

ثلاثة لبس لها وفاء السيف والفرس والنساء
نسوان عقل و دینده و میزائده رجالدن ناقصه در وفا
عاقل و کاملک کاریدر بیوفا اولان بخردلر دخی همان

نسوانه ملحقدر بوندن اقدم بونلرك بيانى مستوفى افاده
اولنمش ايدى (*) فى حرف الياء (*)
(يا تيك ما قدر لك)

قدر باب تفيعلدن صيغه مجهولدر معنای لطيفى سكا
كلورسك ايچون تقدير اولنان نسنه (بيت
رزق ايچون فى الحقيقة غم يمه كيم

ضمن الله رزق كل احد
حضرت مولوى قدس سره العزيز مثنوى شريف لرنده
بيوررلر كه بر كيمسه نفسى ايله مجاهده اثناسنده بيابانه
چيقوب كيدوب ويمين ايلديكه مادامكه برغيرى كيمسه
آغزينه روغن وعسل دوكدكجه كندى اختياريله برشى
تناول ايليه بيابان بى امانده كرىوه روخلاف اولوب
جاده دن خيلى دور وانسان اوغره يه جق ستملردن
مهمجور اولدى برقاج كون روان اولدقدن صكره رفتاره تاب
وتوان قالميوب ماننده مرده بيچان ريك سوزان اوزره
افتاده اولدى برمقتضاي اله بر قافله كسكرده راه اول
مكانه تجسس طريق ايدرك كلوب كورديلر كه بر آدم ياتور
آيا مرده ميدرزنده ميدرديو يانسه كلدكلرنده هنوز
وجودنده حياتدن اثر مشاهده ايتلريله غالبا بودردمندك
ضعفى كرسنه لكدن اولقى كر كدر ديوب راجله زننده بولنان
ماحضردن برمقدار انكبين وروغن چيقاروب آغز يني

بچاغله آچوب كلوسنه دوكديلر عقلى باشنه كلدكد
ماجر ايني انلره نقل ايلدى پس ايمدى جناب حقك
تقديرى هر نه ايسه لامحاله ظهور ايدر همان بنده يه
سزاوار اولان صبور اولمقددر (بيت

نباشد دردل مرغ قفس جز فكر آزادى
كجا اندیشه آب و غم ناست دلهارا
(يسود المرء قومه بالاحسان)

معنای لطيفى كشي قومنه احسان ايله بزرگ اولور بونك
تجربه سى هر كسه معلومدر بر قومك رئيسى هر تقددر
نا اهل اولور سنده اول قومه احسان ايله محبوب اولور
محبوب اولان استعظام اولنوب صاحب استيغال اولنلره
ترجیح اولنور (والله يحب المحسنين) بودعوايه برهاندر
(يزيد الصدقة فى العمر)

معنای لطيفى صدقه عمرى زياده ايدر (ان الصدقة
والصلة يعمران الديار ويزيدان فى الاعمار) حديث
شريفك شرحنده كمال پاشا زاده دير كه نظر دقيقك
مقتضاسى اولدر كه تحقيقا عمره طويل تقدير اولنور
شول حيثيت ايله كه اول عمره اير شممك جا ناوله تقدير
اول اوزره زياده اولور تقدير ثابى اوزره نقصان اولور
مع ذلك تقديرده تغيير لازم كلز بونك بيانى بويله در كه
تحقيقا هر شخصك مقدر اولان عمرى انقاس معدوده در

اما محدوده دکلدر خفی دکلدر که انفاسدن مقدر اولان
نسته ده صحت و مرض و تعب ايله زياده و نقصان نمکنند
بوسر عجبي فهم ايتدکسه بعض طوايفک حبس نفس
اختيار ايتلری معلوم اولوب صدقه نك وجهی دخی
متضخ اولور اتهی کلامه (بيت)

حفظ دولت در پریشان کردن سیم و زراست
دست احسان رسته شیرازه این دقتر است
(يسعد الرجل بمصاحبة السعيد)

معنای لطیفی آدم سعید اولان کیمسه نك مصاحبتی ايله
سعید اولور مر بیانه

(يا من الخائف اذا وصل ماخافه)

معنای لطیفی فورقان کیمسه خوف ایتدیکی نسته یه واصل
اولدیغی وقتده امین اولور (نکته) حضرت الله قرب
معنوی ايله قریب اولنلر خوف و رجا مرتبه سنی گذار
ایدرلر زیرا خوف و رجا خواص وجود موهومیدندر
فناي کلی ظهورندن مکره زائل اولور فهم من فهم (بيت)
چون بدا نستی که ظل کبستی

فارغی کر مردی و کرزیستی

(بصیر امر الصبور الی مراده)

صبر و رت رجوع معناسنه در معنای لطیفی زیاده صابر
اولان کیمسه نك امری یعنی کاری مرادینه رجوع

ایدر (مصرع) صبر تلخست ولیکن بر شیرین دارد
سوره عصرده بر برینه صبر ايله توصیه ایدن بنده لری
حضرت حق مدح ایلش اندن معلوم اولور که بوصفت ايله
متصف اولان کیمسه واصل مرام اخروی اولور مقاصد
دنویه دن حصولی مقدر اولان دخی صبر ايله وجود
پذیر اولور

(يا أس القلب راحة النفس)

معنای لطیفی قلبك مأیوس اولسی نفسه راحتدر (بيت)
راح راحت نیست در جام غم انجم طمع

کاس یأس از کف منه کالیأس احدالراحتین

بودخی مستوفی بیان اولمشدر

(يعمل النمام في الساعة فتنة اشهر)

نمام قووجی اشهر شهرک جمعیدر معنای لطیفی نمام اولان
کیمسه بر ساعتده برقاج آیک فتنه سنی ایشلر یعنی برقاج
آیده انجق وجود پذیر اوله جق فتنه بی بر ساعتده ایقاظ
ایدر نعوذ بالله نماملق بریرامز صفتدر روز حشرده
بونلرمیمون صفتنده حشر اولورلر دیو حدیث شریفده
فخر الانبیا صلی الله علیه وسلم حضرتلری و عید
بیورمشار (مثنوی)

هر خیالی کو کند در دل وطن

روز محشر صورتی خواهد شدن

(يطلبك الرزق كما تطلبه)

معنای لطیفی رزق سنی طلب ایدر سن رزق طلب
ایتدیکک کی (مثنوی

رز آید پیش هر که صبر جست

رنج کوششها ز بی صبری تست

آنچه نماند که عاشقی بر رزق وزار

هست عاشق رزق هم بر رزق خوار

زیرا کسبک رزق سایه سی کیدر سایه انساندن منفک

اولدینگی کی رزق دخی منفک اولماز حرف باده تحریر

اولسان تفصیل ایله بودعوی میرهندر

(یرلغ المرء بالصدق الی منازل الکبار)

معنای لطیفی کشی صدقله منازل بکاردینه ایریشور انواع

اخلاق حیده دن هیچ بریسنده صدقک خاصیتی یوقدر

زیرا اوصاف رحانی صفت شیطانیدن امداد صدقله

متیر اولور وعادت سیرتدن قوت صدقله فرق اولور

و کمال صاحب دل و نقصان صاحب نفسی میران صدقندن

غیری ایله فهم ایتک اولماز و شایسته مقعد صدق شول

مردان راه یزداندر که (لهم قدم صدق عند ربهم) انلرک

شاننده دینلشدر سالک عزیزنکاره لازمدر که صدقی

رهبر طریق مستقیم ایدوب افعال واقوال واهوالده

بوصفت مبارکه به رعایت ایله تا که درجه صدیقنه

واصل اوله (مثنوی

صدق پیداری هر حس میشود

حسها را ذوق و مونس میشود

هیچ غیر از راستی نرساندت

او بسوی راستی میخواندت

دل مکر رنجور باشد که زبان

وانداند چاشنی این و آن

چون شود از رنج و علت دل سلیم

طمع صدق و کذب را کردد علیم

الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی اکل الناس

اجمعین و علی آله و اصحابه حاة الدین المبین بونسخه

بیک یوزیکرمی اوچ محرم الحرامنک یوم عاشرنده انجام

رسیده اولوب قلم جامع الحروف بوکونه بسط اعذار

ایلرکه مزرکش بافان دستکاره بلاغت و دقیقه دانان

دادوستد کلر یز عبارت بولسان خواجکان دستمایه بینش

و بصیرت جناب معالی نصابلرینه خفی دکلدرکه فراید

تا بدار صدق ولایتک سلك و تنظیمی یعنی افاده حکم

و معانیسی خلالتده (مصرع

حاجت مشاط نیست حسن خدا داد را

وزنجه طنانه تعبیرات منشیا نه ایله تحسین و تزئینه عدم

احتیاجدن قطع نظر لغزش پای پراعه پراعه کار احتمالی

دخی ملحوظ اولوب لاسیما مالک نصاب نقود معارف
اولمین عشاق آتش نفسانک صعوبت استخراجندن
ناشی ملامسه انظار کیمیا آثار لرندن بو مجله مختصره
بی بهره اولسی خوفندن اثنای ابا نه وایضا خده سرد
اولسان کلمات ترکیانه تعبیرایله تحریر اولمق صوابید خاطر
فاتر اولمشر منا الاستعداد ومن الکرام العفو والاستار

(لمنشئه)

نسبیا بواثر بریاد کاک اولدی یارانه
دعای خیر اولور سه جائزه اعلا تجارتدر
هله اهل دل ودانش دعا احسان ایدر لابد
بلی شایسته طبع اهل عرفانه سخاوتدر
بو اوراق اوزره تحریر مقالات ایتمدن مقصد
جناب حضرت شیر الهیدن شفاعتدر
اسیر سجن عصیانم بونسخه عرضالمدر
باقر لر عرضحال بنده به شاهانه عادتدر

تاریخ تألیف

اولدی بو کتاب بر اطائف بر عقده لاله سرائر
ختم اولدی دیدم آنک نسبیا تاریخنی رشته جواهر

۱۲۲۰

بینه ومنه تعالی * پادشاه اسلامپناه * وشهنشاه
معتصم بحبل الله * شارح متون نصفت وانصاف *
وقامع حصون ظلم واعنصاف * السلطان ابن السلطان
السلطان عبد المجید خان * دام مجده وسلطانه
الی آخر الدوران * افندیمن حضرتلرینک
سایه شوق کتویه ملوکانه لرنده اشبو کتاب
فیوضا تنصایک طبع وتمثیلی مفتقر لطف
الهی * تقویم وقایع نظارتیه مباهی
السید محمد نائلک معرفت عاجزانه سیله
رسیده ختام اولمشر
فی غرة ذ ۱۲۵۷

م م م م م

م م م

م

م

Handwritten text in a rectangular frame, likely a list or index, written in a cursive script. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines. The script is dense and appears to be a historical form of a modern language, possibly Persian or Arabic. The text is mostly illegible due to fading and the quality of the scan.

